

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra Žurnalistiky

Diplomová práce

2020

Bc. Jana Šauerová

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra Žurnalistiky

**Rámcování vylodování migrantů a uprchlíků italským
tiskem v letech 2011 a 2014**

Diplomová práce

Autorka práce: Bc. Jana Šauerová

Studijní program: Žurnalistika

Vedoucí práce: PhDr. Jan Cebe, Ph.D.

Rok obhajoby: 2020

Prohlášení

- Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
- Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
- Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne **31. 12. 2019**

Jana Šauerová

Bibliografický záznam

ŠAUEROVÁ, Jana. Rámcování vylodňování italským tiskem v letech 2011 a 2014. Praha, 2020. 150 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra Žurnalistiky. Vedoucí diplomové práce PhDr. Jan Cebe, Ph.D.

Rozsah práce: 265 744 znaků

Anotace

Diplomová práce „Rámcování vylodování migrantů a uprchlíků italským tiskem v letech 2011 a 2014“ zkoumá, jakým způsobem italské deníky informovaly o vyloděních migrantů a uprchlíků ze Severní Afriky v období Arabského jara a v období exponenciálního nárůstu počtu vyloděných v roce 2014, který byl předzvěstí tzv. migrační krize. Nejprve jsou shrnuty teoretické koncepty, mezi nimiž například teorie sekuritizace a morální panika, a výzkumy mediální reprezentace a rámcování imigrace. Na teoretický oddíl navazuje přiblížení kontextu událostí. Vlastní výzkum vychází z konceptu rámcování a sledovány jsou především zdůrazňované či upozadované aspekty jevu. Pro popsání rámcování tématu byla zvolena kombinace kvalitativní a kvantitativní analýzy, přičemž cílem kvalitativní analýzy je hlubší porozumění analyzovanému materiálu, generování sady specifických rámců, jejich definování a podrobný popis a následné stanovení hypotéz. Cílem navazující kvantitativní obsahové analýzy je kvantifikace výskytu jednotlivých kategorií stanovených proměnných a na základě výsledku pak i komparace obou období i deníků a potvrzení či vyvrácení hypotéz. Z výsledků výzkumu vyplývá, že navzdory tomu, že imigrace i vylodění představují dlouhodobý kontinuální jev, média inklinují především k akcentování jeho negativních aspektů a prezentování vylodění jako výjimečné, krizové události. Samotné téma je pak v médiích významně politizováno a stává se především platformou pro politickou debatu či kritiku vlády a jejích opatření.

Annotation

Diploma thesis "Framing of sea arrivals in the Italian press in 2011 and 2014" examines how Italian newspapers cover the topic of sea arrivals of migrants and refugees from North Africa during the Arab Spring and an exponential increase of arrivals in 2014, which heralded the migration crisis. At the first part of the thesis, theoretical concepts are summarized, including framing, securitization theory and moral panic, and researches of media representation and framing of the immigration. The theoretical section is followed by the contextual part. Within the analysis, the work is based on the concept of framing and therefore the primarily observed aspects are the emphasized or hidden aspects of the phenomenon. A combination of qualitative and quantitative analysis was chosen as the approach for describing the

framing of the topic. The aim of the qualitative analysis is a deeper understanding of the analyzed material, generation of a set of specific frames, their detailed description and definition, and subsequent designation of hypotheses. The aim of the quantitative content analysis is to quantify the specified variables and, based on the outcomes, to compare both periods and journals and to confirm or disprove hypotheses. Research results suggest that despite immigration and sea arrivals represent in the Italian history a long-term continuous phenomenon, the media tends to amplify its negative aspects and present sea arrivals as an exceptional, crisis event. The topic itself is significantly politicized in the media and becomes a platform for political debate or criticism of the government and its measures.

Klíčová slova

imigrace, vylodění, rámcování, kvalitativní analýza, kvantitativní obsahová analýza, italský tisk, sekuritizace, morální panika

Keywords

immigration, sea arrivals, framing, qualitative analysis, quantitative content analysis, Italian press, securitization, moral panic

Title/název práce

Rámcování vylodování migrantů a uprchlíků italským tiskem v letech 2011 a 2014

Framing of sea arrivals of migrants and refugees in the Italian press in 2011 and 2014

Poděkování

Na tomto místě bych velmi ráda poděkovala vedoucímu práce PhDr. Janu Cebemu, Ph.D. za vstřícnost, trpělivost a cenné rady.

OBSAH

ÚVOD	11
1. Definice základních pojmů	16
1.1. Definice a druhy migrace a imigrace	16
1.2. Nejdůležitější italské výrazy označující aktéry imigrace	17
2. Mediální teorie a výzkumy	20
2.1. Vliv a účinky médií	20
2.2. Média a reprezentace reality	21
2.3. Agenda setting	22
2.4. Rámcování	23
2.4.1. <i>Definice a účinky rámcování</i>	23
2.4.2. <i>Proces rámcování</i>	24
2.4.3. <i>Typologie rámců</i>	25
2.4.4. <i>Identifikace rámců ve zpravodajství</i>	26
2.5. Reprezentace imigračního fenoménu v médiích	27
2.5.1. <i>Imigrace jako hrozba: teorie morální paniky a teorie sekuritizace</i>	28
2.5.2. <i>Výzkumy mediální reprezentace imigrace a jejího rámcování v ČR i ve světě</i>	30
2.5.3. <i>Výzkumy mediální reprezentace a rámcování imigrace v italském tisku</i>	34
2.5.3.1. <i>Mediální obraz imigrantů</i>	36
2.5.3.2. <i>Prostor pro vyjádření</i>	36
2.5.3.3. <i>Termíny označující migranty a uprchlíky</i>	37
2.5.3.4. <i>Emergenza immigrazione – imigrace jako výjimečný stav</i>	38
2.5.3.5. <i>Vylodění jako mediální ikona</i>	39
2.5.3.6. <i>Tragédie v roce 2013 jako katalyzátor převratu v mediální reprezentaci vylodění</i>	41
2.5.3.7. <i>Výzkum rámcování imigrace v italském tisku (Binotto, Bruno, Lai)</i>	43
2.5.3.8. <i>Deontologický kodex Carta di Roma</i>	44

3. Vývoj migračního fenoménu v Itálii	46
3.1. Od země emigrantů k metě imigrantů	46
3.2. Vývoj příplouvání migrantů a uprchlíků do Itálie před rokem 2011	47
3.3. Arabské jaro a migrační vlna do Evropy	50
3.4. Skokový nárůst počtu vyložených v roce 2014	53
3.5. Středomořská migrační trasa a její specifika	53
4. Soudobá politická opatření a politický diskurz	55
4.1. Opatření a rétorika italské vlády v roce 2011	56
4.1.1. <i>Vyhlášení výjimečného stavu a další opatření</i>	56
4.1.2. <i>Dohody s Tunisem a Libyí v roce 2011</i>	58
4.1.3. <i>Bezpečnostní rétorika v italském politickém diskurzu</i>	59
4.1.4. <i>Kritika vyhlášení výjimečného stavu a sekuritizačních kroků vlády</i>	62
4.2. Vnitrostátní i mezinárodní opatření v roce 2013 a 2014 a rétorika vlády	64
4.2.1. <i>Mare Nostrum a jiná opatření</i>	64
4.2.2. <i>Imigrační otázka v rétorice Lettovy a Renziho vlády v letech 2013 a 2014</i>	66
5. Metodologie výzkumu.....	68
5.1. Výběr metody výzkumu a postup	68
5.2. Diskuze omezení vybrané metody a výzkumu	70
5.3. Výběr analyzovaného období	71
5.4. Charakteristika italské mediální krajiny a vybraných analyzovaných deníků	72
5.5. Výzkumné otázky	73
5.6. Výběr analyzované populace	74
5.7. Postup kvalitativního výzkumu	75
6. Analytická část	76
6.1. Kvalitativní analýza: identifikované rámce a jejich definice	76
6.1.1. <i>Rámec Výjimečný stav</i>	76
6.1.2. <i>Bezpečnostní rámec</i>	78
6.1.3. <i>Politický rámec</i>	80

6.1.4. <i>Mesianistický rámec: Itálie opuštěná Evropou</i>	83
6.1.5. <i>Humanitární rámec</i>	84
6.1.6. <i>Rámec Human interest</i>	86
6.1.7. <i>Kontextuální rámec</i>	87
6.1.8. <i>Stanovení hypotéz</i>	88
6.2. <i>Kvantitativní analýza</i>	90
6.2.1. <i>Výčet zkoumaných proměnných</i>	90
6.2.2. <i>Výsledky kvantitativní analýzy</i>	92
6.2.2.1. <i>Kvantitativní profil</i>	92
6.2.2.2. <i>Intenzita mediálního pokrytí tématu</i>	93
6.2.2.3. <i>Výskyt primárních a sekundárních rámců</i>	95
6.2.2.4. <i>Prostor pro vyjádření</i>	99
6.2.2.5. <i>Termíny označující migranty</i>	100
6.2.2.6. <i>Fotografie a obrazový materiál</i>	102
6.3. <i>Shrnutí a komparace analyzovaných deníků a období</i>	104
ZÁVĚR	106
SUMMARY	112
POUŽITÁ LITERATURA	114
TEZE	129
SEZNAM PŘÍLOH	134

ÚVOD

Italská republika se postupně transformovala ze země emigrantů v důležitou tranzitní, ale i cílovou zemi imigrantů; počet přicházejících migrantů a cizinců trvale žijících na jejím území se kontinuálně zvyšuje od 70. let minulého století.¹ Jev nezůstal bez odezvy, v politickém diskurzu pozorujeme po počátečním přehlížení jevu tendence ke zdůrazňování rizik imigrace², jejích negativních dopadů na zemi i její občany a především u pravicových stran i výrazně dramaturgizující a alarmistický tón. Zejména v roce 2011 byly identifikovány sekuritizační kroky vlády³, provázené rétorikou orientovanou na bezpečnost a usouvztažněním dvojic „imigrace – hrozba“ či „imigrace - kriminalita“, což mělo sloužit k legitimizaci některých politických opatření. Své místo však v italském politickém diskurzu nachází i rétorika humanitární, a to především v souvislosti s tragédií utonutí více než tři stovek migrantů v roce 2013 a s následnou operací Mare Nostrum.⁴

Pozornost postupně začala získávat i otázka kvality a způsobu zpracování informací, které o imigračním fenoménu předkládají média, neboť tisk či televize tvoří součást každodennosti většiny z nás a mnohdy jsou i jediným zdrojem informací o skutečnostech, se kterými nemáme přímou osobní zkušenost. Ačkoliv se názory na míru vlivu médií na publikum vyvíjely a teoretici postupem času začali přisuzovat váhu i ostatním faktorům, je médiím přisuzována určitá moc podílet se na utváření názorů a postojů příjemců mediálních sdělení.⁵

Mediální reprezentace imigrace a především samotných imigrantů v italských médiích se proto od 90. let stala předmětem zkoumání velkého množství výzkumů,⁶ podle kterých

1 Dle údajů Italského statistického úřadu tvořili k 1. 1. 2011 cizinci 7,5 % obyvatel a Itálie se tak řadila na 5. místo v rámci EU. Zdroj: La popolazione straniera residente in Italia. In: *Istituto nazionale di statistica* [online]. [cit. 2019-01-05]. Dostupné z: <https://www.istat.it/it/archivio/39726>

2 Podrobněji viz kapitola *Bezpečnostní rétorika v italském politickém diskurzu*

3 KALETA, Ondřej. *V první linii migrační vlny. Rozbor sekuritizačního diskursu vlády Silvia Berlusconiho v Itálii po vypuknutí arabského jara v roce 2011*. Praha, 2014. Rigorózní práce (PhDr.) na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy na Katedře mezinárodních vztahů. Vedoucí rigorózní práce PhDr. Vít Střítecký, M.Phil., Ph.D., 110 s.

4 CUTTITA, Paolo. Mare Nostrum e la retorica umanitaria. In: *Rivista di Storia delle Idee* 4:1. 2015. s. 128-140. DOI: 10.4474/DPS/04/01/MTR181/13. ISSN 2281-1532

5 V souhrnu lze říci, že v současnosti přetrvává „dosti rozšířená víra v to, že média mají moc, a přitom existuje jen velmi malá shoda v tom, jaké povahy tato moc vlastně je.“ Zdroj: BURTON, Graeme; JIRÁK, Jan. Úvod do studia médií. Brno: Barrister, 2001. ISBN 80-859-4767-6, s. 23–24.

6 Výsledky některých z nich jsou představeny v kapitole *Výzkumy mediální reprezentace a rámcování imigrace v italském tisku*.

italská média informovala o cizincích a imigraci především v negativním kontextu, a to především v souvislosti s trestnou činností imigrantů, případně prezentovala imigraci jako hrozbu pro italskou společnost a výjimečný či nouzový stav, který je potřeba okamžitě vyřešit. Dle Maria Morcelliniho⁷ „se zdá, že pokud jde o specifikum imigrace, jsou do informování o ní promítány všechny starosti, úzkost a strach z kriminality a sociálních konfliktů. Stává se tak obětním beránkem, kterého politici a média označují za zdroj všech problémů“.⁸ Morcellini vysvětluje i důvod, proč podle něj média zaujímají k otázkám souvisejícím s přistěhovalectvím „konfliktní postoj plný tendencí ke stereotypnímu a zploštělému reprezentování reality provázeném zdůrazňováním problematických aspektů události“.⁹ Dle autorů novinářského etického kodexu Carta di Roma¹⁰ je však pro správné zprostředkování fenoménu v médiích zásadní zasazovat imigraci do historického a sociálního kontextu, analyzovat a prezentovat celý jeho vývoj, příčiny i reálné důsledky, vyvarovat se alarmistické rétoriky i posilování vnímání imigrace jako nenadálého problému a poskytnout náhled na tento fenomén co nejbližší realitě.¹¹ „Někdo sice říká, že příchod tisícovek migrantů do Itálie média překvapil, ale již roky mluvíme o migraci jako o jakémsi šestém kontinentu, jehož součástí tvoří i žadatelé o azyl. Jev je tedy strukturální a nelze o něm mluvit jako o výjimečné situaci či krizi“,¹² neboť takový způsob reprezentace může v příjemcích mediálních sdělení vzbuzovat pocit ohrožení až paniky.¹³

Autoři kodexu také potvrzují, že následkem nevyvážené mediální reprezentace imigračního fenoménu mohou být „přítomní i příplouvající migranti vnímáni jako hrozba, ať už pro bezpečnost země jako takovou, či pro trh práce a místní kulturu. Kontext tak heterogenní a komplikovaný, jako je imigrační otázka, vyžaduje bedlivé sledování oblastí, v nichž může být názor veřejnosti na imigraci utvářen či částečně ovlivňován – média v tomto případě představují důležité nástroje.“¹⁴

7 Ředitel Coris z Katedry komunikace a sociálního výzkumu na univerzitě La Sapienza v Římě.

8 Video della conferenza stampa. In: *MisterMedia* [online]. [cit. 2016-11-03]. Dostupné z <http://www.mistermedia.org/audiovideo/25-3-11/minorities-stereotypes-media>

9 Tamtéž

10 Novinářský etický kodex obsahující základní principy, které by měli novináři při informování o migraci dodržovat. Kodex bude podrobněji představen v kapitole v kapitole *Deontologický protokol Carta di Roma*

11 Associazione Carta di Roma. *Notizie di Confine: Terzo rapporto annuale*. Roma: Edizioni Ponte Sisto Soc. Coop, 2015, s. 19.

12 I media italiani e l'immigrazione. *Libro ministero* [online]. 2011, [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: <http://briguglio.asgi.it/immigrazione-e-asilo/2012/febbraio/comunic-immigr-2.pdf>, s. 73.

13 Tamtéž

14 Associazione Carta di Roma. *Notizie di Confine: Terzo rapporto annuale*. Roma: Edizioni Ponte Sisto Soc.

Cíl práce

Vzhledem k velkému množství existujících výzkumů analyzujících mediální reprezentaci imigrace a imigrantů jsem se rozhodla cíl práce uvedený v tezích zúžit a zabývat se výhradně tím, jak média informovala o samotném příchodu migrantů a uprchlíků do země po moři a o **vyloděních**, která se postupem času stala **významnou mediální ikonou** fenoménu imigrace v Itálii, a to navzdory tomu, že se nejedná o nejvyužívanější způsob nelegálního překročení italských hranic.¹⁵ Domnívám se, že způsob, jakým média prezentují samotný příchod migrantů po moři či to, jaké aspekty jsou zdůrazňovány nebo naopak upozadovány, představuje důležitý zdroj informací pro její stávající občany, a může tak mít vliv na celkovou percepci imigračního fenoménu ze strany obyvatel země, ačkoliv, jak již bylo řečeno, míra vlivu médií není jasně identifikovatelná a na tvorbě veřejného mínění se podílejí i další faktory. Konkretizovaný cíl práce proto představuje popsání **rámcování vyloďování migrantů a uprchlíků italským tiskem v letech 2011 a 2014**, tedy v období tzv. Arabského jara a v období exponenciálního nárůstu počtu vyloďovaných osob. Dalším cílem bude porovnání přístupu dvou vybraných deníků a komparace přístupu tisku v jednotlivých obdobích.¹⁶ V závěru práce bude nastíněna i eventuelní korelace mezi soudobým politickým a mediálním diskurzem, avšak primárním cílem zůstává přiblížení rámcování vyloďování v soudobém tisku.

Za metody vhodné pro dosažení cíle diplomové práce považuji kombinaci kvalitativní analýzy a kvantitativní obsahové analýzy, kdy za využití konceptu rámcování budou zkoumány články publikované ve dvou italských denících v předem vybraných obdobích. Cílem kvalitativní analýzy je získat vhled do tématu a stanovit seznam konkrétních rámců přítomných v analyzovaných jednotkách. Na základě kvalitativního výzkumu následně definuji i výzkumné hypotézy pro kvantitativní výzkum. V něm kvantifikuji množství článků o vyloďování, míru zastoupení jednotlivých rámců definovaných v kvalitativní části práce, ale i další samostatné proměnné, které považuji za důležité pro dosažení komplexního přehledu o způsobu, jakým deníky téma prezentovaly. Výsledky kvantitativní analýzy budou sloužit k závěrečné komparaci eventuelních rozdílů mezi jednotlivými obdobími i mezi deníky.

Coop, 2015, s. 9.

15 BRUNO, Marco. *Lampedusa/Italia: La costruzione giornalistica dell'emergenza e la politica televisiva dei numeri*. In: *Comunicazionepuntodoc*. Bologna: Logo Fausto Lupetti Editore, 2014. ISBN 9788868740351. ISSN 2282-0140, s. 58.

16 Výběr konkrétních období je podrobně odůvodněn v metodologické části práce.

Struktura práce

V první kapitole uvedu definici pojmu migrace a souvisejících výrazů v italském jazyce, které představovaly důležité prvky mnohých analýz potvrzujících, že jsou termíny v rámci mediálního, politického i veřejného diskurzu často nevhodně používány či synonymizovány.¹⁷ Výrazy budou zásadní i pro analýzu ve druhé části této diplomové práce. V navazujícím teoretickém oddíle představím relevantní mediální teorie, s ohledem na cíl práce především koncept rámcování, a do výzkumů mediální reprezentace imigrace často zahrnutou teorii morální paniky a teorii sekuritizace. Poznatky z uvedených teorií budou v závěru práce aplikovány při vyhodnocování výsledků analýzy. Důležitou součástí teoretické části bude tvořit představení českých, světových a především italských výzkumů mediální reprezentace a rámcování imigrace, jejichž rešerše bude provedena především za účelem zvýšení tzv. *teoretické citlivosti*.¹⁸

Za teoretickou částí bude následovat kontextuální oddíl, kde nejprve stručně shrnu vývoj migrace v rámci historie italské republiky a následně podrobněji popíšu obě analyzovaná období. Oddíl bude sloužit k zasazení tématu práce do širšího kontextu a soudobé situace. Pozornost budu v kapitole *Soudobá politická opatření a politický diskurz* věnovat i tomu, jaké politické reakce fenomén v Itálii vyvolal, tedy k jakým legislativním a politickým opatřením došlo a jak se jev promítal do politického diskurzu. Kontextuální oddíl bude následován metodologickou částí, ve které představím aplikované metody, odůvodním výběr zkoumaných období i deníků a nastíním postup analýzy. V analytické části již provedu samotný výzkum a představím jeho výsledky, komparuji deníky i období, čímž bude naplněn cíl práce. V závěru práce bude k nalezení seznam zdrojů a přílohy, obsahující příklady analyzovaných fotografií a podrobné tabulky výsledků kvantitativního výzkumu.

17 Immigrato: Definizione. In: *Parlare civile* [online]. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: http://www.parlarecivile.it/argomenti/immigrazione/immigrato.aspx#_ftnref1. Výzkumy popisující synonymizaci termínů jsou představeny v kapitole *Výzkumy mediální reprezentace a rámcování imigrace v italském tisku*.

18 Termín označuje schopnost badatele přijmout informaci, kterou data nabízejí. Podrobněji viz *Metodologická část*.

Diskuze tezí

Jak již bylo částečně nastíněno, v návaznosti na hlubší rešerši zdrojů jsem se uchýlila k několika změnám ve struktuře a tématu práce. Získání většího přehledu o teoretických východiscích a vzhledu do tématu vedlo především k výše zmíněnému zúžení deklarovaného tématu z obecnější mediální reprezentace imigrace na rámcování vyloštění a příchod migrantů po moři, jakožto mediální ikony celého migračního fenoménu. Nebudou tedy analyzovány články například o kriminálních činech cizinců žijících v zemi, nýbrž výhradně jednotky týkající se vyloštění, plaveb migrantů a uprchlíků či navazujících politických reakcích. Domnívám se, že tyto změny povedou k prospěšné konkretizaci tématu, větší inovativnosti¹⁹ a lepší přehlednosti i kontinuitě práce. Z tohoto důvodu došlo k úpravě názvu a cíle práce a po rešerši analýz jiných autorů jsem se rozhodla i pro částečnou změnu analytické metody, konkrétně k aplikování konceptu rámcování, který je často využíván pro analýzu mediální reprezentace imigračního fenoménu, neboť umožňuje zkoumání více aspektů sdělení (jazykové prostředky, grafický materiál, kdo je nejčastějším citovaným mluvčím apod.). Kvantitativní analýza byla zachována, sémiotická byla z důvodu zařazení konceptu rámcování nahrazena analýzou kvalitativní.

Do tezí sepsaných v roce 2015 jsem zahrнула rok 2011 a dvě aktuální události²⁰, po jejich odevzdání se však závažnost a diskutovanost imigračního fenoménu ještě prohloubila následkem roku 2015, kdy propukla tzv. uprchlická krize. Po diskuzi s vedoucím práce jsem se rozhodla dodatečně nezahrnovat nový vývoj situace, ale vrátím se k němu alespoň ve zkratce v závěru práce.

19 Pokud je mi známo, žádný podobný výzkum v takto vymezených obdobích nebyl proveden.

20 Utonutí 368 migrantů a uprchlíku (2013) a exponenciální nárůst počtu vyloštěných imigrantů v roce 2014, podrobněji viz kapitola Vývoj migračního fenoménu v Itálii.

1. Definice základních pojmů

V následujícím oddílu definuji pojmy *migrace* a *imigrace* a představím italské výrazy, jimiž bývají označováni samotní aktéři vylodění či imigranti obecně. Tyto termíny budu používat v rámci teoretické části a následně budou představovat i jednu ze zkoumaných proměnných při kvantitativní analýze.

1.1. Definice a druhy migrace a imigrace

Migrací dle definice Ministerstva vnitra ČR rozumíme „přesun jednotlivců i skupin v prostoru, který je spolu s porodností a úmrtností klíčovým prvkem v procesu populačního vývoje a výrazně ovlivňuje společenské a kulturní změny obyvatel na všech úrovních. S ekonomickým rozvojem se intenzita migrace neustále zvyšuje“²¹. Migrující osoby mohou mít k přesunu z místa bydliště celou řadu důvodů, ať už politických, ekonomických, náboženských nebo třeba rodinných. Rozlišujeme mezi různými typy migrace, mimo jiné i mezi migrací **legální a nelegální**, přičemž v případě druhé jmenované se jedná o „*migraci, která probíhá bez kontroly a řízení ze strany cílových zemí. Cizinci vstupují do cílových zemí, či v nich pobývají bez řádného oprávnění (vízum, povolení k pobytu). Z podstaty souvisí s kategorií uprchlictví, neboť řada osob, kterým je později přiznána mezinárodní ochrana, zprvu vstupuje na území hostitelského státu taktéž nelegálně a podáním žádosti o mezinárodní ochranu (azyl) je jejich právní status legalizován. Ne všichni nelegální migranti, kteří zažádají o mezinárodní ochranu, se však pro ni kvalifikují. V případě nelegální migrace tak často hovoříme o tzv. smíšených migračních tocích. Nelegální migrace je zpravidla organizována sítěmi převaděčů a může v sobě proto nést aspekt organizovaného zločinu ve formě obchodu s lidmi.*“²²

21 Slovníček pojmů. In: *Ministerstvo vnitra České republiky: Odbor azylové a migrační politiky* [online]. [cit. 2019-06-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>

22 Tamtéž

1.2. Nejdůležitější italské výrazy označující aktéry imigrace

Italský jazyk nabízí celou řadu výrazů, které jsou však v rámci mediálního, politického i veřejného diskurzu často nevhodně používány a zaměňovány.²³ Korektní užívání výrazů se proto stalo jedním ze základních principů deontologického protokolu Carta di Roma, doplněným o glosář výrazů s podrobným popisem jejich významu a výskytu v politickém i mediálním diskurzu. Velmi podrobně jsou výrazy (včetně etymologické původu, příkladů správného i nesprávného použití a vhodných alternativ) popsány i na serveru *Žurnalisté proti rasismu*²⁴ a v knize a na serveru *Mluvit civilizovaně – komunikovat a nediskriminovat*,²⁵ které vznikly za účelem vzdělávání v oblasti terminologie spjaté s imigrací.

Zřejmě nejkritizovanějším termínem je výraz *clandestino*, jenž lze do češtiny přeložit jako nelegální přistěhovalce či „ilegál“.²⁶ Jedná se o označení téměř „obsesivně využívané“²⁷ v médiích a politických prohlášeních, ačkoliv nenachází ukotvení v žádném zákoně právního řádu Italské republiky.²⁸ Etymologický původ slova pochází z latinského *clam* (něco schovaného, tajného) a *dies* (den), doslovně tedy lze přeložit jako „*ten, kdo se ve dne schovává*“ a původně byl používán jako adjektivum, následně se rozšířil i jako substantivum. Konotace slova v italštině je tedy značně negativní, zahrnuje v sobě ilegalitu, utajení, porušování zákazů, sociálních norem i zákonů a evokuje představu člověka, který pobývá na území země nelegálně a skrývá se před zákonem. Výraz byl hojně používán pro označení osob, které přítomností v zemi porušují imigrační zákony, především pro tzv. *overstayers*,²⁹ ale nesprávně například i pro uprchlíky a v případě migrantů připlouvajících po moři i pro

23 Immigrato: Definizione. In: *Parlare civile* [online]. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z http://www.parlarecivile.it/argomenti/immigrazione/immigrato.aspx#_ftnref1

24 *Giornalisti contro il rasmuso*. Seznam je de facto obdobou glosáře připojeného k deontologickému protokolu Carta di Roma. Jedním z deklarovaných cílů je „*zbavit se výrazu clandestino*“. *Giornalisti contro il rasmuso* [online]. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: http://web.giornalismi.info/mediarom/indici/ind_379.html

25 *Parlare civile – comunicare senza discriminare*. Jedná se o jediný projekt svého druhu - podrobný návod pro žurnalisty, jak informovat o tématech citlivých na diskriminaci: o imigraci, homosexuálech, Romech, handicapovaných osobách a dalších. Co se týče imigrace, v knize najdeme 25 podrobně popsaných nejdůležitějších výrazů, ke knize byl následně vytvořen i web s dalšími 200 výrazy. *Parlare civile: Comunicare senza discriminare* [online]. [cit. 2019-08-08]. Dostupné z: <http://www.parlarecivile.it/home.aspx>.

26 Přesný český ekvivalent zahrnující i odpovídající negativní konotaci však neexistuje.

27 *Clandestino*: Definizione. In: *Parlare civile* [online]. [cit. 2019-08-08]. Dostupné z: <http://www.parlarecivile.it/argomenti/immigrazione/clandestino.aspx>

28 Tamtéž

29 Osoby, které vstoupily do země legálně, avšak zůstaly i po vypršení víz či povolení k pobytu.

ty, „kteří ještě ani nevstoupili na italské území a nemohli tudíž porušit žádné zákony“.³⁰

Rifugiato (v češtině uprchlík). Výraz má právně jasně daný význam a označuje osobu, která splňuje definiční znaky uprchlíka ve smyslu Ženevské úmluvy o právním postavení uprchlíků.³¹ Dle dohody je uprchlíkem „osoba, která se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je neschopna přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám odmítá ochranu své vlasti. Totéž platí pro osobu bez státní příslušnosti, nacházející se mimo zemi svého dosavadního pobytu následkem shora zmíněných událostí, která se tam vzhledem ke shora uvedeným obavám nechce nebo nemůže vrátit“.³² Výraz *rifugiato* však stejně jako jiné výrazy bývá nahrazován termínem *clandestino*, který autoři protokolu Carta di Roma považují za nevhodný, neboť z podstaty věci uprchlík nemůže být nelegálním přistěhovalcem.³³

Italský výraz **richiedente asilo** (žadatel o azyl), označuje osobu, která musela opustit svou vlastní zemi a v jiném státě předkládá žádost o azyl a uznání statusu uprchlíka dle Ženevské úmluvy o uprchlících z roku 1951, případně usiluje o jinou formu mezinárodní ochrany. Až do okamžiku finálního rozhodnutí úřadů má žadatel o azyl právo na legální pobyt v zemi, kde o azyl požádal. Žadatel o azyl nemůže být považován za nelegálního přistěhovatele, i když se do země dostal nelegálním způsobem.³⁴

Obecnější **immigrato** (imigrant) označuje osobu, „která se přestěhovala do jiného

30Clandestino: Definizione. In: *Parlare civile* [online]. [cit. 2019-08-08]. Dostupné z: <http://www.parlarecivile.it/argomenti/immigrazione/clandestino.aspx>

31 Multilaterální mezinárodní dohoda z roku 1951 (vešla v platnost roku 1954) vypracovaná na půdě OSN, známá také jako Ženevská úmluva. Jedná se o nejdůležitější dokument mezinárodního práva, upravující mimo jiné povinnosti států vůči uprchlíkům, podmínky udělení uprchlického statusu a zásadu *non refoulement*, podle které „žádný smluvní stát nevyhostí jakýmkoli způsobem nebo nevrátí uprchlíka na hranice země, ve kterých by jeho život či osobní svoboda byly ohroženy na základě jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité společenské vrstvě či politického přesvědčení.“ Úmluva o právním postavení uprchlíků. In: *Informační centrum OSN* [online]. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: <https://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/uprchlici.pdf>

32 Tamtéž

33 Glossario Carta di Roma. In: *ODG (Ordine dei giornalisti)* [online]. [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://www.odg.it/allegato-3 -glossario-carta-di-roma/24291>

34 Tamtéž

státu³⁵, či toho „kdo se dočasně, či na stálo přestěhoval za prací do jiného státu“.³⁶

Migrante je pak ten, „jenž se přemísťuje na jiné území“. Slovo vzniklo jako přičestí přítomné slovesa *migrare* tedy „opustit místo původu za účelem usídlení se, být dočasně, někde jinde“.³⁷ Rozdíl mezi oběma výrazy tkví mimo jiné v odlišnosti gramatické kategorie - zatímco termín *immigrato* popisuje ukončenou činnost, kdy osoba již žije v jiné zemi, *migrante* označuje osobu, jejíž přesun stále probíhá. V současném diskurzu však došlo k posunu významu. Konotace termínu *immigrato* byla v posledních třiceti letech determinovaná politickým a mediálním diskurzem, charakteristickým anti-imigrační propagandou a asociováním tohoto výrazu především s kriminalitou a bezpečností. Problém pak dle UNHCR³⁸ představuje i hromadné označování migračních skupin tvořených uprchlíky i ekonomickými migranty, kteří do země přicházejí například za prací apod. Dle UNHCR může toto souhrnné označení v některých případech vést k matení příjemce a ohrožování „veřejné podpory uprchlíků.“³⁹ UNHCR proto navrhuje jako nejsprávnější způsob k označení smíšených migračních toků, mezi něž patří například i příchod migrantů po moři, současné použití obou termínů, v italštině tedy *migranti e rifugiati*.^{40,41}

Českému výrazu ekonomický migrant v italštině odpovídá ***migrante economico*** a označuje cizince, který svou zemi opustil s cílem zlepšení vlastních životních podmínek. Konotace v italském jazyce je spíše negativní, neboť termín bývá používán především pro jejich odlišení od uprchlíků, tedy těch, kteří mají jako jediný nárok na mezinárodní ochranu.⁴²

Profugo – jedná se o osobu, která byla donucena opustit vlastní zemi z důvodů, mezi něž patří například válka či chudoba, ale nesplňuje podmínky pro udělení mezinárodní ochrany.⁴³

35 Immigrato: Definizione. In: *Parlare civile* [online]. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: http://www.parlarecivile.it/argomenti/immigrazione/immigrato.aspx#_ftnref1

36 Tamtéž

37 Migrante. In: *Treccani* [online]. [cit. 2019-06-19]. Dostupné z: [treccani.it/vocabolario/migrante/](http://www.treccani.it/vocabolario/migrante/)

38 United Nations High Commissioner for Refugees, v češtině Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky

39 “Rifugiati” e “Migranti”: (FAQs). In: *UNHCR. The UN Refugee Agency* [online]. [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: <https://www.unhcr.it/wp-content/uploads/2015/12/FAQ-Rifugiati-e-Migranti-1.pdf>

40 Tamtéž

41 Stejně doporučení platí i v českém jazyce.

42 Che cosa s'intende per migranti irregolari. In: *Openpolis* [online]. 18. 6. 2019 [cit. 2019-01-02]. Dostupné z: <https://www.openpolis.it/parole/che-cosa-sintende-per-migranti-irregolari-richiedenti-asilo-o-rifugiati/>

43 Profugo: Definizione. In: *Parlare civile* [online]. [cit. 2019-11-12]. Dostupné z: <http://www.parlarecivile.it/argomenti/immigrazione/profugo.aspx>

2. Mediální teorie a výzkumy

2.1. Vliv a účinky médií

S rozšířením médií a vznikem masových médií, která se stala součástí každodenního života, začala být mediálními teoretiky zkoumána i míra jejich vlivu na publikum. Názory se postupně vyvíjely a měnily a po počáteční představě o snadné ovlivnitelnosti členů publika jakožto izolovaných a pasivních jedinců došlo k tzv. etnografickému obratu interpretace eventuálního vlivu médií, kdy teoretici začali přikládat váhu i dalším faktorům, jež mohou ovlivňovat veřejné mínění. Příjemci mediálních sdělení jsou považováni za aktivní jedince, kteří si sami vybírají, zda přijmou sdělení celé, jeho úsek, či zda ho budou úplně ignorovat.⁴⁴ Hall vychází z toho, že média mohou mít u každého recipienta odlišný účinek, neboť významy zakódované médii do sdělení může každý z nás dekódovat odlišným způsobem.⁴⁵

Denis **McQuail** shrnuje vývoj přístupu k účinkům médií na publikum do **čtyř fází**: a) fáze všemocných médií; b) fáze omezených účinků, kdy byl připuštěn vliv sociálních interakcí; c) fáze renesance silných dlouhodobých nepřímých účinků na společnost jako celek, nikoliv na jedince; d) fáze dohodnutého vlivu médií,⁴⁶ kdy jsou média považována za mocná, ale publikum je vnímáno jako aktivní a do jisté míry rezistentní vůči mediálním obsahům.

44 JIRÁK, Jan; KÖPPLOVÁ; Barbara. *Masová média*. 1. vyd. Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-466-3, s. 225.

45 HALL, Stuart. *Kódování/dekódování*. In: *Teorie vědy*. 2005, č. 27 (2). ISSN 1210-0250. s. 44-45.

46 MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 1999. ISBN 978-80-7367-574-5, s. 360-363.

2.2. Média a reprezentace reality

S ohledem na potenciální účinky médií je při zkoumání mediálních obsahů nutné si uvědomit, jak média reprezentují realitu a jak na ní nahlížet. „*Realita, kterou známe z médií není realitou, ale její reprezentací*“⁴⁷. Realita je tedy re-representována, přenesena z minulosti do přítomnosti, či z místa na místo, a v důsledku „*je v procesu reprezentace reality současně realitě dodáván význam*“⁴⁸. Zároveň však reprezentace ze své podstaty nemohou událost zprostředkovat přesně, nejedná se o přesný odraz skutečnosti, nýbrž o tvůrčí složku jejího významu.⁴⁹ Ten je konstruován tím, jak skutečnosti označujeme, do jakých kontextů je zasazujeme, jak je klasifikujeme.⁵⁰

Média dokáží svá sdělení vydávat za věrný obraz reality a publikum je tak může vnímat a přizpůsobovat tomu své vlastní pojetí reality,⁵¹ mimo jiné i proto, že média zprostředkovávají příjemcům realitu, s níž by se častokrát do kontaktu nedostali. Mediální sdělení tak mohou být vnímána jako „*zaručené svědectví o skutečném*“⁵², které se jím v důsledku opravdu stává. Média proto svými obsahy realitu nejen reprezentují, ale zároveň dle konceptu mediální konstrukce reality i spoluvytvářejí, neboť se podílejí na její sociální konstrukci⁵³ a mají vliv na utváření hodnot a stereotypů.⁵⁴

47 REIFOVÁ, Irena. *Slovník mediální komunikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, 327 s. ISBN 8071789267, s. 212.

48 Tamtéž

49 HALL, Stuart. *Representation: Cultural Representations and Signifying practices*. London: Sage. 1997. ISBN 076-19-5432-5 , s. 11.

50 Tamtéž, str 4

51 MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 1999. ISBN 978-80-7367-574-5, s. 363.

52 KUNCZIK, Michael. *Základy masové komunikace*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1995. ISBN 807184134X, s. 125.

53 JIRÁK, Jan; KÖPPOVÁ; Barbara. *Masová média*. 1. vyd. Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-466-3 , s.290–291.

54 REIFOVÁ, Irena. *Slovník mediální komunikace*. Portál, 2004. s 295. ISBN 9788071789260

2.3. Agenda setting

V rámci tvorby zpravodajství může být konstruovaná realita ovlivňována řadou postupů, mezi něž patří již samotný výběr toho, jaká témata budou zamlčována a jaká naopak akcentována. Zdůrazněná témata se posléze stanou i součástí veřejného diskurzu, resp. budou publikem považována za důležitá.⁵⁵ Tento jev popisuje teorie agenda settingu, tedy nastolování témat, vycházející z toho, že není možné v médiích prezentovat všechna témata světového dění, a tudíž dochází k jejich výběru.⁵⁶

Výzkumy nastolování agendy dělíme dle různých kategorií.⁵⁷ Weaver a kol. přichází se třemi stupni analýzy, kdy a) účelem analýzy prvního stupně je zjištění vztahu mezi pokrytím tématu v mediální a veřejné agendě; b) analýza druhého stupně pak vedle četnosti výskytu klade důraz na způsob zobrazení tématu, tedy jak jsou témata zobrazována, v jakých kontextech a jaké rámce jsou budovány - hovoříme o analýze atributů, vlastností;⁵⁸ c) analýzy třetího stupně zkoumají vztah mezi jednotlivými médii při nastolování agendy.

Někteří teoretici poukazují na vliv ideologických faktorů, jakožto kritérií majících dopad na výběr zpráv. Zatímco McQuail považuje zprávy za prezentování toho, jak se o nich vyjádřili významné osobnosti (spíše než za zprostředkování průběhu události),⁵⁹ dle Halla bychom měli analyzovat zejména to, čím význam je předkládán, a nikoliv nakolik mediální sdělení reprezentuje realitu.⁶⁰

55 TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006. ISBN 9788073670962, s. 112–113

56 LIPPMANN, Walter. *Public Opinion*. New York: The Macmillan Company, 1997. ISBN 978-0684833279, s. 22.

57 Například dle použitého časového hlediska – hierarchické a longitudiální. Zdroj: ŠKODOVÁ, Markéta et al. *Agenda-setting: teoretické přístupy*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2008. ISBN 978-80-7330-151-4, s. 23.

58 Tamtéž

59 MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 1999. ISBN 978-80-7367-574-5, s. 243.

60 HALL, Stuart. *Representation: Cultural Representations and Signifying practices*. London: Sage, 1997, s. 228

2.4. Rámcování

Koncept agenda settingu úzce souvisí s *framingem*, neboli rámcováním, původně pocházejícím ze sociálních věd. V kontextu mediálních studií pak byl koncept aplikován především v souvislosti se strukturou a vznikem mediálních (především zpravodajských) obsahů a s případnými účinky na publikum. McCombs považuje rámcování za přirozené rozšíření nastolování agendy, konkrétně nastolování agendy atributů, a zařazuje ho jako nastolování agendy druhého stupně.⁶¹ Zatímco nastolování agendy se zabývá výběrem a významností (*salience*) témat, rámcování se soustředí na způsob jejich prezentace, konkrétně na **významnost a selekci**, nebo naopak úplné **vynechání konkrétních aspektů skutečnosti**,⁶² což může mít vliv na to, jak publikum mediálnímu sdělení porozumí.⁶³

2.4.1. Definice a účinky rámcování

Postupně mediální teoretici vytvořili řadu **definíci konceptu rámcování**. Dle Entmana „*rámcování představuje výběr některých aspektů vnímané reality a jejich zdůraznění v komunikovaném textu, čímž se posiluje určitá definice problému, kauzální interpretace, hodnocení nebo doporučené řešení popsané skutečnosti*“.⁶⁴ De Vreese rámeček definuje jako „*zdůraznění významnosti odlišných aspektů tématu*“,⁶⁵ zatímco Iyengar považuje rámcování za „*koncept odkazující k jemným změnám a nuancím ve vyjádření či prezentaci problémů hodnocení a volby*“.⁶⁶

Co se týče **účinků rámcování**, resp. přítomnosti mediálních rámců a jejich případného

61 MCCOMBS, Maxwell E. *Agenda setting: nastolování agendy – masová média a veřejné mínění*. Praha: Portál, 2009, ISBN 978-80-7367-591-2, s. 136.

62 ŠKODOVÁ, Markéta et al. *Agenda-setting: teoretické přístupy*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2008. ISBN 978-80-7330-151-4, s. 30-34.

63 TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006. ISBN 9788073670962, s. 122.

64 ENTMAN, Robert. *Framing: toward clarification of fractured paradigm*. In: *Journal of Communication*. 1993, č. 43 (3), s. 52.

65 DE VREESE, Claes H. *News framing: theory and typology*. In: *Information Journal + Document Design*. 2005, č. 13 (1), s. 63.

66 IYENGAR, Shanto. *Is anyone responsible?: How television frames political issues*. Chicago: The University of Chicago Press, 1991. ISBN 022-63-8855-7, s. 11.

přejímání ze strany publika, rámce mohou ovlivňovat příjemce mediálních sdělení navozením možné interpretace informací a atributů události, nikoliv zvýznamněním samotných témat, avšak tento proces není přímočarý.⁶⁷ Scheufele řadí rámcování do 4. fáze McQuailova řazení účinků médií charakteristické potvrzením role publika i médií při tvorbě sociální reality.⁶⁸ „*Média rámcováním obrazů reality předvídatelným a typickým způsobem ,konstruuji‘ sociální procesy a historii*“,⁶⁹ jsou jim tedy přisuzovány dlouhodobé a nepřímé účinky, avšak publikum je považováno za aktivní a váha je přisuzována i jiným vlivům.⁷⁰ Z odhalení přítomnosti rámců tak nelze jednoznačně vydedukovat jejich dopad na myšlení publika,⁷¹ neboť pro přenos rámců je zapotřebí, aby se mediální rámce alespoň částečně shodovaly s individuálními rámci publika.⁷²

2.4.2. Proces rámcování

Samotné rámcování představuje složitý kontinuální proces. Dle Scheufeleho v médiích při první fázi rámcování, tzv. **budování** rámců (frame setting), určujeme dva druhy faktorů, které se podílejí na jejich vzniku. Patří sem vlivy **interní**, mezi něž patří například osobní charakteristiky tvůrců sdělení (pohlaví, postoje), novinářské postupy, rutiny a principy (kodexy, objektivita), ekonomické a organizační podmínky média, omezení časem a prostorem či domněnky o názorech publika. Dále rozlišujeme faktory **externí**, do nichž řadíme vliv politických či jiných významných představitelů, zájmových skupin apod.⁷³ Na budování rámců navazují další tři fáze: **nastolování rámců**, tedy do jaké míry publikum

67 ŠKODOVÁ, Markéta et al. *Agenda-setting: teoretické přístupy*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2008. ISBN 978-80-7330-151-4 , s. 30-34.

68 Tamtéž

69 MCQUAIL, Denis. *McQuail's mass communication theory*. London: Sage, 2005. ISBN 817-82-9535-0, s. 461.

70 Tamtéž

71 ENTMAN, Robert. *Framing: toward clarification of fractured paradigm*. In: *Journal of Communication*. 1993, č. 43 (3), s. 83.

72 TABERY, Paulína. Nastolování agendy a proces rámcování autor. In: *Socioweb* [online]. 3 /2009 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <http://www.socioweb.cz/index.php@disp=teorie&shw=385&lst=108.html>

73 DE VREESE, Claes H. *News framing: theory and typology*. In: *Information Journal + Document Design*. 2005, č. 13 (1), s. 52.

mediální rámce přejímá s ohledem na vlastní názory a zkušenosti,⁷⁴ **individuální účinky rámcování**, tedy dopad rámcování na chování, postoje a myšlení publika a **souvislost mezi individuálními a mediálními rámci**, kdy tvůrci mediálních sdělení inklinují k přejímání rámců, jež sami vytvářejí.⁷⁵

2.4.3. Typologie rámců

Rámce mohou být rozděleny do několika skupin. De Vreese je dělí na obecné a specifické. **Specifické rámce** se váží ke konkrétnímu tématu, zaměřují se na jeho specifické vlastnosti a jejich výhodou je především možnost identifikovat detaily i specifické rysy tématu, nevýhodou pak nemožnost zobecnění a komparace.⁷⁶ **Obecné rámce** jsou naopak všeobecně platné,⁷⁷ mohou být identifikovány bez tematického či časového omezení a jsou vhodné i pro odhalení rozdílů mezi různými typy médií.⁷⁸

Semetková a Valkenburgová definovaly **5 obecných rámců**⁷⁹, mezi které patří: **konflikt** (rozpor mezi zájmy dvou skupin, států či dvěma jednotlivci), **zodpovědnost** (vládě, jednotlivcům či jiným aktérům je připisována zodpovědnost za způsobení či vyřešení problému), **ekonomický rámeček** (téma je prezentováno především s důrazem na eventuelní ekonomické dopady), **human interest**⁸⁰ (charakteristický pro bulvární média, důraz je kladen na osobu, jednotlivce a jeho příběh; sdělení bývá velmi emotivní) a rámeček **morálky/etiky** (optika morálních či náboženských zásad).

74 Tamtéž

75 SCHEUFELE, Dietram A. *Framing as a theory of media effects*. In: *Journal of Communication*. 1999, č. 49 (1), s. 117.

76 ŠAŠEK, Petr; TEJKALOVÁ, Alice. *Rámcování tématu státního zadlužování v agendě MF DNES a Práva před volbami do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR 2010*. In: *Acta Politologica*. 2013, č. 5 (2). ISSN 1803–8220, s. 187–204.

77 Tamtéž

78 Autorky za pomoci analýzy rozsáhlého vzorku vytvořili doposud nejucelenější sadu obecných rámců. Zdroj: SEMETKO, Holli A.; VALKENBURG, Patti M. *Framing European politics: A content analysis of press and television news*. In: *Journal of Communication*. 2000, č. 50 (2), s. 93–109.

79 Tamtéž

80 Do češtiny lze přeložit jako lidský zájem

2.4.4. Identifikace rámců ve zpravodajství

Rámcování dle Van Gorpa představuje důležitý přístup zkoumání komunikace a médií,⁸¹ avšak obecně se vědci shodují, že neexistuje unifikovaný postup a seznam kritérií, pomocí nichž by mohly být rámce určeny.⁸² Pro odhalení rámců v mediálních obsazích jsou používány dva přístupy: **induktivní**, při kterém jsou rámce odhalovány postupně v průběhu kvalitativního výzkumu analyzovaného materiálu.⁸³ Induktivní přístup přináší četné výhody, naopak mezi jeho nevýhody patří nemožnost replikovatelnosti výzkumu, možnost jeho aplikování pouze na malý vzorek a subjektivita.⁸⁴ **Deduktivní přístup** zahrnuje identifikování předem definovaného seznamu rámců pomocí kvantitativní obsahové analýzy a umožňuje srovnávání a opakování výzkumu.⁸⁵ Klíčovým kritériem důležitosti se stává četnost výskytu rámce, což může představovat jedno z omezení výzkumu společně s nemožností odhalit, co v textu chybí. Hertog a McLeod⁸⁶ proto doporučují odstranění nedostatků deduktivního přístupu jeho propojením s kvalitativními metodami zahrnujícími i kulturní kontext.

Existuje několik přístupů k tomu, na jaká kritéria by se měl výzkumník při identifikaci rámců zaměřit. Analytický přístup k rámcům zahrnuje zkoumání obrazového materiálu,⁸⁷

81 VAN GORP, Baldwin. *Where is the Frame? Victims and Intruders in the Belgian Press Coverage of the Asylum Issue*. In: *European Journal of Communication*. 2005, č. 4 (20), 2005, s. 484–507.

82 DE VREESE, Claes H. *Framing Europe: Television news and European integration*. Amsterdam: Het Spinhuis, 2005. ISBN 90-5589-234-3, s. 33; SEMETKO, Holli A.; VALKENBURG, Patti M. *Framing European politics: A content analysis of press and television news*. In: *Journal of Communication*. 2000, č. 50 (2), s. 94.

83 DE VREESE, Claes H. *News framing: theory and typology*. In: *Information Journal + Document Design*. 2005, č. 13 (1), s. 51–62.

84 HERTOOG, James K.; MCLEOD, Douglas M. *A multiperspectival approach to framing analysis: A field guide*. In: REESE Stephen D.; GANDY Oscar H.; August E (ed.). *Framing public life*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum, 2003. ISBN 141-06-0568-X, s. 139–162.

85 SEMETKO, Holli A.; VALKENBURG, Patti M. *Framing European politics: A content analysis of press and television news*. In: *Journal of Communication*. 2000, č. 50 (2), s. 93–109.

86 HERTOOG, James K.; MCLEOD, Douglas M. *A multiperspectival approach to framing analysis: A field guide*. In: REESE Stephen D.; GANDY Oscar H.; August E (ed.). *Framing public life*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum, 2003. ISBN 141-06-0568-X, s. 153.

87 GAMSON, William. A.; LASH, Kathryn E. *The Political Culture of Social Welfare Policy*. In: SPIRO, Shimon E., YUCHTMAN-YAAR, Ephraim (ed.): *Evaluating the Welfare State: Social and Political Perspectives*. New York: Academic Press, 1983. ISBN 012-65-7980-6, s. 397–415.

lexikálních a argumentačních prostředků, přítomnosti či absence některých klíčových slov,⁸⁸ metaforických konotací⁸⁹ či toho, komu je věnován prostor k vyjádření.⁹⁰ Tankard v případě induktivního i deduktivního postupu navrhuje, aby si výzkumník předem vytvořil seznam rámců, jasně definovaných pomocí charakteristických frází, obrazů a klíčových slov. Dále definuje celkem 11 aspektů, které by měl výzkumník zohlednit při analýze: titulek, podtitulek, fotografie, popisek fotografií, perex, výběr zdrojů, výběr citací, zvětšené či jinak zvýrazněné citace, loga, statistiky a grafy a závěrečná vyjádření a odstavce.⁹¹

Van Gorp navrhuje v rámci induktivní fáze výzkumu za pomoci čtení vzorku textu vytvořit tabulky, kam jsou zanášeny jednotlivé rámce a k nim jednotlivé prostředky rámcování. Po induktivní fázi pak s takto připravenou tabulkou může následovat fáze deduktivní, která umožňuje validaci a kvantifikaci odhalených rámců.⁹²

2.5. Reprezentace imigračního fenoménu v médiích

S ohledem na výše popsané koncepty je i v otázce reprezentace imigračního fenoménu zásadní, jak často a jakým způsobem jsou jev i jeho protagonisté popisováni a pojmenováváni, konkrétně pak v jakém kontextu a jaké aspekty jsou zdůrazňovány či zamlčovány.

Van Dijk upozorňuje, že média mají tendenci prezentovat menšiny výrazně negativním a nepřátelským způsobem; zdůrazňována jsou především rizika spojená s imigrací, například kriminalita cizinců, či jiné druhy ohrožení původních obyvatel skupinou nově příchozích.

88 ENTMAN, Robert. *Framing: toward clarification of fractured paradigm*. In: *Journal of Communication*. 1993, č. 43 (3), s. 52-53.

89 GAMSON, William. A.; LASH, Kathryn E. *The Political Culture of Social Welfare Policy*. In: SPIRO, Shimon E., YUCHTMAN-YAAR, Ephraim (ed.): *Evaluating the Welfare State: Social and Political Perspectives*. New York: Academic Press, 1983. ISBN 012-65-7980-6, s. 397-415.

90 BINOTTO, Marco; BRUNO Marco a LAI Valeria. *Gigantografie in nero. Ricerca su sicurezza, immigrazione e asilo nei media italiani*. Raleigh: Lulu Press, leden 2012. ISBN 14-716-9697-9, s. 40

91 TANKARD, James W. *The empirical approach to the study of media framing*. In: REESE, Stephen D.; GANDY, Oscar H.; GRANT, August E. (ed.). *Framing public life*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum, 2001. ISBN 141-06-0568-X, s. 101.

92 VAN GORP, Baldwin. *Strategies to take subjectivity out of framing analysis*. In: D'ANGELO, Paul; KUYPERS, Jim A. *Doing news framing analysis: empirical and theoretical perspectives*. New York: Routledge, 2010. ISBN 113-51-9447-5, s. 84-109.

Akcentována je také hranice mezi oběma skupinami, ať už skutečná (hranice státu), nebo symbolická (kulturní a náboženské rozdíly, jazykové bariéry)⁹³ a Van Dijk připomíná i vliv elit na veřejné mínění. Elity přitom v médiích dostávají velký prostor a k negativnímu obrazu imigrantů tak mohou přispívat či ho samy konstruovat.⁹⁴

2.5.1. Imigrace jako hrozba: teorie morální paniky a teorie sekuritizace

Právě zdůrazňování hrozby nás přivádí ke dvěma konceptům: teorii morální paniky a teorii sekuritizace. **Morální panika**, nejrozšířenější sociologická teorie vysvětlující sociální konstrukci hrozby, byla popsána v 70. letech S. Cohenem jako: „*kolektivní reakce na jednání či události, které ohrožují zachování stávajícího sociálního, politického či kulturního řádu*“,⁹⁵ kdy jsou „*stav, epizoda, osoba nebo skupina osob definovány jako ohrožení společenských zájmů a hodnot*“.⁹⁶ Panika může být posilována médii, zejména v případě zpravodajství, které v některých případech neadekvátně reaguje na danou situaci a vytváří představu o společenské hrozbě způsobené deviantním jednáním osoby nebo skupiny osob.⁹⁷

Pokud je v daném sociálním kontextu narušen status quo, dochází k dramatizaci problému.⁹⁸ Hrozba pro společnost či jednotlivce je prezentována především jako krize, nouzový či výjimečný stav, což v publiku může evokovat pocit, že je potřeba, aby byla přijata okamžitá opatření.⁹⁹ Mezi charakteristiky morální paniky řadíme její přechodnost, zájem o chování určité skupiny provázený nepřátelstvím a „*všeobecným souhlasem, že ohrožení je*

93 VAN DIJK, Teun A. *New(s) Racism: a Discourse Analytical Approach*. In: COTTLE, Simon. *Ethnic Minorities and the Media*. Buckingham, Philadelphia: Open University Press, 2000. ISBN 033-52-0270-5, s. 33–49.

94 Tamtéž

95 COHEN, Stanley. *Folk Devils and Moral Panics: The Creation of the Mods and rockers*. London: Paladin. 2002 In: KROTKÝ, Jan a Jaromír VOLEK. *Morální paniky a neregulární migrace*. In: *Encyklopedie migrace* [online]. [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/moralni-paniky/>

96 Tamtéž

97 Tamtéž

98 VOLEK, J. *Konstrukce morální paniky a sociální exkluze*. In: *Sborník prací Fakulty sociálních studií Brněnské univerzity, Sociální studia 5*, 2000, ISBN 80-210-2426-7, str. 100.

99 Tento jev popisuje i teorie sekuritizace vysvětlená níže

opravdové, vážné a že je způsobené nevhodným chováním dané skupiny“.¹⁰⁰ Mezi delikventní skupiny jsou často zařazováni i žadatelé o azyl¹⁰¹ či imigranti obecně; Cohen definuje 7 problematických skupin, které se stávají zdrojem morální paniky, mezi něž patří právě i utečenci a žadatelé o azyl. Zároveň Cohen upozorňuje na to, že média nerozlišují mezi imigranty, uprchlíky a žadateli o azyl a výrazy používají jako synonyma.¹⁰²

Média hrají při konstrukci morální paniky významnou roli, zvláště pokud na nastalou situaci reagují přehnaně, což mohou dělat společně s dalšími aktéry (například s politiky),¹⁰³ tyto tendence se však při následném podrobnějším zkoumání faktů mohou jevit jako nepřiměřené.¹⁰⁴ Důraz je kladen především na kvantitu (například přicházejících migrantů, obětí apod.) a její predikci a lze vysledovat i obecnou inklinaci ke zveličování,¹⁰⁵ stereotypizaci jedinců, které média prezentují jako hrozbu, k neopodstatněnému označování situace za krizi či problém, k čemuž dochází především volbou emotivních jazykových prostředků, alarmistických titulků či opakovanou přítomností jevu v médiích.¹⁰⁶ Zásadní roli proto hraje především jazyk, například metaforická označení, mezi která v případě imigrace patří například metaforické výrazy jako *vlna*, *příliv*, *invaze*.¹⁰⁷

Proces **sekuritizace**¹⁰⁸ je popisován jako případ extrémní politizace. Téma je převedeno

100 KROTKÝ, Jan a Jaromír VOLEK. Morální paniky a neregulární migrace. In: *Encyklopedie migrace* [online]. [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/moralni-paniky/>

101 Příkladem může být případ Velké Británie, kde jsou označováni anglickým slovem *bogus*, tedy falešní, čímž média zprostředkovávají představu, že žadatelé o azyl neprávem požívají výhod sociálního systému země. Zdroj: Tamtéž

102 Tamtéž

103 VOLEK, J. *Konstrukce morální paniky a sociální exkluze*. In: Sborník prací Fakulty sociálních studií Brněnské univerzity, Sociální studia 5, 2000, ISBN 80-210-2426-7, str. 100.

104 KROTKÝ, Jan a Jaromír VOLEK. Morální paniky a neregulární migrace. In: *Encyklopedie migrace* [online]. [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/moralni-paniky/>

105 COHEN, Stanley. *Folk Devils and Moral Panics: The Creation of the Mods and rockers*. London: Paladin. [online]. [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://infodocks.files.wordpress.com/2015/01/stanley_cohen_folk_devils_and_moral_panics.pdf. s. xxxiv

106 VOLEK, J. *Konstrukce morální paniky a sociální exkluze*. In: Sborník prací Fakulty sociálních studií Brněnské univerzity, Sociální studia 5, 2000, ISBN 80-210-2426-7, str. 111.

107 COHEN, Stanley. *Folk Devils and Moral Panics: The Creation of the Mods and rockers*. London: Paladin. [online]. [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://infodocks.files.wordpress.com/2015/01/stanley_cohen_folk_devils_and_moral_panics.pdf. s. xx

108 Pojem byl poprvé definován Ole Weaverem v publikaci *On Security* vydané v roce 1995, podrobněji rozpracován pak byl tzv. kodaňskou skupinou, do níž patřili Barry Buzan, Ole Wæver a Jaap de Wild

do vládní agendy a je interpretováno jako bezpečnostní problém či hrozba.¹⁰⁹ Tato však nemusí být skutečná, avšak je tak prezentována prostřednictvím verbálního projevu a přesvědčivé, výrazně apelativní argumentace sekuritizačních aktérů¹¹⁰ za účelem legitimizace mimořádných politických opatření. Sekuritizace je často doprovázena vyhlášením výjimečného stavu, čímž je ještě zdůrazněna naléhavost situace a existence bezpečnostní hrozby. Členové Kodaňské skupiny rozdělili sekuritizační hrozby do pěti sektorů,¹¹¹ přičemž migrace patří do společenského sektoru, v němž je zahrnuta otázka bezpečnosti skupin, identity a integrace.¹¹²

Vzhledem k tomu, že média jsou zásadním a mnohdy i jediným zdrojem informací o politickém dění, je jim přisuzována důležitost při získávání podpory pro politickou sekuritizaci. Kodaňští autoři označují média za funkcionálního aktéra v procesu sekuritizace, nepřisuzují mu tedy úlohu aktivního sekuritizačního aktéra, nýbrž pouze zprostředkovatele informací publiku. Média přitom dle autorů vycházejí z rétoriky sekuritizačních aktérů, akcentují vlastnosti a přenášejí agendu atributů problematizovaného jevu předkládanou vládou. Hrozba je tak prezentována především prostřednictvím nastolování agendy a rámcování.¹¹³

2.5.2. Výzkumy mediální reprezentace imigrace a jejího rámcování v ČR i ve světě¹¹⁴

Autoři četných studií se pomocí kvalitativních i kvantitativních metod pokusili odhalit, jakým způsobem je imigrační tematika předkládána většinovému publiku.

Greg Philo ve spolupráci s Glasgow Univerzity Media Group provedl výzkum mediální

109 BUZAN, Barry; WAEVER, Ole; WILDE, Jaap de. *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*. 1. vyd. Brno: Centrum strategických studií, 2005. ISBN 80-903333-6 -2 , s. 20.

110 Těmi může být například vláda

111 Vojenský, politický, ekonomický, environmentální, společenský

112 BUZAN, Barry; WAEVER, Ole; WILDE, Jaap de. *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*. 1. vyd. Brno: Centrum strategických studií, 2005. ISBN 80-903333-6 -2 , s. 103-145.

113 BUZAN, B., WAEVER, O., de WILDE, J. *Bezpečnost: nový rámec pro analýzu*. 1. vyd. Brno: Centrum strategických studií, 2005, s. 48.

114 Výzkumy jsou seřazeny chronologicky, vzhledem k nárůstu pozornosti věnované tématu po vypuknutí tzv. migrační krize v roce 2015 jsem zařadila i výzkumy provedené v posledních letech.

reprezentace imigrantů v britském televizním zpravodajství mezi lety 2006 a 2011.¹¹⁵ Dle autorů se média uchylovala k nekorektnímu mísení terminologie, tón sdělení byl negativní a nepřátelský a média svými sděleními mohla vzbuzovat pocit ohrožení,¹¹⁶ především prostřednictvím nepodložených odhadů množství imigrantů a využívaných jazykových prostředků. Prostor pro vyjádření byl jen zřídka věnován samotným cizincům, ti byli naopak prezentováni jako **anonymní masa**, a k imigračním otázkám se vyjadřovali téměř výhradně **političtí představitelé**.

Karina Horsti při analýze finského zpravodajství identifikovala dva hlavní rámce: **rámec ilegality** (tedy nelegální jednání migrantů) a **rámec kontroly** (zdůrazňování nutnosti opatření k omezení imigrace). Dle autorky jsou oba rámce komplementární, neboť zdůrazňování ilegality představuje způsob ospravedlnění pro kontrolní a restriktivní opatření a tedy se jedná o projev sekuritizace.¹¹⁷

Participací médií v sekuritizačním procesu prostřednictvím rámcování tématu se zabývali i další autoři, mezi něž patří například **Cavidies**,¹¹⁸ jenž odhalil vyrovnané zastoupení **bezpečnostního**¹¹⁹ a **ekonomického rámce**¹²⁰ v italském a francouzském tisku. I další autoři, například **Huysmans**¹²¹ či **Bigo**¹²² pak na základě výzkumů došli k závěru, že imigrace je rámcována především jako **akutní bezpečnostní hrozba** a média tím mohou ovlivňovat tón veřejného diskurzu ohledně imigračních otázek.

Dvojice **Klvačová a Bitrich** ve svých dvou studiích o uprchlících (2001) a Vietnamcích (2003) zdůrazňují především absenci snahy o uvedení tématu do kontextu a jednostrannost prostoru pro vyjádření. Nejčastěji citovanými mluvčími jsou stejně jako v jiných výzkumech

115 Výsledky výzkumu najdeme v knize *Bad News for Refugees*. Zdroj: PHILO, Greg; BRIANT, Emma; DONALD, Pauline. *Bad news for refugees*. London: Pluto Press, 2013. ISBN 074-53-3432-6, 224 s.

116 Autoři odkazují na koncept morální paniky

117 HORSTI, Karina. *Asylum Seekers in the News: Frames of Illegality and Control*. In: *Observatorio Journal*. 2007, č. 1 (1), s. 157–158.

118 CAVIDIES, Alexander. *An Emerging 'European' News Portrayal of Immigration*. In: *Journal of Ethnic and Migration Studies*. London: Routledge, 2015, Vol. 41, DOI 10.1080/1369183X.2014.1002199, s. 897-917

119 Identifikovanými podtématy byly hranice, fyzické ohrožení a kriminalita

120 Konkurence na trhu práce či finanční zátěž, kterou imigrace přináší.

121 HUYSMANS, Jef. *The Politics of Insecurity: Fear, Migration and Asylum in the EU*. London: Routledge, 2006. ISBN: 0-415-36125-7.

122 BIGO, Didier. *Security and Immigration: Toward a Critique of the Governmentality of Unease*. *SAGE Journals*, Volume: 27. 2002, s. 63-92.

zástupci vlády, popřípadě policie. Stejně tak chybí příčiny migrací či větší personalizace jevu, tedy osobní příběhy migrantů apod.¹²³

Tkaczyk a kol. analyzovali v roce 2015 mediální reprezentaci uprchlické krize v online zpravodajství. Důraz byl kladen na dopady krize a zcela minimálně byly prezentovány příčiny, což mohlo dle autora výzkumu vést k představě o tom, že příčinou jsou samotní migranti. Co se týče významnosti atributů a identifikovaných mediálních rámců, nejdominantnějším bylo zdůrazňování politických aspektů fenoménu a migrace byla znázorňována jako jev, který je potřeba řešit prostřednictvím politických a administrativních opatření (**Politický rámec**). Třetina relací pak prezentovala imigraci jako hrozbu (**Bezpečnostní rámec**) a obdobný počet článků obsahoval **Rámec ilegality, porušení zákonů**. Autor jmenuje i **Humanitární rámec**, který je podle něj budován prezentováním situace jakožto humanitárního problému či krize a kladením důrazu na osobní příběhy i neštěstí jednotlivců. Každá druhá fotografie znázorňovala migranty při deportaci bezpečnostními složkami a každá třetí je zobrazovala vedle plotů, zdí či jiných bariér. Co se týče úrovně personalizace, v polovině článků byl kladen důraz na počet přicházejících migrantů, včetně metaforických označení (například „*přiliv migrantů*“ apod.), osobní příběhy byly zastoupeny jen marginálně.¹²⁴

Autoři **Analýzy mediální reprezentace tématu emigrační vlny z islámských zemí do Evropy** prostřednictvím kombinace kvalitativní¹²⁵ a kvantitativní analýzy identifikovali klíčové charakteristiky a postupy médií při informování o tématu migrace. Konkrétně se zaměřili na celkovou významnost tématu, tedy kolik prostoru mu bylo vyhrazeno v porovnání s jinými tématy a analyzovali, komu byl poskytnut prostor pro vyjádření i s jakými tématy je imigrace spojována. Dle výsledků analýzy jasně převažovalo množství příspěvků o migraci (téměř trojnásobně oproti druhému nejvíce zastoupenému tématu) a nejčastěji se k emigrační vlně vyjadřovali politici či úředníci, zatímco samotným

123 KLVAČOVÁ, Petra a Tomáš BITRICH. *Jak se (ne)píše o cizincích: Výzkumná zpráva*. 2003. Dostupné z: https://aa.ecn.cz/img_upload/bacca6403f52f8f0f60667687afefbf5/Jak_se_ne_pise_o_cizincich_2003.pdf

124 ČT24, iDnes.cz a Novinky.cz. Zdroj: TKACZYK, Michal. *Between politicization and securitization: Coverage of the migration crisis in Czech online news media*. In: *Communication Today*. 2017, č. 8 (2), s. 90–110.

125 V rámci kvalitativní analýzy se autoři uchýlili ke kombinaci postupů kritické diskursivní analýzy, sémiotické analýzy a zakotvené teorie.

migrujícím či žadatelům o azyl nebyl poskytnut takřka žádný prostor. **Dominantním** tematickým **rámcem** relací (84 %) byla **politika, politická opatření**, ostatní témata byla spíše okrajová, či zcela chyběla. O migraci bylo v necelých 80 % případů informováno z **makropohledu**, tedy bez koncentrace na konkrétní migranty a jejich osudy.

Pomocí kvalitativní analýzy autoři odhalili **charakteristické rysy** mediální reprezentace tématu migrace, mezi něž patří:

- **Sémantická generalizace pojmů** označujících aktéry migrace. Ve zprávách nebylo rozlišováno mezi uprchlíky, migranty, ekonomickými migranty či žadateli o azyl, což může podle autorů vést k nepatřičné generalizaci a dezinterpretaci situace.
- Narativizace tématu migrace jako **problému ohrožujícího občany ČR**. Obě jmenované charakteristiky umožňují implikaci negativních konotací, akcentujících rozměr události či jevu ve smyslu rizika/ohrožení. Dle autorů jsou v průběhu procesu rámcování migranti prezentováni jako **anonymní entita**, které **není poskytnut prostor k vyjádření** či k objasnění příčin a lze ji tak snadno považovat za zdroj problému.
- Selektivní a disproporční reprezentace aspektů a atributů migrace, kdy jsou nadreprezentovány zejména **počty příchozích** migrantů a naopak podreprezentovány jiné statistiky či kontexty (celkový počet uprchlíků a migrantů ve světě; počet migrantů, kteří při cestě do Evropy zahynou), rámce (příčiny migrací) či události a jevy (vývoj politické situace ve vysílajících státech, pohyb uprchlíků po Evropě, plavba přes Středozemní moře), které eventuální reprezentování imigrace jakožto hrozby dementovaly či změnily úhel pohledu.¹²⁶

Výzkum **Migrace bez migrantů** Pavla Pospěcha a Adély Jurečkové analyzoval mediální reprezentaci migrace za pomoci kvantitativní obsahové analýzy s důrazem na **mediální rámce** ve třech nejčtenějších nebulvárních denících a třech nejčtenějších zpravodajských portálech doplněné o kvalitativní polostrukturované rozhovory s redaktory českých médií. Výsledky jsou de facto analogické s ostatními jmenovanými výzkumy, tedy migrace je vnímána jako **výsostně politické téma** a v naprosté většině případů se k ní vyjadřují političtí představitelé, **rámec human interest** je zcela **marginální**, z čehož vyplývá výrazné

126 SEDLÁKOVÁ, Renáta, Marek LAPČÍK a Zdenka BUREŠOVÁ. *Analýza mediální reprezentace tématu emigrační vlny z islámských zemí do Evropy a reakcí české politiky a společnosti na tuto emigrační vlnu* [online]. 2015 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://media.rozhlas.cz/_binary/03588580.pdf

odosobnění tématu. Co se týče fotografií, v téměř 30 % případů jsou přítomni poliční představitelé či příchody po moři nebo vylodění a znázornění jsou v drtivé většině případů migranti mužského pohlaví. Zdůrazňována je především fáze příchodu, tedy překročení hranic, a život po vstupu do Evropy není prezentován prakticky vůbec.¹²⁷

2.5.3. Výzkumy mediální reprezentace a rámcování imigrace v italském tisku

V Itálii můžeme dle Francescy Rizzutové pozorovat tendence ke zvýrazňování abnormality, **výjimečnosti popisovaných událostí**, nadbytečnou dramtizaci a v některých obdobích i personalizaci.¹²⁸ Italská média také dávají přednost především prezentaci jednotlivých, téměř výhradně negativních událostí, před organickou žurnalistickou tematizací imigrace jako kontinuálního jevu.¹²⁹ Nebývá představen ani historický a stejně tak geopolitický vývoj migračních toků, motivace migrantů k přesunu či pozitivní dopad na ekonomiku a demografický vývoj země patří mezi marginální témata.¹³⁰ Výsledky výzkumu Rizzuttové¹³¹ stejně jako další analýzy^{132,133} odhalily, že italská média inklinují k přehnané

127 PROSPĚCH, Pavel a Adéla JUREČKOVÁ. Migrace bez migrantů: Mediální obraz migrace a jejích aktérů v České republice. Výzkumná zpráva. *Člověk v tísni Česká republika* [online]. [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://www.clovekvtisni.cz/media/publications/1319/file/2019_11_01_vyzkumna_zprava_media_a_migrace_cz.pdf

128 RIZZUTO, Francesca. *Il coverage dei naufragi dei migranti e delle catastrofi*. In: MORCELLINI, Mario. *Comunicazionepuntodoc*. Bologna: Logo Fausto Lupetti Editore, 2009, ISBN 9788895962320, s.94

129 MARTINO, Valentina. *Un quindicennio, o quasi, di ricerche su media e immigrazione: un excursus*. In: MORCELLINI, Mario. *Comunicazionepuntodoc*. Bologna: Logo Fausto Lupetti Editore, 2009. ISBN 9788895962320, s. 23

130 BINOTTO, Marco; BRUNO Marco a LAI Valeria. *Gigantografie in nero. Ricerca su sicurezza, immigrazione e asilo nei media italiani*. Raleigh: Lulu Press, leden 2012. ISBN 14-716-9697-9 , s. 40

131 RIZZUTO, Francesca. *Il coverage dei naufragi dei migranti e delle catastrofi*. In: MORCELLINI, Mario. *Comunicazionepuntodoc*. Bologna: Logo Fausto Lupetti Editore, 2009. ISBN 9788895962320, s.94

132 Jmenovat můžeme například *Ricerca nazionale su immigrazione e asilo nei media italiano*, provedený na římské univerzitě La Sapienza, v rámci něž byl analyzován tisk i televizní zpravodajství z roku 2008. Zdroj: BINOTTO, Marco; BRUNO Marco a LAI Valeria. *Gigantografie in nero. Ricerca su sicurezza, immigrazione e asilo nei media italiani*. Raleigh: Lulu Press, leden 2012. ISBN 14-716-9697-9 , 224 s. Z aktuálnějších je nezbytné zmínit výzkumy Asociace Carta di Roma, která postupně (v letech 2012, 2013, 2015, 2016, 2017, 2018) provedla šest rozsáhlých analýz mediálních obsahů (TV, tištěné deníky) s cílem monitorovat mediální reprezentaci imigrace a imigrantů ve vybraných denících a televizních vysíláních.

133 MARTINO, Valentina. *Un quindicennio, o quasi, di ricerche su media e immigrazione: un excursus*. In: MORCELLINI, Mario. *Comunicazionepuntodoc*. Bologna: Logo Fausto Lupetti Editore, 2009. ISBN 9788895962320, s. 23.

reprezentaci negativních aspektů, etiketizaci situace jakožto krize, nouze apod. a tendenci rámcovat související události jako společenské problémy.

Zatímco v 70. letech byla imigrace prezentována především v souvislosti s jejím dopadem na trh práce, v 90. letech došlo k **posunu** z asociace imigrace s **ekonomickými otázkami** k reprezentaci imigrace jako **hrozby pro bezpečnost země a jejích občanů**. Tento fakt potvrzují například Sciortino and Colombo ve svém rozsáhlém výzkumu analyzujícím mediální obsahy publikované mezi roky 1969 a 2001,¹³⁴ ve kterém upozorňují na důraz, který kladou média na **vztah mezi imigrací a bezpečností**. Podle něj je migrace prezentována především jako hrozba pro Itálii i její občany, čímž se fenomén dle autorů zprávy Ministerstva vnitra stal součástí komplexního symbolického diskurzu, který je vzdálen realitě.¹³⁵

Z výzkumů Carta di Roma¹³⁶ jasně vyplývá, že základními charakteristikami mediální reprezentace imigrační otázky je konstrukce imigrace jako bezpečnostního problému, výrazná politizace tématu, polarizace politické debaty a vyzdvihování negativních charakteristik a dopadů jevu - zejména (eventuálních) dopadů na bezpečnost Itálie i jejích obyvatel. Pokud se imigrant stane předmětem zájmu médií, je to většinou v souvislosti s bezpečností či kriminalitou.¹³⁷ Italská média inklinují k **akcentování četnosti a nebezpečnosti imigrantů a kriminalita a bezpečnost země a jejích obyvatel** se stávají **hlavním paradigmatem**, jehož prostřednictvím je fenomén imigrace prezentován italskými médii.¹³⁸ Média tak mohou vytvářet klamnou stereotypní představu, že imigrant = zločinec, imigrace = nebezpečí, popř. imigrant = oběť zločinu. Jednoduše řečeno v médiích „*neexistuje imigrace bez kriminality*“¹³⁹

134 COLOMBO, Asher; SCIORTINO, Giuseppe. *The Flows and the Flood: The Public Discourse on Immigration in Italy 1969–2001*. In: *Journal of Modern Italian Studies*. 2004, č. 9 (1). DOI:10.1080/1354571042000179209, s. 94–113.

135 I media italiani e l'immigrazione. In: *Libro ministero* [online]. 2011, s. 2. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: <http://briguglio.asgi.it/immigrazione-e-asilo/2012/febbraio/comunic-immigr-2.pdf>

136 Výzkumy Associazione Carta di Roma let 2012, 2014, 2015.

137 Associazione Carta di Roma. *Notizie alla deriva: Secondo rapporto annuale*. Roma: Edizioni Ponte Sisto Soc. Coop, 2014, s. 6 -7.

138 Tamtéž

139 BINOTTO, Marco. Black mirror. L'immigrazione e il malocchio dell'informazione. In: MORCELLINI, Mario. *Comunicazione puntodoc*. Bologna: Logo Fausto Lupetti Editore, 2009, s. 37-54. ISBN 9788895962320. s. 38.

2.5.3.1. Mediální obraz imigrantů

Pokud jde o mediální obraz samotných imigrantů, Alessandro Dal Lago imigranty v médiích nazývá termínem „*ne-osoby*“¹⁴⁰ a média je prezentují pouze jako členy masy bez práv a budoucnosti. Cizinec je převážně popisován jako ilegální přistěhovalec, migrant či jeden z mnoha, tedy pomocí kategorií, které nemohou vystihnout autonomní charakteristiky jednotlivých osob. Jedinou konkrétnější informací bývá národnost, která je především v souvislosti s kriminálními činy naopak mnohdy nevhodně zdůrazňována.¹⁴¹

Dle profesora Maurizia Corteho je **imigrant v médiích prezentován jako**: „*invazor, který přichází zničit, zašpinit něco našeho, zodpovědný za svou vlastní bídu, který se bude snažit nám ukrást naši jistotu a bezpečnost, kterou jsme si pracně vybojovali*“.¹⁴² Binotto popisuje tendenci médií zobrazovat migranty jako hrozbu překračující hranice sociálně konstruovaného *teritoria*, které je prezentováno a vnímáno jako „naše“¹⁴³. K fyzické hranici *teritoria* se přidává i hranice symbolická, která pramení ze sociální konstrukce strachu jakožto interpretačního rámce zdůrazňujícího odlišnost, nedůvěru a kriminalitu.¹⁴⁴

2.5.3.2. Prostor pro vyjádření

Dalším typickým znakem mediální reprezentace imigračního fenoménu v italském tisku je politizace tématu a poskytování nadměrného prostoru vyjádřením **politických**

140 V češtině *ne-osoby*. S pojmem přišel sociolog Alessandro Dal Lago ve své knize *Non persone* (1999) a označuje jím vyloučení migrantů v globální společnosti. Zdroj: DAL LAGO, Alessandro. *Non-persone: l'esclusione dei migranti in una società globale*. Milano: Feltrinelli Editore, 1999. ISBN 9788807817861, 279 s.

141 *Nazionalità nei titoli* (albanese, romeno, ecc..). In: *Parlare civile* [online]. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: http://www.parlarecivile.it/argomenti/immigrazione/nazionalit%C3%A0.aspx#_ftn2; MARTINO, Valentina. Un quindicennio, o quasi, di ricerche su media e immigrazione: un excursus. In: MORCELLINI, Mario. *Comunicazionepuntodoc*. Bologna: Logo Fausto Lupetti Editore, 2009, s. 21-36. ISBN 9788895962320. s. 23

142 CORTE, Maurizio. *Stranieri e mass media. Stampa, immigrazione e pedagogia interculturale*. Padova: Cedam, 2002, s. 128

143 Tedy náležící obyvatelům země, do níž migrant či uprchlík vstupuje (pozn. autorky)

144 BINOTTO, Marco; BRUNO Marco a LAI Valeria. *Gigantografie in nero. Ricerca su sicurezza, immigrazione e asilo nei media italiani*. Raleigh: Lulu Press, leden 2012. ISBN 14-716-9697-9, s. 25.

představitelů,¹⁴⁵ a následkem toho i minimální prostor poskytnutý ostatním subjektům, mezi něž by mohli patřit například právníci a advokáti, představitelé neziskových či humanitárních organizací, kteří se s imigranty setkávají či samotní imigranti a členové menšin. Imigrace i migrace se tak v médiích stává především prostorem pro politickou diskuzi bez zasazení fenoménu do hlubšího kontextu. Dominantní prvek zpráv o imigraci tedy představuje především politická debata nad účinností stávajících zákonů či apel na nutnost vzniku nových právních úprav a regulací pod stále stejným makrotématem bezpečnosti, ačkoliv přítomnost politiky v imigrační otázce může být mnohdy totalizující a odvádět pozornost od skutečných událostí k ideologickým debatám.¹⁴⁶

2.5.3.3. *Termíny označující migranty a uprchlíky*

Marco Binotto odhaluje, že na jazykové úrovni v italských médiích docházelo k často nesprávnému aplikování související **terminologie**, kdy výrazy s mnohdy zásadně odlišným významem byly používány jako synonyma¹⁴⁷ a v některých obdobích dokonce převládá výraz *clandestino*. Dle výzkumu z roku 2008 se jednalo o jeden z nejpoužívanějších termínů, jímž byli migranti, ale i uprchlíci médií hromadně označováni. Naproti tomu korektnější výrazy *richiedenti asilo* či *rifugiato* byly používány jen minimálně, ačkoliv více než 70 % imigrantů, kteří vstoupili do země mořskou cestou, požádalo o azyl a tudíž se o ilegální přistěhovalce jednat nemohlo.¹⁴⁸

145 Dle výzkumu z roku 2008 pocházelo 60 % vyjádření z úst politika a v případě televizních programů se dokonce jednalo o 80 %. Zdroj: Tamtéž, s. 28.

146 Tamtéž

147 BINOTTO, Marco. Black mirror. L'immigrazione e il malocchio dell'informazione. In: MORCELLINI, Mario. *Comunicazione puntodoc*. Bologna: Logo Fausto Lupetti Editore, 2009, s. 37-54. ISBN 9788895962320. s. 47.

148 BINOTTO, Marco; BRUNO Marco a LAI Valeria. *Gigantografie in nero. Ricerca su sicurezza, immigrazione e asilo nei media italiani*. Raleigh: Lulu Press, leden 2012. ISBN 14-716-9697-9, s. 28.

2.5.3.4. *Emergenza*¹⁴⁹ *immigrazione* – *imigrace jako výjimečný stav*

Navzdory tomu, že imigrace představuje dlouhotrvající strukturální fenomén, Alessandro Dal Lago ve své knize vydané v roce 1999¹⁵⁰ zevrubně popisuje, jak masová média společně s politikou usouvztažnila výrazy **imigrace a výjimečný stav**, což potvrzuje například i zpráva Ministerstva vnitra.¹⁵¹

V rámci referování o mimořádných událostech a výjimečných stavech se objevuje rozdíl mezi zpravodajskými rámci a skutečností. Můžeme mluvit o mediální konstrukci výjimečné, krizové situace, ke které dochází také prostřednictvím interakce s externími subjekty především těmi politickými a institucionálními. K těmto tématům sociologie žurnalistiky nabízí hypotézy, začínající samotnou definicí výjimečných případů: „*V kontextu tvorby mediálních sdělení, výjimečný případ není pouze samotná událost, ale událost, která je také politicky relevantní pro sociální dynamiku dané země kvůli své závažnosti a centralitě, která zahrnuje problém sociální kontroly, politického boje, legitimizace institucí a politických opatření.*“¹⁵²

Specifický, mnohdy dramaturgizující přístup k informování o krizových událostech je tedy určen nejen jejich výjimečností, ale také jejich politickým významem. Na úrovni zpravodajských rutin je výjimečná událost prezentována jako informační anomálie, tvůrci při tvorbě sdělení inklinují k dramatické a emotivní reprezentaci událostí a k využití narativních strategií personalizace.¹⁵³ Zejména titulky článků dokáží obsah sdělení spektakularizovat a vzbuzovat pocit, že nastala výjimečná situace, byť to nemusí odpovídat realitě.¹⁵⁴

149 Výraz *emergenza* lze přeložit několika způsoby: krize, krizová situace, výjimečný stav, nouzový stav.

150 DAL LAGO, Alessandro. *Non-persone: l'esclusione dei migranti in una società globale*. Milano: Feltrinelli Editore, 1999. ISBN 9788807817861, s. 25-50.

151 I media italiani e l'immigrazione. In: *Libro ministero* [online]. 2011, s. 2. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: <http://briguglio.asgi.it/immigrazione-e-asilo/2012/febbraio/comunic-immigr-2.pdf>

152 RIZZUTO, Francesca. *Il coverage dei naufragi dei migranti e delle catastrofi*. In: MORCELLINI, Mario. *Comunicazionepuntodoc*. Bologna: Logo Fausto Lupetti Editore, 2009. ISBN 9788895962320, s. 96.

153 Tamtéž, s. 95

154 Associazione Carta di Roma. *Notizie di confine: Terzo rapporto annuale*. Roma: Edizioni Ponte Sisto Soc. Coop, 2015, s. 36

Někteří autoři¹⁵⁵ upozorňují na to, že přílišný důraz na výjimečnost situace může společně s negativními aspekty jevu snižovat schopnost čtenáře skutečně pochopit prezentovanou událost a naopak zvyšuje potenciální riziko vzniku (morální) paniky a pocitu ohrožení.

2.5.3.5. Vylodění jako mediální ikona

Dle Maurizia Cortehe bylo téma vylodění mezi lety 2008 a 2010 v médiích upozaděno¹⁵⁶, k čemuž došlo následkem odmítavé politiky Berlusconiho vlády¹⁵⁷ vedoucí k markantnímu snížení počtu vyloděných. V roce 2011 v důsledku Arabského jara a následného zvýšení počtu imigrantů připlouvajících do Itálie se však téma opět stalo předmětem zájmu italských i evropských médií¹⁵⁸ a zařadilo se mezi hlavní témata mediálních sdělení informujících o imigračním fenoménu. Společně s kriminalitou a bezpečností, lze považovat informování o vyloděních na italských březích za jeden z nejcharakterističtějších elementů mediální reprezentace migračního fenoménu.¹⁵⁹

Všeobecná představa o imigraci a migračních tocích je s tématem vylodění v Itálii úzce spjata; přeplněné loďky plné hladových migrantů, chystajících se nelegálně vstoupit na Apeninský poloostrov, se staly mediální ikonou a symbolem ilegální imigrace.¹⁶⁰ Ačkoliv se procentuálně nejedná o hlavní způsob vstupu ilegálních migrantů do země,¹⁶¹ média inklinují

155 Morcellini (2009), Autoři výzkumu Carta di Roma - Notizie di confine (2015), Binotto (2008), Cohen (2002)

156 Dle analýzy z roku 2008 bylo vylodění věnována pouze 3 % analyzovaných článků a TV vysílání. BINOTTO, Marco; BRUNO Marco a LAI Valeria. *Gigantografie in nero. Ricerca su sicurezza, immigrazione e asilo nei media italiani*. Raleigh: Lulu Press, leden 2012. ISBN 14-716-9697-9 , s. 97.

157 BRUNO, Marco. Lampedusa/Italia. La costruzione giornalistica dell'emergenza e la politica televisiva dei numeri. In: MORCELLINI, Mario. *Comunicazionepuntodoc*. Bologna: Logo Fausto Lupetti Editore, 2009. ISBN 9788895962320, s. 58-60.

158 Tamtéž, s. 69

159 Tamtéž, s. 56

160 BINOTTO, Marco, BRUNO, Marco. Fuori luogo. L'immigrazione e i media italiani. Cosenza: Pellegrini/Rai-Eri, 2004, s. 95-107.

161 Bruno uvádí 13 %. Nejvíce zastoupenou skupinu naopak tvoří takzvaní „overstayers“, tedy osoby, které do země vstoupily legálně, ale zůstaly i po vypršení víza nebo povolení k pobytu, které nebyly schopny obnovit (kvůli ztrátě zaměstnání a/nebo restriktivním změnám právních předpisů). Zdroj: BRUNO, Marco. *Lampedusa/Italia: La costruzione giornalistica dell'emergenza e la politica televisiva dei numeri*. In: *Comunicazionepuntodoc*. Bologna: Logo Fausto Lupetti Editore, 2014. ISBN 9788868740351. ISSN 2282-0140, s. 56.

k amplifikaci jeho významu. „*Pokud porovnáme počty osob, které se vylodily na italském pobřeží například s počtem imigrantů, kteří dostali pracovní povolení nebo těch, kteří získali povolení k pobytu v rámci spojování rodin či nelegálně překročili hranice země po souši, pochopíme, jak pokřivený je náhled na vylodění jako nejvyužívanější způsob vstupu do země ze strany imigrantů.*“¹⁶²

Co se týče mediální reprezentace **vyloďených osob**, Abdelmaged Sayad zdůrazňuje, že realita migračního fenoménu je zastřena a převládá reprezentace vylodění jako příchodu anonymních těl (ať už živých, či mrtvých). Gatta charakterizuje reprezentaci vylodění v médiích jako „*příchod nebezpečných těl, která jsou sama v nebezpečí*“.¹⁶³ Bruno v jednom z rozhovorů vysvětluje, že na jednu stranu pozorujeme v italských médiích syndrom prezentování imigrace a vylodění jako invaze, kdy je imigrant popisován především jako hrozba, potenciální zločinec, na druhou stranu vidíme prvky pietismu a apelu na přijetí „*ubohých imigrantů za každou cenu*“.¹⁶⁴ Jedná se o dva opačné přístupy, které vedou ke stejnému výsledku, a to k „*absolutnímu odosobnění osoby migranta, který je v obou případech jen součástí masy bez identity, kterou je zapotřebí litovat nebo naopak odhánět*“.¹⁶⁵

V roce 2012 došlo ke kvantitativnímu propadu počtu vyloďených a analogicky i k poklesu publikovaných informací o imigračním fenoménu i o vyloděních.¹⁶⁶ O rok později se však imigrace opět stala důležitým mediálním tématem, a to v kvantitativním slova smyslu i s ohledem na narativní postupy, zejména v důsledku dvou důležitých událostí. První z nich byla červencová návštěva Papeže Františka na Lampeduse, při které papež apeloval na nutnost solidarity Itálie a jejích občanů, druhou pak utonutí 368 migrantů a uprchlíků v blízkosti italských břehů v říjnu 2013.¹⁶⁷ Pozornost věnovaná úmrtím ve Středozemním

162 *Il Valore dell'immigrazione: Sintesi della ricerca*. Venezia: Fondazione Leone Moressa, 2014, s. 13.

163 GATTA, Gianluca. *Luoghi Migranti. Tra clandestinità e spazi pubblici*. Cosenza: Luigi Pellegrini Editore, 2014. ISBN 978-8868221348, s. 83.

164 BELLU, Giovanni Maria. Ecco come il linguaggio dei media sull'immigrazione svela i limiti del giornalismo italiano. In: *Tiscali*. [online]. 29. 4. 2014 [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: <http://notizie.tiscali.it/articoli/cronaca/14/04/29/media-immigrazione.html>.

165 Tamtáž

166 Associazione Carta di Roma. *Notizie fuori dal ghetto: Primo rapporto annuale*. Roma: Edizioni Ponte Sisto Soc. Coop, 2012, s. 89.

167 BRUNO, Marco. *Lampedusa/Italia. La costruzione giornalistica dell'emergenza e la politica televisiva dei numeri*. In: MORCELLINI, Mario. *Comunicazione puntodoc*. Bologna: Logo Fausto Lupetti Editore,

moři je samostatnou kapitolou, neboť do října roku 2013 byla spíše limitovaná a zájem vzbuzovaly výhradně velké incidenty, o kterých sice bylo v médiích referováno, avšak bez hlubšího kontextu¹⁶⁸, převratným okamžikem (minimálně na dobu bezprostředně po události) se tak dle některých autorů stává až zahynutí 368 migrantů a uprchlíků 4. října roku 2013.¹⁶⁹

2.5.3.6. *Tragédie v roce 2013 jako katalyzátor převratu v mediální reprezentaci vylodění*

Utonutí 368 migrantů 4. října 2013 monopolizovalo všechna média. Jak říká mluvčí UNHCR pro jižní Evropu Carlotta Sami, když se na začátku října roku 2013 Evropa dozvěděla o tragédii, „*zdálo se, že si najednou média i miliony lidí poprvé uvědomily, že tisícovky lidských bytostí musí překonávat teror při plavbě po Středozezemním moři, aby unikly z hrůz ve vlastních zemích.*“¹⁷⁰ Stejně tak Riccardo Noury, mluvčí Amnesty International, reagoval na událost slovy: „*Alespoň dnes je nebudou nazývat clandestini. Bylo zapotřebí podobné tragédie, aby byla navrácena identita lidem, kteří předtím byli zredukováni na pouhá čísla, čísla pasována na problém, problém transformován na krizi. Byla potřeba tragédie k tomu, aby se objevila slova jako záchrana, asistence, práva, humanitární akce a ...lidé.*“¹⁷¹

Záhy po tragédii se rozšířilo přesvědčení, že je zapotřebí změnit dosavadní způsob, jakým byli migranti a uprchlíci v médiích zobrazováni, a zaujmout jiný přístup vedoucí k jejich korektnější mediální reprezentaci.¹⁷² Událost vedla dle analýzy Carta di Roma (2013)

2009, ISBN 9788895962320. s. 69.

168 Associazione Carta di Roma. *Notizie alla deriva: Secondo rapporto annuale*. Roma: Edizioni Ponte Sisto Soc. Coop, 2014, s. 57.

169 1. října roku 2013 vyplula z libyjského přístavu loď s více než pěti sty lidmi, převážně utíkajícími z Eritrei a Somálska. Migranté se plavili na přelidněné lodi celé dva dny, nakonec se však o dva dn později zastavili necelých 500 metrů od pobřeží ostrova Lampedusa a nemohli plout dále. Aby na sebe upozornili, zapálil někdo z migrantů deku, oheň zachvátil celou loď a někteří se utopili, jiní zůstali uvězněni v trupu hořící lodi. Naufragio del 2013 una tragedia avvenuta in un minuto. Naufragio del 2013. Una tragedia avvenuta in un minuto. In: *Ansa* [online]. 3. 10. 2019 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: http://www.ansa.it/sito/notizie/cronaca/2019/10/03/naufragio-del-2013-una-tragedia-avvenuta-in-un-minuto-_ce098e2b-e190-49fe-b1eb-7716cbfe928c.html

170 Associazione Carta di Roma. *Notizie alla deriva: Secondo rapporto annuale*. Roma: Edizioni Ponte Sisto Soc. Coop, 2014, s. 46

171 Tamtéž, s. 47

172 MANGINI, Enzo. Il naufragio di Lampedusa ha cambiato il modo di raccontare queste tragedie. *Il Fatto*

k okamžitému obratu ve způsobu mediální reprezentace vylodování a imigrace,¹⁷³ a to přestože počet utonutých nebyl v porovnání s obdobnými událostmi v minulosti a celkovým počtem utonulých migrantů výjimečně vysoký.¹⁷⁴ V médiích se nově objevil kontinuální monitoring situace včetně probíhající politické debaty o vzniku operace Mare Nostrum či situaci přeživších. Migranti již nebyli potenciální zločinci, ale oběti a zoufalé osoby utíkající před persekucemi v rodných zemích. Nahrazeno bylo i zdůrazňování negativních dopadů imigrace, a to za obviňování Evropské unie i Itálie¹⁷⁵ z nečinnosti a nedostatečné politiky, ale i projevy solidarity vůči migrantům a uprchlíkům.¹⁷⁶ Dle výzkumu Asociace Carta di Roma lze vyzorovat i snahu o podrobnější vhled do tématu imigrace, konkrétně se média zaměřila na podmínky v přijímacích centrech¹⁷⁷, popis celé cesty ze zemí Severní Afriky po moři, podmínky na lodích a člunech a okrajově i na příčiny imigrace (válka, chudoba, porušování lidských práv). K minimálnímu posunu však dochází v rámci prostoru pro vyjádření, kdy stejně jako v předchozích letech zůstává komentování doménou politických představitelů.¹⁷⁸

Imigranti jsou i nadále prezentováni především jako entita, homogenní masa (v tomto případě masa obětí), jejichž původ není ve větším přiblížen, přesto ale pozorujeme jisté snahy o personalizaci, avšak jde spíše o spektakulární líčení dramatických případů osob, které ztratily své blízké, popisování rodičů, kteří objímají své mrtvé děti apod. Stejně tak použité jazykové prostředky jsou především emotivní, citově zabarvené a vzbuzující soucit s oběťmi tragédie i migranty celkově. Autoři výzkumu mediální reprezentaci vylodění navazující na tragédii shrnují jako zjednodušení fenoménu imigrace s kladením důrazu na

quotidiano [online] 4. 11. 2013 [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: <https://www.ilfattoquotidiano.it/2013/10/04/naufregio-di-lampedusa-ha-cambiato-modo-di-raccontare-queste-tragedie/733151/>

173 Zda všechny pozorované tendence přetrvaly i do roku 2014 se stane předmětem výzkumu této práce.

174 Associazione Carta di Roma. *Notizie alla deriva: Secondo rapporto annuale*. Roma: Edizioni Ponte Sisto Soc. Coop, 2014, s. 94.

175 Odkazem na zodpovědnost země za tragédii je i používání výrazu „ostuda“, který je často provázen zájmenem „naše“ - stejně jako „naši mrtví“, před „našima očima“. Tamtéž, s. 89.

176 Tamtéž

177 Zde je kladen důraz na jejich přeplněnost a vlekoucí se procesy mezi příchodem do země a udělením politického azylu

178 PAPA, Rebeca. *Il naufragio di Lampedusa. Una nuova rappresentazione dell'immigrazione?* In: MORCELLINI, Mario. *Comunicazionepuntodoc*. Bologna: Logo Fausto Lupetti Editore, 2009. ISBN 9788895962320, s. 79-91.

zoufalství a bezmoc imigrantů - obětí.¹⁷⁹

V říjnu 2013 tedy pozorujeme přítomnost nového rámce, který autoři nazývají jako **pietistický či humanitární**, ve kterém jsou migranti prezentováni jako oběti, nikoli jako hrozba. Bezpečnostní i politický rámec ve dnech kolem tragédie z tisku prakticky mizí, či se objevují pouze jako sekundární.¹⁸⁰

Zcela upozaděn je stigmatizující pojem *clandestino*,¹⁸¹ vzhledem k okolnostem mizí i tematická i sémantická dimenze „invaze“, která bývá většinou asociovaná s informováním o imigraci a vyloděních,¹⁸² avšak přetrvává metaforický aparát, který spojuje příchody s dimenzí moře (např. „migrační vlna“, „vlna zoufalých“. Dle autorů výzkumu tak mediální reprezentace události ve spojitosti s politickou debatou „*diskurzivně předpřipravily humanitární operaci Mare Nostrum*“¹⁸³, která působila v následujících měsících.

2.5.3.7. Výzkum rámcování imigrace v italském tisku (Binotto, Bruno, Lai)¹⁸⁴

Kolektiv autorů Binotto, Bruno, Lai v roce 2008 pomocí kvantitativní analýzy zkoumal po dobu šesti měsíců články v šesti denících a televizní zpravodajství. Autoři analyzovali články o vylodění i články pojednávající o imigraci obecně. Z výsledků analýzy vyplývá, že primárním rámcem, který lze identifikovat v mediálních obsazích referujících o imigraci, je **rámec bezpečnostní**. Ten je dle autorů strukturován především rovnicí imigranti = ilegální přistěhovalci = zločin = ztráta bezpečnosti = zpřísnění migrační politiky. Pouze 26 z 1084 analyzovaných jednotek neobsahovalo asociaci mezi imigrací a kriminalitou či bezpečností. V ostatních jednotkách byla imigrace prezentována jako hrozba pro veřejný pořádek

179 Tamtéž

180 Associazione Carta di Roma. *Notizie alla deriva: Secondo rapporto annuale*. Roma: Edizioni Ponte Sisto Soc. Coop, 2014, s. 90.

181 Tamtéž, s. 90-91

182 COLOMBO, Asher; SCIORTINO, Giuseppe. *The Flows and the Flood: The Public Discourse on Immigration in Italy 1969–2001*. In: *Journal of Modern Italian Studies*. 2004, č. 9 (1). DOI:10.1080/1354571042000179209, s. 94–113.

183 Associazione Carta di Roma. *Notizie alla deriva: Secondo rapporto annuale*. Roma: Edizioni Ponte Sisto Soc. Coop, 2014, s. 94.

184 BINOTTO, Marco; BRUNO Marco a LAI Valeria. *Gigantografie in nero. Ricerca su sicurezza, immigrazione e asilo nei media italiani*. Raleigh: Lulu Press, leden 2012. ISBN 14-716-9697-9, s. 169.

a bezpečnost země i jejích občanů, zdůrazňována byla nedostatečná právní úprava a problémy integrace ilegálních imigrantů, ačkoliv tito tvoří výraznou menšinu cizinců přítomných v zemi.

Charakteristickou byla i výrazná **politizace imigrace**. Spíše než reálné skutečnosti je prezentována politická debata nad tématem, k fenoménu se ve většině případů vyjadřují politici (téměř v 70 % případů) a pouze v 1 % sami imigranti. Politický i mediální diskurz je dle autorů charakteristický především zdůrazňováním výjimečnosti, krizovosti situace a jen malým zájmem o vývoj a příčiny fenoménu a jeho skutečné dopady na zemi (například pozitivní vliv na ekonomiku země).

Vylodění autoři považují za **mediální ikonu** celého migračního fenoménu, ačkoliv ve zkoumaném roce představovaly zprávy o vylodění 5 % všech obsahů týkajících se imigrace v denících a 10 % v televizních relacích. U jednotek pojednávajících o vylodění kvantifikovali míru užití jednotlivých výrazů označujících protagonisty vylodění. Dle výsledků v denících a televizních relacích byli nejčastěji migranti označováni jako *immigati* a *clandestini* a s mnohem menší četností následovaly výrazy: *disperati* (zoufalci nebo ubožáci), *migranti*, *extracomunitari*, *rifugiati*, *richiedenti asilo*.

Nevyváženost informování o imigraci a inklinace k akcentování negativních aspektů jevu autoři interpretují jako legitimizaci sekuritizační povahy politického diskurzu a politických opatření, které jsou ospravedlněny jako následky nouzového bezpečnostního stavu způsobeného především cizinci.

2.5.3.8. *Deontologický kodex Carta di Roma*¹⁸⁵

Již od devadesátých let, kdy se imigrační fenomén stal důležitým mediálním tématem i předmětem četných výzkumů, pozorujeme snahy o regulaci přístupu a chování žurnalistů.

185 *Carta di Roma* [online]. [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://www.cartadiroma.org/>

Znění protokolu: *Carta di Roma: Protocollo deontologico concernente richiedenti asilo, rifugiati, vittime della tratta e migranti. FNSI: Il sindaco dei giornalisti italiani* [online]. [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://www.fnsi.it/upload/9b/9bf31c7ff062936a96d3c8bd1f8f2ff3/98794363d44ef430f8e940ba93b27ee7.pdf>

Postupně tak vzniklo několik kodexů, přičemž za nejdůležitější z nich je dnes považován kodex Carta di Roma z roku 2008. Ve své podstatě se jedná o velmi jednoduchý dokument s mnohdy zdánlivě zřejmými doporučeními, mezi která patří:

1) **Vyhýbat se šíření nepřesných či zkreslených informací** týkajících se žadatelů o azyl, uprchlíků, obětí obchodování s lidmi a imigrantů. Carta di Roma v tomto bodě zdůrazňuje i eventuální negativní vliv nepravdivých zpráv a vliv povrchního či nesprávného prezentování informací na vznik neopodstatněného pocitu ohrožení. Negativního dopadu lze podle tvůrců protokolu dosáhnout i „(...) *prostřednictvím nevhodných asociací či vytrháváním zpráv z kontextu.*“¹⁸⁶ Konkrétně u zpráv o vylodění pak platí, že „*mezi projevy nevhodného informování o imigraci patří absence faktů důležitých pro správné pochopení události a čísel určujících její skutečný rozsah, nebo naopak přílišný důraz na uvádění množství*“¹⁸⁷ *bez hlubšího uvedení do kontextu*“.¹⁸⁸

Dalšími hlavními principy protokolu jsou: 2) **korektní přístup** k žadatelům o azyl, obětem obchodu s lidmi, migrantům a uprchlíkům, kteří se rozhodnou **poskytnout rozhovor žurnalistům**, při němž by měla být respektována práva na ochranu osobních údajů. V dalším zásadním bodu protokol 3) vybízí novináře k poskytnutí **prostoru pro vyjádření** expertům a organizacím zabývajícím se migrací, za účelem zprostředkování úplného kontextu fenoménu včetně jeho příčin a důsledků.¹⁸⁹ Zřejmě nejvýraznějším a do praxe nejsnáze aplikovatelným bodem protokolu je princip upravující 4) vyhýbání se používání **nevhodných termínů** a aplikaci právně korektních termínů tak, aby příjemce mediálního sdělení získával úplnou a pravdivou představu o skutečnosti. Konkrétně je v protokolu jmenováno nesprávné používání termínu *clandestino*,¹⁹⁰ který je společně s ostatními

186 Carta di Roma: Protocollo deontologico concernente richiedenti asilo, rifugiati, vittime della tratta e migranti. *FNSI: Il sindaco dei giornalisti italiani* [online]. [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://www.fnsi.it/upload/9b/9bf31c7ff062936a96d3c8bd1f8f2ff3/98794363d44ef430f8e940ba93b27ee7.pdf>, s. 1

187 Například počtu přicházejících imigrantů, ekonomické zátěže pro zemi apod. (pozn. Autorky)

188 Carta di Roma: Protocollo deontologico concernente richiedenti asilo, rifugiati, vittime della tratta e migranti. *FNSI: Il sindaco dei giornalisti italiani* [online]. [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://www.fnsi.it/upload/9b/9bf31c7ff062936a96d3c8bd1f8f2ff3/98794363d44ef430f8e940ba93b27ee7.pdf>, s. 1

189 Tamtéž

190 Tamtéž, s. 3

mnohdy nesprávně používanými termíny vysvětlen v glosáři výrazů.¹⁹¹ Výbor upozorňuje na vliv nekorektních termínů na zkreslování faktů a zdůrazňuje i jejich eventuální negativní dopad na pochopení fenoménu ze strany čtenářů či diváků. „Některé výrazy mohou samy o sobě stigmatizovat, jiné mohou nabýt stigmatizujícího významu prostřednictvím nevhodného způsobu používání.“¹⁹²

I u vylodění platí, že výběr nekorektních, či příliš generických termínů při označování jejich protagonistů a neuvedení hlubšího kontextu může být matoucí pro příjemce mediálního sdělení. Ten tak získává jen částečnou informaci a není schopen rozeznat, zda se jedná o ekonomické migranty či žadatele o azyl, odkud a proč přicházejí, kolik jich skutečně je a co se s nimi děje poté, co opustí Lampedusu. To vše může vést k „nesprávnému pochopení události a celého fenoménu či dokonce vyvolávání strachu u příjemců mediálního sdělení“.¹⁹³

3. Vývoj migračního fenoménu v Itálii

3.1. Od země emigrantů k metě imigrantů

Migrační fenomén započal mezi lety 1870-1880 stálým proudem migrace italských pracovníků a pokračoval i následujících desetiletích. Další emigrační vlna následovala po druhé světové válce s vrcholem v roce 1961, kdy ze země odešlo celkem 387 tisíc lidí. Poté se ale začal trend utlumovat a naopak začali přicházet imigranti do Itálie; již mezi lety 1970 a 1975 bylo migrační saldo téměř vyrovnané. Obecně je za počátek přerodu ze země emigrantů na zemi imigrantů považováno období mezi lety 1960 a 1970, kdy bylo vydáno kolem 160 tisíc povolení k pobytu. V roce 1973 pak můžeme poprvé zaregistrovat mírně

191 Glossario Carta di roma. In: *ODG (Ordine dei giornalisti)* [online]. [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://www.odg.it/allegato-3-glossario-carta-di-roma/24291>

Termíny z glosáře jsou uvedeny v kapitole *Migrace definice* a jsou doplněny o další často nesprávně používané výrazy týkající se imigračního fenoménu.

192 Immigrato. Definizione. In: *Parlare civile* [online]. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: <http://www.parlarecivile.it/argomenti/immigrazione/immigrato.aspx>

193 Tamtéž, str. 35

pozitivní migrační saldo, které předjímalo nadcházející dlouhotrvající stoupající trend. Změna nastíněná v roce 1973 byla definitivně potvrzena v roce 1975, kdy počet imigrantů převyšoval počet italských emigrantů o 30 %.^{194,195} I v dalších letech pak migrační saldo dále rostlo mimo jiné i následkem rozpadu nedaleké Jugoslávie. Právě jugoslávské konflikty byly příčinou prvních cest imigrantů do Itálie po moři, konkrétně Albánců v roce 1991.^{196,197} V následujících letech přicházeli do země (většinou po souši a v menší míře i po moři) další imigranti z různých států a počet cizinců setrvávajících na území země (ať už legálně nebo ilegálně) se neustále zvyšoval. Zatímco v roce 2007 žilo na území přibližně 3,6 milionu cizinců, o pět let později v roce 2012 už to bylo necelých 5 milionů.¹⁹⁸

3.2. Vývoj příplouvání migrantů a uprchlíků do Itálie před rokem 2011

Množství migrantů, kteří se vydají na cestu do Evropy přes Středozemní moře, závisí na více faktorech. Patří mezi ně především situace v okolních, vysílajících zemích (především ve státech Blízkého Východu, Balkánu a Severní Afriky), prostupnost ostatních migračních tras, aktuální imigrační politika cílových zemí, aktivita převaděčů a v neposlední řadě

194 COLOMBO, Asher; SCIORTINO, Giuseppe. *Gli Immigrati in Italia*. Bologna: Il Mulino, 2004. ISBN 978-88-15-09792-7, s. 24–28.

22. 195 Imigranti přicházeli do Itálie z různých důvodů, jejichž míra vlivu se v průběhu času měnila. Prvním z nich bylo zlepšení socioekonomických podmínek v zemi a poptávka po pracovní síle ze strany Italské republiky spojená s liberální imigrační politikou, ztížení podmínek pro imigraci do Severní Evropy, politické a ekonomické podmínky v okolních zemích, slučování rodin imigrantů a konečně i geografická poloha ve Středozemním moři, kvůli které země představuje logický cíl migrantů příplouvajících po moři především z afrických zemí. Počáteční zvýšení počtu imigrantů se začalo projevovat v době negativního demografického vývoje a nedostatku pracovních sil v některých odvětvích (zemědělství, domácí pečovatelské služby, stavebnictví) - cizinci proto byli původně vítáni jako levná pracovní síla. Zdroj: STELLA, Gian Antonio. *L'Orda – quando gli albanesi eravamo noi*. Milano: Rizzoli, 2003. ISBN 881-71-0807-3, s. 7–15.

196 Jelikož představuje fenomén vylodování imigrantů v Itálii ústřední téma této práce, považuji za vhodné se dále věnovat již výhradně vývoji příchodu imigrantů po moři. Vzhledem k rozsahu tematiky bude jevu věnována samostatná kapitola.

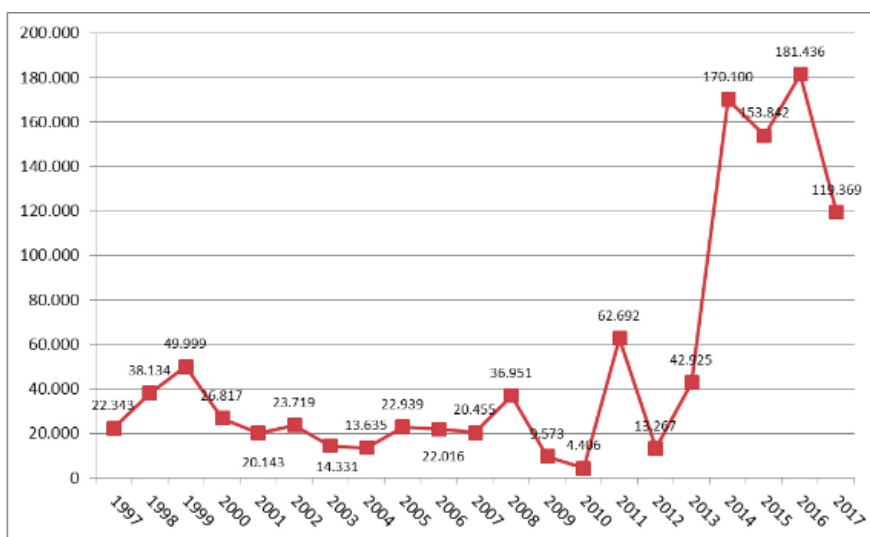
197 COLUCCI, Michele. *Storia dell'immigrazione straniera in Italia. Dal 1945 ai giorni nostri*. Roma: Carocci, 2018. ISBN 978-8843093014. s. 35–40.

198 Anni 1991-2013 – Presenze irregolari. In: *Fondazione ISMU: Iniziative e studi sulla multietnicità* [online]. [cit. 2019-09-03]. Dostupné z: https://www.ismu.org/wp-content/uploads/2015/05/Stime-irregolari-ISMU_1991-2013_.xls

i počasí (v letních měsících tradičně pozorujeme nárůst počtu migrantů).¹⁹⁹

Za první signifikantní událost v počátcích vývoje fenoménu, která upoutala i větší pozornost médií a politiků, považujeme dvě vlny vylovení přibližně 43 tisíc Albánců v březnu a srpnu roku 1991. Ty byly zapříčiněny pádem komunismu a politickou nestabilitou v oblasti Balkánského poloostrova. K migracím obyvatel vedla i válka v Kosovu probíhající mezi roky 1998 a 1999, kdy vešel v platnost imigrační zákon Turco Napolitano, se kterým se kontrola hranic stala klíčovým principem italské vládní politiky. Itálie reagovala zesílením spolupráce s Albánií při odchyťování člunů na moři. To ztížilo samotnou plavbu, zvýšilo počet potopených lodí a vedlo k následnému omezení počtu albánských migrantů připlouvajících do Itálie po moři.²⁰⁰ I v dalších letech se počet migrantů vylovených na italských březích neustále výrazně měnil - vývoj mezi lety 1997 a 2014 je přehledně znázorněn v následujícím grafu.

Graf 1: Počet vylovených migrantů v Itálii (1997-2014)²⁰¹



V devadesátých letech začali migranti připlouvat do Itálie, zejména na ostrov

199 COLOMBO, Asher; SCIORTINO, Giuseppe. *Gli Immigrati in Italia*. Bologna: Il Mulino, 2004. ISBN 978-88-15-09792-7, s. 24–28.

200 MEHILLAJ, Orkida. Accordi bilaterali Italia - Albania nella lotta contro l'immigrazione clandestina. In: *ADIR* [online]. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: <http://www.adir.unifi.it/rivista/2010/mehillaj/cap3.htm>

201 GIOVANETTI, Monia. Riconosciuti e “diniegati”: dietro i numeri le persone: L’orizzonte dell’asilo e della protezione dello straniero. In: *Magistratura democratica* [online]. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: http://questionegiustizia.it/rivista/2018/2/riconosciuti-e-diniegati-dietro-i-numeri-le-persone_533.php#_ftnref10

Lampedusa²⁰², na což Ministerstvo vnitra zareagovalo navázáním spolupráce s Tunisem²⁰³ a některé lodě s migranty byly vráceny zpět. Tím byla zvýšena rizikovost cest, což vedlo k řadě tragédií. Strategie se však projevila jako účinná a došlo ke snížení počtu vyloděných, které trvalo až do roku 2001.²⁰⁴ V druhé fázi vývoje, kterou datujeme od roku 2002, se ustanovila nová migrační trasa a Libye se stala hlavním přístavem, odkud do Evropy vyplouvali obyvatelé Středního Orientu či Subsaharské Afriky. Itálie reagovala dalšími kroky, které měly imigraci z afrických zemí zamezit a zahájila úspěšnou anti-imigrační spolupráci s Libyí.²⁰⁵ Kontroverzní postupy při spolupráci se staly předmětem kritiky a posléze i obvinění ze strany EU²⁰⁶ z porušování mezinárodního práva, avšak vedly

202 Lampedusa je největším ostrovem Pelagického souostroví ve Středozemním moři náležícím Itálii. Co se týče geografických charakteristik, ostrov se nachází 205 km od Sicílie a 113 km od Tuniska, které je tak i nejbližší pevninou. Z tohoto důvodu se Lampedusa stala na počátku 21. století hlavním cílem imigrantů ze Severní Afriky, kteří se snaží dostat do Evropy po moři. Zdroj: Lampedusa-Island. In: *Encyclopaedia Britannica* [online]. [cit. 2019-10-03]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Lampedusa-Island>

203 Itálie podepsala v letech 1998 dohodu s **Tunisem**, kterou se země zavázaly ke spolupráci při řízení migračních toků, intenzivních kontrolách hranic, odchyťování lodí, repatriaci migrantů a budování center pro repatriované osoby na území Tunisu, zejména podél hranice s Libyí. Dohoda byla následně ještě několikrát obnovena, a to v letech 2003, 2009 a v souvislosti s Arabským jarem i v roce 2011, čímž se budu zabývat v následující kapitole. TAZZIOLI, Martina. *Cronologia degli accordi Italia-Tunisia*. In: *Storie migranti*, 30 dicembre 2011. [online]. [cit. 2020-01-02] Dostupné z: <http://www.storiemigranti.org/spip.php?article1004>

204 CUTTITA, Paolo. Lampedusa tra produzione e rappresentazione del confine. In: *REMHU, Revista Interdisciplinar da Mobilidade Humana*. [online]. [cit. 2019-05-02] s. 36, 2015. Dostupné z: <http://www.scielo.br/pdf/remhu/v23n44/1980-8585-REMHU-23-44-031.pdf>

205 Libye se stala důležitým partnerem v boji proti imigraci, a to i z důvodu ekonomických zájmů a možnosti hlubší hospodářské spolupráce. Zástupci obou zemí podepsali v roce 1998 dohodu o kulturní spolupráci v turismu, ke které se následně přidaly dvě stěžejní otázky – řešení nelegální imigrace a dluhů, které Libye měla vůči Itálii. Původně tajná dohoda zahrnovala sérii anti-imigračních postupů včetně navracení lodí migrantů do Libye odchylených ještě daleko od italských břehů a repatriaci migrantů, kteří se na území republiky vylodili. Dále bylo omezeno vydávání azylu a Itálie se zavázala i k vybudování detenčních center pro vyhoštěné imigranty na libyjském území. Zdroj: CUTTITA, Paolo. *The Case of the Italian Southern Sea Borders: Cooperation across the Mediterranean?* In: Documents CIDOB, Migrations. [online]. [cit. 2019-05-02], 2009. Dostupné z: https://www.mei.edu/publications/migration-agreements-between-italy-and-north-africa-domestic-imperatives-versus#_ftn16

V roce 2008 byl podepsán další pakt známý jako **Pakt přátelství** („*Trattato Italia-libia di amicizia, partenariato e cooperazione*“), jehož součástí tvoří dohoda o intenzivní spolupráci obou zemí při potírání ilegálního přístěhovalectví do Itálie a o společném hlídkování ve Středozemním moři. Libye se naopak zavázala k důsledným opatřením proti nelegální emigraci ze svého území. Zahrnuty byly i protokoly z roku 2007, které opravňovaly Itálii k zadržování člunů a jejich následné deportaci do Libye. Na zadržené zde čekalo vězení v tvrdých podmínkách a následná deportace do rodných zemí.

Zdroj: Il trattato Italia-Libia di amicizia, partenariato e cooperazione: Contributi di Istituti di ricerca specializzati. In: *Istituto Affari Internazionali* [online]. Leden 2009 [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: http://www.iai.it/sites/default/files/pi_a_c_108.pdf.

206 Provedená opatření vedla ke kontrolám Evropského Parlamentu, jež vedly k vydání tzv. *Usnesení o Lampeduse*, v němž byla Itálie obviněna z praktikování neoprávněného kolektivního vyhošťování a porušování principu *non refoulement*. V roce 2012 pak byla Itálie odsouzena Evropským soudem pro

k dočasnému dramatickému poklesu vylodění (statistiky hovoří o 80-90 %) ²⁰⁷.

V roce 2008 došlo ke zvýšení počtu imigrantů v návaznosti na konflikty a hladomor v Somálsku, Eritree a Nigerii, provázené velkým propadem v letech 2009 a 2010 v důsledku dalších restriktivních opatření italské vlády. ²⁰⁸ Jedním z dopadů však bylo i zesílení nebezpečnosti trasy a markantní zvýšení podílu mrtvých migrantů vůči počtu vyloděných migrantů. ²⁰⁹ Další nárůst počtu vyloděných migrantů pozorujeme až v prvních měsících roku 2011 v souvislosti s vlnou protestů a demonstrací v arabských zemích, kdy se na italských březích vylodilo 62 692 osob, z nichž 51 753 přímo na Lampeduse. ²¹⁰

3.3. Arabské jaro a migrační vlna do Evropy

Tzv. **Arabské jaro**, mělo od počátku roku 2011 dopad na migrace ve Středozemním moři, imigrační politiku Italské republiky a posléze i Evropské unie. ²¹¹ Tento výraz označuje

lidská práva za neoprávněné navrácení skupiny imigrantů do Libye při tzv. *kauze Hirsi*, k odškodnění osob, kterým bylo 6. května 2009 na moři odmítnut vstup na území Italské republiky. V ten den byla loď s libyjskými migranty, zadržena italskou vojenskou lodí u ostrova Lampedusa, migranti a uprchlíci byli přesunuti na italskou loď a bez jakékoliv identifikace přesunuti zpět do Libye, kde byli předáni libyjské policii.

Zdroj: ZIRULIA, Stefano. I respingimenti nel Mediterraneo tra diritto del mare e diritti fondamentali. In: *Progetto Melting pot Europa* [online]. [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: <https://www.meltingpot.org/1-respingimenti-nel-Mediterraneo-tra-diritto-del-mare-e.html#.XomyiZMzaT8>; *Sentenza della Corte Europea dei Diritti dell'Uomo del 23 febbraio 2012 - Hirsi Jamaa e altri c. Italia*. In: *Giustizia* [online] 2012. [cit. 2020-01-03] Dostupné z: https://www.giustizia.it/giustizia/it/mg_1_20_1.wp?facetNode_1=0_8_1_60&previousPage=mg_1_20&contentId=SDU743291

207 PAPAVERO, Giorgia. Sbarchi, richiedenti asilo e presenze irregolari. In: *Fondazione ISMU: Iniziative e studi sulla multietnicità* [online]. únor 2015 [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: <https://www.ismu.org/wp-content/uploads/2015/05/Sbarchi-richiedenti-asilo.pdf>.

208 Konkrétně se jednalo o „Bezpečnostní balíček“ navazující na zákon Bossi-Fini a bilaterální dohodu o přátelství a spolupráci „*Trattato di amicizia, partenariato e cooperazione*“ uzavřenou mezi Itálií a Libyí v roce 2008.

209 MAZZOCCO, Davide. Clandestini sbarcati e morti sulle coste italiane: le statistiche 2002-2012. In: *Polis* [online]. 10. 8. 2013 [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: <https://www.polisblog.it/post/144681/clandestini-sbarcati-e-morti-sulle-coste-italiane-le-statistiche-2002-2012>

210 Sbarchi in aumento La situazione reale in Italia: Fondazione Leone Moressa. In: *Immigrazione: Rivista professionale di scienze giuridiche e sociali sulla condizione giuridica dello straniero, l'immigrazione, la cittadinanza e l'asilo* [online]. [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: <https://immigrazione.it/docs/2014/moressacs-sbarchi-in-Italia.pdf>

211 ZUPI, Marco. L'impatto delle primavere arabe sui flussi migratori regionali e verso l'Italia. In: *Parlamento* [online]. červenec 2012 [cit. 2019-05-15]. Dostupné z:

období protestů a nepokojů probíhajících v Severní Africe, jejichž začátek datujeme ke konci roku 2010 a počátku roku 2011. Protesty započaly nejprve v Tunisu²¹², následně se nechali inspirovat i obyvatelé Sýrie, Libye a dalších zemí tzv. Magherbu²¹³.

Důvody, které odstartovaly vlnu protestů se v různých zemích lišily, ale společným jmenovatelem byla především nespokojenost občanů s chudobou, politickou a ekonomickou situací a porušováním lidských práv či osobní svobody.²¹⁴ Výsledkem demonstrací a protestů byly mimo jiné i změny ve vedení zemí. V Libyi se vládce Muhamed Kaddáfí snažil potlačit revoltu vojensky, čímž vyvolal občanskou válku, do které zasahovalo i NATO. Sám vůdce byl nakonec usmrcen, ani nová vláda však neměla celou zemi plně pod kontrolou²¹⁵ a rozbouřenou **zemi opustily statisíce lidí**, mezi nimiž byli **uprchlíci a žadatelé o azyl i ekonomičtí migranti**.²¹⁶ Celkově dle údajů Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky občanská válka v Libyi donutila k přesunu necelých 800 tisíc obyvatel, ať už v rámci země²¹⁷, do sousedních zemí nebo do Evropy.²¹⁸

K plavbě do Evropy respektive do Itálie²¹⁹ se odhodlalo téměř 63 000 afrických migrantů.²²⁰ Jednalo se o markantní nárůst oproti předcházejícímu roku, kdy se vylodilo

<http://www.parlamento.it/application/xmanager/projects/parlamento/file/repository/affariinternazionali/os-servatorio/approfondimenti/PI0059App.pdf>

212 Na úplném počátku událostí stál Tunisan Mohammed Bouazizi, jenž se 18. prosince 2010 upálil na protest proti zásahu policie, která mu zabavila zeleninu připravenou k prodeji. Následovaly pouliční protesty, které se nakonec rozmohly po celé zemi a výsledkem bylo i ukončení třidvacet let trvající autoritářské vlády Zína Abidína Bin Aliho, který nakonec opustil zemi. Zdroj: MENDEL, Miloš. *Arabské jaro. Historické a kulturní pozadí událostí na Blízkém východě*. Praha: Academia, 2015. ISBN 9788020024749, s. 211.

213 Africký region nacházející se západně od Nilu, na severu Sahary. Zahrnuje Maroko, Západní Saharu, Alžírsko, Tunis a Libyi.

214 QUIRICO, Domenico. *Primavera Araba: Le rivoluzioni dall'altra parte del mare*. Torino: Bollati Boringhieri, 2011, roč. XX. ISBN 978-8020024749, s. 35-39.

215 Tamtéž, s. 228

216 ZUPI, Marco. L'impatto delle primavere arabe sui flussi migratori regionali e verso l'Italia. In: *Webové stránky italského Parlamentu* [online]. červenec 2012 [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: <http://www.parlamento.it/application/xmanager/projects/parlamento/file/repository/affariinternazionali/os-servatorio/approfondimenti/PI0059App.pdf>

217 *Internally Displaced Person, IDP*

218 Humanitarian response to the Libyan crisis. In: *Webové stránky Mezinárodní organizace pro migraci* [online]. 2011 [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: https://publications.iom.int/system/files/pdf/final_mena_10_months_compressed.pdf

219 Do Itálie zamířilo 94 % všech migrantů a uprchlíků, na Maltu pak 6 %. Tamtéž

220 PAPAVERO, Giorgia. Sbarchi, richiedenti asilo e presenze irregolari. In: *Fondazione ISMU: Iniziative e studi sulla multiethnicità* [online]. únor 2015 [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: <https://www.ismu.org/wp-content/uploads/2015/05/Sbarchi-richiedenti-asilo.pdf>

4406 osob, a analogicky došlo i ke zvýšení počtu těch, kteří při cestě zahynuli.²²¹ Nárůst byl zaznamenán i v procentuálním zastoupení žadatelů o azyl v porovnání s jinými migračními skupinami (ekonomičtí migranti apod.).²²² Tato nová tendence byla pro Itálii novinkou, která odhalila nedostatky italské imigrační politiky, konkrétně nezvládnuté procesy přijímání uprchlíků a žadatelů o azyl. Jako nedostatečný se jevil i systém mezinárodní ochrany v rámci EU, který vedl k polemikám a sporům i mezi jednotlivými unijními státy.²²³

V lednu připlouvaly lodě s jednotkami migrantů na palubě, v únoru již většina lodí převážela průměrně sto osob.²²⁴ Příjímací centrum na Lampeduse zůstalo zavřené²²⁵ a uprchlíci byli ubytováni v hotelech a jiných zařízeních. V polovině února pak vystoupilo na březích Lampedusy 5100 osob, a 13. února tak bylo centrum urychleně opět otevřeno.

V březnu již počet vyloděných dosáhl 11 000, z nichž více než čtvrtina stále setrvala na Lampeduse, neboť kapacita center na Lampeduse i jinde v Itálii byla naplněna.²²⁶ Mezi migranty mezitím docházelo k protestům, neboť se proces schvalování, či spíše zamítání žádostí o azyl prodlužoval. V důsledku obnovení dohody o repatriaci tuniských imigrantů, uzavřené mezi Itálií a Tunisem 5. dubna, pak výrazně klesly počty připlouvajících migrantů, k jejich opětovnému zvýšení došlo až v září, kdy nespokojení migranti zapálili požár v detenčním centru. Po požáru v centru se situace postupně uklidňovala a v roce **2012** došlo k celkovému propadu počtu vyloděných migrantů na 13 267.²²⁷

221 Ti představovali celkem 3 %.

222 V evropském měřítku Itálie přijala v roce 2011 8 % všech žádostí o azyl a posunula se tak celosvětově ze 14. na 4. místo za USA, Francií a Německem.

223 ZUPI, Marco. L'impatto delle primavere arabe sui flussi migratori regionali e verso l'Italia. In: *Webové stránky italského Parlamentu* [online]. červenec 2012 [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: <http://www.parlamento.it/application/xmanager/projects/parlamento/file/repository/affariinternazionali/os-servatorio/approfondimenti/PI0059App.pdf>

224 MANCONI, Luigi a Stefano ANASTASIA. Lampedusa non è un'isola: Profughi e migranti alle porte dell'Italia. In: *Protezione civile* [online]. červen 2012 [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: http://www.protezionecivile.gov.it/resources/cms/documents/Lampedusa_non_e_isola.pdf

225 Centrum bylo uzavřeno po požáru založeném migranty v únoru roku 2009 na protest proti probíhajícímu repatriacím. VIVIANO, Francesco. Lampedusa, rivolta nel centro di accoglienza violenti scontri tra i migranti e la polizia. In: *La Repubblica* [online]. [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: <https://www.repubblica.it/2009/02/sezioni/cronaca/immigrati-4/lampedusa-18feb/lampedusa-18feb.html>

226 MANCONI, Luigi a Stefano ANASTASIA. Lampedusa non è un'isola: Profughi e migranti alle porte dell'Italia. In: *Protezione civile* [online]. červen 2012 [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: http://www.protezionecivile.gov.it/resources/cms/documents/Lampedusa_non_e_isola.pdf

227 Sbarchi in aumento La situazione reale in Italia: Fondazione Leone Moressa. In: *Immigrazione: Rivista professionale di scienze giuridiche e sociali sulla condizione giuridica dello straniero, l'immigrazione, la*

3.4. Skokový nárůst počtu vyloděných v roce 2014

V roce 2013 se následkem konfliktů probíhajících ve vysílajících zemích počet vyloděných opět zvýšil na 42935 osob²²⁸ a v roce 2014 zhoršení ekonomicko-politické situace v řadě afrických zemí²²⁹, snaha o následování již emigrovaných členů rodiny a úpadek pohraničních kontrol v Libyi následkem politické nestability země²³⁰ dovedly k náročné cestě do Itálie 170 tisíc lidí,²³¹ čímž došlo k doposud největšímu nárůstu (meziročně o více než 400 %) počtu vyloděných migrantů a uprchlíků a zároveň při pokusu o imigraci do Evropy zahynulo i historicky nejvíce osob, celkem 3 419.²³² S masivním zvýšením počtu migrantů v roce 2014 a souvisejícím exponenciálním nárůstem žádostí o azyl²³³ vyvstala i otázka maximální kapacity počtu migrantů, které je Italská republika schopna přijmout a ubytovat po dobu trvání procesu udělení azylu.²³⁴

3.5. Středomořská migrační trasa a její specifika

Dříve existovaly různé trasy, jejichž význam však klesal a postupně se ustanovila nová

cittadinanza e l'asilo [online]. [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: <https://immigrazione.it/docs/2014/moressa-cs-sbarchi-in-Italia.pdf>

228 Tamtéž

229 Mezi nejzastoupenější národnosti a oblasti původu vyloděných migrantů patřily v roce 2011: Tunís, Nigérie, Somálský poloostrov, Centrální Afrika a Ghana, zatímco v roce 2014 to byly: Sýrie, Eritrea, Mali, Nigérie, Gambie, Somálsko, Egypt. In: PAPAVERO, Giorgia. Sbarchi, richiedenti asilo e presenze irregolari. In: *Fondazione ISMU: Iniziative e studi sulla multiethnicità* [online]. únor 2015 [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: <https://www.ismu.org/wp-content/uploads/2015/05/Sbarchi-richiedenti-asilo.pdf>

230 CUTTITA, Paolo. *Mare Nostrum e la retorica umanitaria*. In: *Rivista di Storia delle Idee 4:1*. 2015. DOI: 10.4474/DPS/04/01/MTR181/13. ISSN 2281-1532, s. 128–140; Associazione Carta di Roma. *Notizie alla deriva: Secondo rapporto annuale*. Roma: Edizioni Ponte Sisto Soc. Coop, 2014, 99 s.

231 2014-2016 – Sea arrivals to Italy: Elaborazione ISMU su dati UNHCR. *Fondazione ISMU: Iniziative e studi sulla multiethnicità* [online]. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: <http://www.ismu.org/ricerca/dati-sulle-migrazioni/#1531235318737-5cdad53e-e852>

232 PAPAVERO, Giorgia. Sbarchi, richiedenti asilo e presenze irregolari. In: *Fondazione ISMU: Iniziative e studi sulla multiethnicità* [online]. únor 2015 [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: <https://www.ismu.org/wp-content/uploads/2015/05/Sbarchi-richiedenti-asilo.pdf>

233 GIOVANETTI, Monia. Riconosciuti e “diniegati”: dietro i numeri le persone: L’orizzonte dell’asilo e della protezione dello straniero. In: *Magistratura democratica* [online]. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: http://questionegiustizia.it/rivista/2018/2/riconosciuti-e-diniegati-dietro-i-numeri-le-persone_533.php#_ftnref10

234 PAPAVERO, Giorgia. Sbarchi, richiedenti asilo e presenze irregolari. In: *Fondazione ISMU: Iniziative e studi sulla multiethnicità* [online]. Únor 2015, s. 6. [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: <https://www.ismu.org/wp-content/uploads/2015/05/Sbarchi-richiedenti-asilo.pdf>

trasa vedoucí z Libye a Tunisu přes Středozevní moře do Itálie a na Maltu. Pro řadu migrantů trasa v Itálii nekončí a primárním cílem jsou další země jako Francie, Rakousko, Německo a další státy západní a Severní Evropy, Středozevní moře tak představuje jednu ze vstupních bran do Evropy. Její vznik je dle Monzini výsledkem dobře strukturované aktivity tuniských, egyptských a tureckých převaděčů, ke kterým se následně připojily i skupiny z ostatních afrických zemí²³⁵, což vedlo k rozšíření počtu národností osob, které migrovaly do Evropy. Od roku 2002 nabírala trasa z Libye do Itálie stále větší a větší důležitosti a nakonec se stala téměř jedinou cestou pro ilegální imigranty připlouvající do Itálie po moři.²³⁶

Středomořská libyjská trasa vyniká nad ostatními trasami vysokými počty migrantů, kteří ji využívají pro přepravu do Evropy, specifikem je pak i genderové odlišení, kdy trasu volí procentuálně vyšší počet mužů²³⁷, v průměrném věku 22 let a méně rodin s dětmi. Vedle kvantity a genderového složení imigrantů je však trasa charakteristická také velkou úmrtností migrantů²³⁸. Dle Migrant Files i Fortress Europe²³⁹ je trasa mezi severní Afrikou a Lampedusou nejnebezpečnější a uvádějí, že na ní došlo od roku 2000 přibližně k 22 tisícům úmrtím,²⁴⁰ přičemž je nutné vzít v potaz to, že se jedná pouze o počet nalezených těl

235 Například tzv. somálská síť

236 MONZINI, Paola; PASTORE, Ferruccio; SCIORTINO, Giuseppe. L'Italia promessa: Geopolitica e dinamiche organizzative del traffico di migranti verso l'Italia. *CeSPI: Centro Studi di Politica Internazionale* [online]. 2004, [cit. 2019-08-08]. Dostupné z: https://www.cespi.it/sites/default/files/documenti/monzini_2004.pdf, s. 50

237 Což potvrzuje i statistika UNHCR, dle které bylo v roce 2014 73,9 % vyloděných migrantů mužského pohlaví, 10,7 % žen a 15,4 % dětí a mladistvých. 2014-2016 – Sea arrivals to Italy: Elaborazione ISMU su dati UNHCR. *Fondazione ISMU: Iniziative e studi sulla multietnicità* [online]. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: <http://www.ismu.org/ricerca/dati-sulle-migrazioni/#1531235318737-5cdad53e-e852>

238 Středomoří - migrační brána do Evropy. In: *Člověk v tísní Česká republika* [online]. 3. 10. 2016 [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/stredomori-migracni-brana-do-evropy-3517gp>

239 Fortress Europe je blog italského novináře Gabriela del Grandeho přeložený do 21 jazyků. Autor shromáždil zprávy evropských deníků o úmrtí imigrantů při snaze o příchod do Itálie po moři publikované mezi lety 1988 a 2016, celkový počet je 27 382 zemřelých. Vedle počtu zemřelých se autor snažil i o publikování příběhů některých imigrantů. Sám o záměru svého projektu říká, že „pouze vrací jména těm, které politika a tisk dehumanizovaly následkem několikaletého kategorizování bez hlubšího uvedení do kontextu“. Zdroj: Associazione Carta di Roma. *Notizie alla deriva: Secondo rapporto annuale*. Roma: Edizioni Ponte Sisto Soc. Coop, 2014, s. 57; Fortress Europe. [online]. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: <http://fortresseurope.blogspot.com/> Migrant files vznikl v roce 2012 a získal podobu interaktivní mapy nazvané „Středozevní moře, hrobka migrantů“, která je přehledným souhrnem nešťastných událostí z oblasti. The migrant files [online]. [cit. 2019-11-22]. Dostupné z: <https://www.themigrantsfiles.com/>

240 Středomoří - migrační brána do Evropy. In: *Člověk v tísní Česká republika* [online]. 3. 10. 2016 [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/stredomori-migracni-brana-do-evropy-3517gp>

a skutečné číslo tedy pravděpodobně bude vyšší.²⁴¹ K úmrtím dochází z řady příčin, ať už při plavbě ve velmi náročných podmínkách na nevhodných lodích a člunech, jejichž kapacita bývá mnohonásobně překročena, což nezdědkakdy vede k jejich potopení,^{242,243} při potyčkách s převaděči či z jiných příčin.²⁴⁴ V případě, že jsou migranti na své cestě zastaveni ještě v Libyi, popřípadě jsou do ní navraceni v rámci repatriací z Itálie či odchyťování lodí na moři, putují do jednoho z detenčních libyjských center, kde na ně dle průzkumu UNSMIL²⁴⁵ čekají „nelidské podmínky, zneužívání, týrání či smrt“²⁴⁶.

4. Soudobá politická opatření a politický diskurz

Zvýšený počet příplouvajících migrantů a uprchlíků v obou obdobích vedl k četným opatřením soudobých vlád, kterými byla v roce 2011 Berlusconiho pravicová vláda²⁴⁷ a v roce 2014 pak levicová vláda pod vedením premiérů Enrica Letty,²⁴⁸ představitele italského levého středu, a od února na ní navazující vláda Mattea Renziho.

241 Associazione Carta di Roma. *Notizie alla deriva: Secondo rapporto annuale*. Roma: Edizioni Ponte Sisto Soc. Coop, 2014, s. 15.

242 Fenomeno migratorio. *Ministero dell'interno* [online]. srpen, 2014 [cit. 2019-01-02]. dostupné z: https://www.interno.gov.it/sites/default/files/dati_fenomeno_migratorio.pdf

243 MONZINI, Paola; PASTORE, Ferruccio; SCIORTINO, Giuseppe. L'Italia promessa: Geopolitica e dinamiche organizzative del traffico di migranti verso l'Italia. *CeSPI: Centro Studi di Politica Internazionale* [online]. 2004, [cit. 2019-08-08]. Dostupné z: https://www.cespi.it/sites/default/files/documenti/monzini_2004.pdf, s. 50

244 K úmrtím migrantů dochází při dopravních nehodách kamionů, ve kterých bývají imigranti převáženi, udušením následkem vydýchaného vzduchu ve vozech či podpalubí lodí, přehřátím nebo naopak podchlazením, vyčerpáním či při porodu.

245 Desperate and Dangerous: Report on the human rights situation of migrants and refugees in Libya. In: *Office of the High Commissioner for Human Rights* [online]. 20. 12. 2018 [cit. 2019-08-12]. Dostupné z: <https://www.ohchr.org/Documents/Countries/LY/LibyaMigrationReport.pdf>

246 Tamtéž

247 Tzv. třetí Berlusconiho vláda s mandátem od 8.5.2008 do 16.11.2011 složená z koalice pravicových stran Partito della Libertá (PdL) a Ligy severu

248 *Governo Letta* měla mandát mezi 28. dubnem 2013 a 22. únorem 2014

4.1. Opatření a rétorika italské vlády v roce 2011

4.1.1. Vyhlášení výjimečného stavu a další opatření

Události Arabského jara a s nimi související imigrační vlna afrických obyvatel do Itálie odstartovaly sérii kroků italské vlády, které měly vést k omezení počtu příplouvajících imigrantů, jejich repatriaci a redistribuci zodpovědnosti na ostatní státy EU i na Unii jako celek.

Téměř okamžitě Itálie reagovala na události Arabského jara vyhlášením **výjimečného stavu** (*emergenza*), konkrétně „*Stavu humanitární nouze v národním teritoriu v souvislosti s mimořádným množstvím osob přicházejících ze zemí Severní Afriky*“.²⁴⁹ V tomto ustanovení byla zdůrazněna potřeba podniknutí „*mimořádných zásahů*“²⁵⁰ v rámci spolupráce s Ministerstvem zahraničních věcí.²⁵¹

Při březnové návštěvě na Lampeduse Berlusconi ve velmi emotivním projevu slíbil, „*že zastaví invazi imigrantů během 48, maximálně 60 hodin*“,²⁵² přesune všechny migranty z ostrova, a to buď do dalších italských regionů, nebo rovnou zpět do vysílajících zemí, navrhne ostrov na Nobelovu cenu míru a zbaví ho daňové povinnosti. Jako důkaz podpory

249 *Stato di emergenza umanitaria nel territorio nazionale in relazione all'eccezionale afflusso di cittadini appartenenti ai Paesi del Nord Africa* byl vyhlášen 12. února roku 2011. Původně měl trvat do 31. prosince 2011 a nakonec byl prodloužen až do roku 2012. Dpcm del 12 febbraio 2011: dichiarato lo stato di emergenza umanitaria per l'eccezionale afflusso di cittadini nordafricani. In: *Ministero dell'Interno* [online]. 12. 2. 2011 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: http://www.protezionecivile.gov.it/amministrazione-trasparente/provvedimenti/dettaglio/-/asset_publisher/default/content/dpcm-del-12-febbraio-2011-dichiarato-lo-stato-di-emergenza-umanitaria-per-l-eccezionale-afflusso-di-cittadini-nordafricani

250 Tamtéž

251 Vyhlášení stavu nouze nebylo na Italském území žádnou novinkou, ve skutečnosti byl výjimečný stav nouze z roku 2011 pouhým pokračováním a zviditelněním jiného stavu nouze vyhlášeného 20.3.2002 tehdejšími předsedou Rady ministrů Silviem Berlusconim nazvaném „*Výjimečný stav, členění přílivu občanů z států mimo EU*“. Dle oficiálního prohlášení bylo z důvodu velké intenzity a výjimečnosti situace nezbytné podniknout výjimečné kroky. *Immigrazione e Asilo: Ordinanza del Presidente del Consiglio dei Ministri 6 settembre 2002*. In: *Webová stránka Ministerstva vnitra* [online]. 6. 9. 2002 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://www1.interno.gov.it/mininterno/site/it/sezioni/servizi/old_servizi/legislazione/immigrazione/legislazione_450.html?pageIndex=10

252 Silvio Berlusconi A Lampedusa: (video). In: *Youtube* [online]. 30. 3. 2011 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=KIJRDdFOF0>

ostrovanů si zde koupil i vilu,^{253,254} krom tohoto gesta však následně ke splnění ostatních slibů nedošlo.

Mezi další kroky italské vlády patřilo nasazení vojáků v místech vyloďování a využití tří lodí vojenského námořnictva.²⁵⁵ Došlo i ke zřizování nových dočasných center pro ubytování migrantů bez obvyklých výběrových řízení, často tak imigranti přebývali v hotelech, ale i v bývalých kasárnách, kongresových sálech či jiných místech ve zcela nevhodných podmínkách. V dubnu pak bylo rozhodnuto o redistribuci imigrantů do jednotlivých regionů dle stanovených kvót, což však vedlo k nesouhlasu mnohých regionů, zejména těch na severu země.²⁵⁶

Itálie se uchýlila i ke kontroverznímu opatření spočívajícímu v udělení dočasného povolení k pobytu z humanitárních důvodů všem imigrantům ze Severní Afriky,²⁵⁷ kteří se vyloďili mezi lednem a 5. dubnem 2011.²⁵⁸ S povolením k pobytu imigranti obdrželi také cestovní dokument, který je opravňoval k volnému pohybu v rámci Schengenu.²⁵⁹

253 Le promesse di Berlusconi a Lampedusa "Immigrati via in 60 ore e Nobel per la pace." *La Repubblica* [online]. 30. 3. 2011 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://www.repubblica.it/politica/2011/03/30/news/berlusconi_show_a_lampedusa-14274993/

254 Silvio Berlusconi A Lampedusa: (video). In: *Youtube* [online]. 30. 3. 2011 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=KIJRDdFOfP0>

255 Navi della Marina militare verso la Libia. Costituito comitato permanente di crisi. *Italia estera: il giornale degli italiani all'estero* [online]. 23. 2. 2011 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <http://www.italiaestera.net/modules.php?name=News&file=article&sid=9180>

256 Opcm n. 3933 del 13 aprile 2011: ulteriori disposizioni per fronteggiare l'emergenza umanitaria legata all'afflusso di cittadini dal Nord Africa. In: *Protezione civile* [online]. 13. 4. 2011 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: http://www.protezionecivile.gov.it/amministrazione-trasparente/provvedimenti/dettaglio/-/asset_publisher/default/content/opcm-n-3933-del-13-aprile-2011-ulteriori-disposizioni-per-fronteggiare-l-emergenza-umanitaria-legata-all-afflusso-di-cittadini-dal-nord-africa

257 ZUPI, Marco. L'impatto delle primavere arabe sui flussi migratori regionali e verso l'Italia. In: *Webové stránky italského Parlamentu* [online]. červenec 2012 [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: <http://www.parlamento.it/application/xmanager/projects/parlamento/file/repository/affariinternazionali/osservatorio/approfondimenti/PI0059App.pdf>

258 Decreto Presidente del Consiglio dei Ministri del 5 aprile 2011 n. 20 (GU n. 81 del 8-4-2011). In: *Immigrazione: Portál pro imigranty v Itálii* [online]. 5. 4. 2011 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <http://www.immigrazione.biz/legge.php?id=338>

259 Vydání dokumentu vedlo k protestům některých států EU a sporu se sousední Francií, jež se nakonec uchýlila k uzavření hranic, což bylo některými unijními státy interpretováno jako porušení pravidel Schengenské dohody. (Zdroj: Germany warns against undermining cherished Schengen freedom. *DW: Made for minds* [online]. 28. 4. 2011 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://www.dw.com/en/germany-warns-against-undermining-cherished-schengen-freedom/a-15034192>) Spor trval téměř dva měsíce a k jeho rozřešení došlo až na zasedání Evropské rady 23. a 24. června 2011, kdy byla odsouhlasena podpora Itálie ze strany EU i možnost zavedení dočasných hraničních kontrol. (Zdroj: European Council conclusions. In: *European Council Council of the European Union* [online]. 23/24 června 2011, s. 8 [cit.

Italská vláda v rámci tohoto kroku kalkulovala s hypotézou, že frankofonní tunisané, kteří mnohdy měli ve Francii části rodin, se v Itálii nezdrží a budou pokračovat do sousedních zemí - opatření tak někteří interpretují jako **nátlak na zahrnutí EU** do řešení nastalé situace.²⁶⁰ Mezi další **požadavky Itálie** při následujícím vyjednávání s Evropskou unií patřilo mimo jiné obdržení pomoci ostatních unijních států při regulaci a řízení migračních toků, nastavení společné unijní imigrační politiky a sdílení nákladů spojených s přílivem migrantů. Itálie požadovala také přehodnocení principu vyplývajícího z Dublinské úmluvy z roku 2003 o povinnosti prvního evropského státu, do kterého migrant vkročí, postarat se o žadatele o mezinárodní ochranu.²⁶¹

4.1.2. Dohody s Tunisem a Libyí v roce 2011

Vedle opatření na státní a unijní úrovni se Itálie uchýlila k opětovnému uzavření dohody s **Tunisem**.²⁶² Italské ministerstvo zahraničních věcí rozhodlo o zřízení fondu s cílem připravit program na podporu cestovního ruchu a kulturního rozvoje v Tunisku, zřízení radarové sítě pro kontrolu pobřeží a kontaminaci znečištění moře. V polovině března pak Itálie částečně financovala tuniskou vládu při přijímání migrantů přechajících před libyjským konfliktem. Pátého dubna téhož roku pak byla v Tunisu podepsána dohoda o regulaci *výjimečné imigrační situace*.²⁶³ Předmětem úmluvy byl závazek Tunisu o monitorování pobřeží a přijímání všech repatriovaných migrantů z italského území.²⁶⁴

2020-01-04]. Dostupné z: https://web.archive.org/web/20110703120518/http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/123075.pdf

260 PAOLETTI, Emanuela. The Arab Spring and the Italian Response to Migration in 2011 Beyond the Emergency. In: *IMISCOE: International migration, integration and social cohesion* [online]. Amsterdam University Press, 2014, 2 (2), 127-150 [cit. 2020-01-03]. DOI: 10.5117/CMS2014.2.PAOL. Dostupné z: <https://www.imiscoe.org/journal-cms-2/comparative-migration-studies-2014-2/65-2-paoletti-e-2014-the-arab-spring-and-the-italian-response-to-migration-in-2011/file>

261 Tamtéž

262 K jejímu podepsání došlo v předchozích letech již několikrát

263 Emergenza immigrazione, Immigrazione, siglato l'accordo tra Italia e Tunisia. In: *Webová stránka Ministerstva vnitra* [online]. 6. 4. 2011 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://www1.interno.gov.it/mininterno/export/sites/default/it/sezioni/sala_stampa/notizie/immigrazione/000073_2011_04_06_accordo_Italia-Tunisia.html

264 Jednalo se o migranty dorazivší do Itálie po 5.4., kteří byli okamžitě deportováni do rodné země.

Cílem bylo především **zjednodušení vyhošťování migrantů**, kteří připluli do Itálie po datu podpisu dohody. V srpnu pak vojenské námořnictvo obou zemí nepovolilo vylodění 130 tuniských migrantů na Lampeduse, čímž došlo k opětovnému porušení principu *non-refoulement*²⁶⁵ a v září se obě strany sešly za účelem jednání o zintenzivnění vyhošťování tuniských uprchlíků.²⁶⁶

V dubnu italská vláda uznala Národní přechodnou radu Libye²⁶⁷ a v červnu s touto Radou podepsala tzv. Memorandum porozumění. Dokument se zaměřuje na opatření vedoucí ke snížení nelegální migrace a obě strany se v něm zavazují k výměně informací o migračních tocích a vzájemné pomoci v boji proti nelegální migraci, včetně repatriace nelegálních přistěhovalců.²⁶⁸

4.1.3. Bezpečnostní rétorika v italském politickém diskurzu

Od 90. let došlo k výrazné **politizaci imigrace** a důraz byl v politickém diskurzu kladen na negativní stránky imigrace a potřebu nastalou nouzovou situaci vyřešit. Pozorujeme přítomnost tzv. politické bezpečnostní rétoriky²⁶⁹, prostřednictvím které jsou migrační toky prezentovány jako potenciální hrozba pro bezpečnost hostitelských zemí a místních obyvatel. Termín bezpečnost se stává nedílnou součástí politických diskuzí i volebních kampaní a legitimizuje mnohdy restriktivní imigrační politiku, což popisuje teorie sekuritizace představená v teoretické části práce. V politickém a potažmo i mediálním

265 Princip o nenavrácení uprchlíků, kteří by mohli být v rodných zemích persekuováni je ukotven v Ženevské úmluvě, kterou Itálie podepsala v roce 1951, i v italské ústavě. TAZZIOLI, Martina. Cronologia degli accordi Italia-Tunisia. In: *Storie migranti*, [online], 30 dicembre 2011. [cit. 2020-01-02] Dostupné z: <http://www.storiemigranti.org/spip.php?article1004>

266 Lampedusa, migranti danno fuoco al Cie. Procura indaga su "incendio doloso". In: *Il fatto quotidiano* [online]. 20. 9. 2011 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://www.ilfattoquotidiano.it/2011/09/20/brucia-il-cpa-di-lampedusa-il-sindaco-il-centro-non-puo-ospitare-piu-nessuno/158767/>

267 Nejvyšší orgán povstalců v libyjské občanské válce bojujících proti Kaddáfimu

268 PAOLETTI, Emanuela. Migration Agreements between Italy and North Africa: Domestic Imperatives versus International Norms. In: *Middle East Institute* [online]. 20. 12. 2012 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://www.mei.edu/publications/migration-agreements-between-italy-and-north-africa-domestic-imperatives-versus>

269 BINOTTO, Marco; BRUNO Marco a LAI Valeria. *Gigantografie in nero. Ricerca su sicurezza, immigrazione e asilo nei media italiani*. Raleigh: Lulu Press, leden 2012. ISBN 14-716-9697-9, s. 169

diskurzu lze pozorovat následující souslednost: imigranti – nelegální přistěhovalectví – zločin – ztráta bezpečnosti země a jejích občanů – zpřísnění migrační politiky.²⁷⁰

Sociolog Dal Lago hovoří o propojení monodimensionální mediální a politické reprezentace migrantů „*přiživované tzv. politickými podnikateli se strachem*“²⁷¹ za pomoci politizace celého imigračního fenoménu, kladení důrazu na bezpečnost a diskurzivních praktik založených na „*tautologii strachu*“.²⁷² „*Ilegální migrace je v rámci politického diskursu považována za hrozbu a nebezpečí pro stát a jeho občany*“²⁷³, její nekonečná invazivita, vytrvalost a všudypřítomnost slouží k vyvolání a ospravedlnění stále intenzivnějších a rozsáhlejších zásahů státní moci. Samotné vylovení bývá prezentováno jako příchod ilegálních imigrantů, ačkoliv z definice uprchlictví se mnozí z nich nelegálního překročení hranic nedopouštějí.²⁷⁴

Zejména v roce 2011 byla opatření vlády doprovázena akcentováním naléhavosti situace, která byla intenzivně kategorizována jako krize či výjimečný stav.²⁷⁵ Vláda poukazovala na riziko epochální migrace statisíců migrantů z Afriky, Berlusconi například 1. dubna použil metaforický výraz *tsunami umano*²⁷⁶, tedy „*lidská tsunami*“.²⁷⁷

Berlusconiho vláda od počátku svého mandátu v roce 2008 vynikala výrazně anti-

270 Tamtéž

271 DAL LAGO, Alessandro. *Non-persone: l'esclusione dei migranti in una società globale*. Milano: Feltrinelli Editore, 1999. ISBN 9788807817861, s. 73-75.

272 Tamtéž

273 DŮVELL, F., JORDAN, B. Irregular Migration – the Dilemmas of Trans-national Mobility. Cheltenham: Edward Edgar Publishing, 2002. In: *Sociální práce s imigranty. Sociální práce: Časopis pro teorii, praxi a vzdělávání v sociální práci* [online]. únor 2007, (2), s. 92 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: http://www.socialniprace.cz/soubory/2-2007_socialnipracesimigranty-120116135018.pdf

274 Tamtéž

275 MARCHETTI, Chiara. Rifugiati e migranti forzati in Italia. Il pendolo tra "emergenza e sistema". *REMHU: Revista Interdisciplinar da Mobilidade Humana* [online]. Brazílie, 2014, XXII (43), s. 53-70 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <http://www.scielo.br/pdf/remhu/v23n44/1980-8585-REMHU-23-44-031.pdf>

276 Tsunami-umano: Definizione. In: *Parlare civile* [online]. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: <http://www.parlarecivile.it/argomenti/immigrazione/tsunami-umano.aspx>

277 Výraz, odkazující na přírodní katastrofu se silným vizuálním a imaginativním účinkem, evokuje moc a nezastavitelnost přírodních jevů, neboť vlna tsunami je nepředvídatelná a může vše zničit. Analogicky tak užitím výrazu může mluvčí či novinář evokovat v příjemcích svých sdělení pocit, že vlna migrantů ohrožuje pobřeží, respektive celou Itálii. Dopad dramaturgického výrazu vzbuzujícího velké emoce byl navíc posílen faktem, že Lampedusa se nachází uprostřed moře a skutečnou vlnou tsunami, která v březnu téhož roku zasáhla břehy Japonska.

Zdroj: MARCHESE, Mirella; MILAZZO, Giuseppe. *La metafora naturale e l'irresistibile potenza del flusso*. In: *Le crisi umanitarie dimenticate dai media 2011. Zpráva Lékařů bez hranic*. Marsilio editori, 2012, s. 25-26

imigračním přístupem, který odpovídal ideologiím obou koaličních stran. Sám premiér často vyjadřoval nevoli vůči přítomnosti cizinců v zemi a prohlásil například: „*multietnická a multikulturní Itálie je představou levice. Naší rozhodně ne. My jsme hrdí na naši kulturu a naše tradice.*“²⁷⁸ Popřel i to, že by někteří z imigrantů přicházejících do Itálie po moři mohli mít právo na mezinárodní ochranu. „*Na těchto člunech není podle statistik nikdo, kdo by měl právo na politický azyl. Jedná se pouze o výjimečné případy.*“²⁷⁹

Dle výzkumu Ondřeje Kalety, který se zabýval sekuritizačním diskurzem Berlusconiho vlády, můžeme v soudobé politické rétorice vysledovat přítomnost tří diskurzivních rovin: alarmistické, kriminalizační a mesianistické. Političtí představitelé předpovídali další negativní vývoj jevu, zejména co se týče počtu připlouvajících migrantů a „*uchylovali se k neobyčejně silným výpovědím ve snaze evokovat výjimečnost bezpečnostní situace*“.²⁸⁰

Kriminalizační rovina v sobě zahrnovala a) vyjádření obav politických představitelů nad infiltrací členů teroristických organizací mezi migranty a uprchlíky a jejich následné působení na Pyrejském poloostrově a v Evropě, b) hypotézu, že imigrační vlna je zapříčiněná Kaddáfího režimem, c) zdůrazňování ilegality vstupu do země, d) možné zvýšení kriminality způsobené příchodem nových imigrantů. V rámci **mesianistické roviny** diskurzu byl kladen důraz především na vykreslení Itálie jako země, či hranice, která čelí sama bez pomoci EU přívalu imigrantů. Političtí představitelé tak naléhali na orgány EU, aby se zapojila do řešení vzniknuvšího problému. Dle Kalety byla rétorika Berlusconiho vlády charakteristická především zdůrazňováním naléhavosti situace a „*verbálním spojením připlouvajících cizinců s pocitem nebezpečí (insecurity), jimiž přetvořili sekuritizační aktéři původně humanitární krizi v ryze bezpečnostní problém*“.²⁸¹

278 *Scacciati e schiacciati*. Human rights watch. [online], 2009. ISBN 1 -56432-538-5 , s. 21 a 22. [cit. 2020-01-03] Dostupné z: <https://www.hrw.org/sites/default/files/reports/italy0909itwebwcover.pdf>

279 Tamtéž, Například v roce 2008 však požádalo o azyl 75 % těch, kteří do Itálie připluli po moři a polovině z nich byla přiřknuta forma mezinárodní ochrany

280 KALETA, Ondřej. *V první linii migrační vlny. Rozbor sekuritizačního diskursu vlády Silvia Berlusconiho v Itálii po vypuknutí arabského jara v roce 2011*. Praha, 2014. Rigorózní práce (PhDr.) na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy na Katedře mezinárodních vztahů. Vedoucí rigorózní práce PhDr. Vít Střítecký, M.Phil., Ph.D., s. 92.

281 KALETA, Ondřej. *V první linii migrační vlny. Rozbor sekuritizačního diskursu vlády Silvia Berlusconiho v Itálii po vypuknutí arabského jara v roce 2011*. Praha, 2014. Rigorózní práce (PhDr.) na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy na Katedře mezinárodních vztahů. Vedoucí rigorózní práce PhDr. Vít Střítecký, M.Phil., Ph.D., s. 93.

4.1.4. Kritika vyhlášení výjimečného stavu a sekuritizačních kroků vlády

Italský filozof Agamben považuje za cíl vyhlášení nouzového stavu obhájení dočasného porušení existujících zákonů, aniž by toto jednání bylo podrobeno kontrole.²⁸² Jak vysvětluje Edelman, „některé problémy jsou záměrně vytvářeny za účelem ospravedlnění přijetí určitých opatření a legitimizace zvýšení moci stávajících režimů“.²⁸³ Krize takto inscenované státem se pak „často odehrávají na jejich geografických okrajích“,²⁸⁴ „čehož je příkladem i Lampedusa“²⁸⁵. Stejně tak Paolo Cuttita považuje „umělé vytvoření nouzového stavu“²⁸⁶ na politické (a potažmo i mediální) úrovni společně s dalšími vládními kroky²⁸⁷ za způsob, jak koncentrovat problém do jednoho místa na okraji země a ospravedlnit jeho zveličením kontroverzní opatření.²⁸⁸

Jak již bylo řečeno výše, dramaturgická a alarmistická rétorika Berlusconiho vlády přinesla

282 AGAMBEN, Giorgio. *Stato di eccezione*. Torino: Bollati Boringhieri, 2003. ISBN 88-339-1459-3, s. 113

283 EDELMAN, Murray. *Constructing the Political Spectacle*. In: CUTTITA, Paolo. *Lampedusa tra produzione e rappresentazione del confine*. In: *REMHU, Revista Interdisciplinar da Mobilidade Humana*. [online]. [cit. 2019-05-02] s. 25, 2015. Dostupné z: <http://www.scielo.br/pdf/remhu/v23n44/1980-8585-REMHU-23-44-031.pdf>

284 MOUNTZ, Alison. *Seeking Asylum. Human Smuggling and Bureaucracy at the Border*, p. xvii. In: CUTTITA, Paolo. *Lampedusa tra produzione e rappresentazione del confine*. In: *REMHU, Revista Interdisciplinar da Mobilidade Humana*. [online]. [cit. 2019-05-02] s. 43, 2015. Dostupné z: <http://www.scielo.br/pdf/remhu/v23n44/1980-8585-REMHU-23-44-031.pdf>

285 CUTTITA, Paolo. *Lampedusa tra produzione e rappresentazione del confine*. In: *REMHU, Revista Interdisciplinar da Mobilidade Humana*. [online]. [cit. 2019-05-02] s. 39, 2015. Dostupné z: <http://www.scielo.br/pdf/remhu/v23n44/1980-8585-REMHU-23-44-031.pdf>

286 Tamtéž, s. 36

287 Mezi kroky patří například a) legislativní úpravy, z nichž Cuttita jmenuje například první imigrační zákon, v němž byla stanovena vízová povinnost pro obyvatele některých zemí a sankce pro dopravce, kteří by převáželi pasažéry bez nutných dokladů. Tím byla zodpovědnost přesunuta právě na dopravce, neboť tito se při kontrole dokumentů nezabývají politickým statutem migranta a vstupu do země je tak zabráněno již v počátku, a to i v případě uprchlíků, kteří by dle Ženevské konvence měli na vstup do země nárok i bez platných dokumentů. Dále pak b) vývoj vztahů s Africkými zeměmi, konkrétně uzavření dohod s Tunisem a Lybií, kterými započaly repatriace migrantů a odmítání lodí zpět do Afriky, c) militarizaci ostrova, tedy kontinuální obydlí ostrova vojáky, policisty, členy Frontexu a dalšími, čímž došlo k úplné změně tváře ostrova, d) otevření příjímáčiho, které se od roku 2002 změnilo na detenční centrum, jež od téhož roku bylo ve správě soukromého subjektu. Ten dostával za každého přítomného migranta dotace od státu a ekonomický záměr správce se tak skloubil s politickým záměrem země koncentrovat problém na jedno vzdálené místo. Nakonec autor jmenuje i e) volbu převážet zadržené migranty právě na Lampedusu. Zdroj: CUTTITA, Paolo. *Lampedusa tra produzione e rappresentazione del confine*. In: *REMHU, Revista Interdisciplinar da Mobilidade Humana*. [online]. [cit. 2019-05-02] s. 40-45, 2015. Dostupné z: <http://www.scielo.br/pdf/remhu/v23n44/1980-8585-REMHU-23-44-031.pdf>

288 Tamtéž

kýženou reakci Evropské unie v podobě speciálního fondu a pomoci na hranicích, avšak zároveň byla mnohými kritizována pro neadekvátnost. Dle docentky Bartoli z palermské univerzity bylo zdůrazňování bezpečnostních rizik spojených s vyloděními „zbytečně přehnané“,²⁸⁹ neboť následkem Arabského jara sice skutečně do Itálie po moři připlulo více imigrantů než v předchozích letech, nejednalo se však o nezvladatelné množství, jak bylo Berlusconiho vládu i mnohými médii prezentováno. Navíc se v 90 % případů nejednalo o skutečná invazivní vylodění, ale záchranu migrantů ze strany pobřežní hlídky a jejich kontrolované převezení na břeh a do center.²⁹⁰

Cecilia Malmström obvinila italskou vládu z vytváření neopodstatněné paniky a z neschopnosti poradit si s „pouhými“ 60 000 imigranty dorazivšími do země během celého roku 2011. Konkrétně Evropská komisařka pro vnitřní záležitosti připomněla, že v minulosti Itálie dokázala přijmout stejné či větší množství migrantů. Dále uvedla, že „25 000 tuniských migrantů, z nichž většinu tvoří ekonomičtí migranti, představuje důležitý fenomén pro tak malý ostrov, jakým je Lampedusa, a velký tlak pro celou zemi, avšak z jejich statusu lze předpokládat, že většina z nich pravděpodobně bude chtít pokračovat do dalších zemí Evropy, čímž pro Itálii přestanou být zátěží“.²⁹¹

Podobně jako Malmström, sociolog Maurizio Ambrosini kritizuje zdůrazňování rizik imigrace a apel na bezpečnost země a připomíná, že „v době balkánských válek Itálie přijala 77 tisíc uprchlíků, a dnes si na to nikdo nevzpomene. To je pro sociologa největší důkaz toho, že už nejsou považováni za problém. Mluvit teď o nouzovém stavu je znak nepřipravenosti a slabosti“.²⁹²

Dle Mezinárodní organizace pro migrace (OIM) pak počet vyloděných migrantů v Itálii v celoevropském, popřípadě celosvětovém kontextu nepředstavuje skutečný problém

289 Tsunami umano. In: *Parlare civile* [online]. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: http://www.parlarecivile.it/argomenti/immigrazione/tsunami-umano.aspx#_ftnref1

290 Tamtéž

291 MANCONI, Luigi a Stefano ANASTASIA. Lampedusa non è un'isola: Profughi e migranti alle porte dell'Italia. In: *Protezione civile* [online]. červen 2012 [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: http://www.protezionecivile.gov.it/resources/cms/documents/Lampedusa_non_e_isola.pdf. s. 51

292 BAGNOLI, Lorenzo. Migranti, “gli sbarchi a Lampedusa c'erano anche con Berlusconi. Parliamo di emergenza perché siamo impreparati”. *Il fatto quotidiano* [online]. 29. 8. 2015 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://www.ilfattoquotidiano.it/2015/08/29/migranti-gli-sbarchi-a-lampedusa-cerano-anche-con-berlusconi-parliamo-di-emergenza-perche-siamo-impreparati/1993190/>

a především při srovnání s Libanonem, který se svými 4 miliony obyvatel hostí 1 milion uprchlíků ze Sýrie, se zdá být počet vyložených migrantů zcela zanedbatelný.²⁹³

4.2. Vnitrostátní i mezinárodní opatření v roce 2013 a 2014 a rétorika vlády

4.2.1. Mare Nostrum a jiná opatření

Lettova vláda se na rozdíl od Berlusconiho vlády neuchylovala k vyhošťování, důvodem byla dle Paola Cuttity kauza Hirsi vedoucí k žalobě Evropského soudu.²⁹⁴ Docházelo však i nadále k dohodám s vysílajícími zeměmi, jejichž cílem bylo zabránit migrantům opustit vysílající země. Itálie například vyjádřila zájem na kontrole libyjských hranic italskými vojáky a Libye požádala Itálii a EU o pomoc při budování tří nových retenčních center na jejím území.²⁹⁵ V červnu roku 2013 se Itálie stala signatářem Dublinského protokolu číslo III²⁹⁶, avšak v nařízení zůstala zachována pro Itálii nežádoucí povinnost prvního evropského státu, do kterého imigrant vstoupí zabývat se jeho eventuální žádostí o mezinárodní ochranu.

K řadě opatření vedlo tragické utonutí 368 migrantů v říjnu roku 2013, jednou z prvních reakcí byla série oficiálních návštěv na Lampeduse.²⁹⁷ Mezi primární důsledky tragédie patřila v roce 2013 především diskuze ohledně zrušení trestného činu ilegálního

293 Associazione Carta di Roma. *Notizie alla deriva: Secondo rapporto annuale*. Roma: Edizioni Ponte Sisto Soc. Coop, 2014, s. 63

294 Ke stejnému rozhodnutí se uchýlily tři po sobě jdoucí vlády: Monti (11/2011 – 04/2013), Letta (04/2013–02/2014), Renzi 02/2014) Zdroj: CUTTITA, Paolo. *Mare Nostrum e la retorica umanitaria*. In: *Rivista di Storia delle Idee 4:1*. 2015. DOI: 10.4474/DPS/04/01/MTR181/13. ISSN 2281-1532, s. 128–140; Associazione Carta di Roma. *Notizie alla deriva: Secondo rapporto annuale*. Roma: Edizioni Ponte Sisto Soc. Coop, 2014, s. 135

295 V libyjských centrech však dle výzkumu provedeného Human rights docházelo k porušování základních lidských práv, fyzickému násilí či znásilňování migrantů. CUTTITA, Paolo. *Mare Nostrum e la retorica umanitaria*. In: *Rivista di Storia delle Idee 4:1*. 2015. DOI: 10.4474/DPS/04/01/MTR181/13. ISSN 2281-1532, s. 128–140.

296 Vstoupilo v platnost 1.1.2014, *Regulation (EU) No 604/2013 of the European Parliament and of the Council*. In: EUR-lex. 2013. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:2013:180:0031:0059:EN:PDF>

297 Mezi ně patřil například premiér Letta, prezident Evropské komise Barroso, ministryně pro integraci Kyenge, ministr vnitra Alfano či papež František

přistěhovalectví²⁹⁸ a zpochybňování účinnosti zákona Bossi-Fini.²⁹⁹ Zásadním krokem Lettovy vlády pak bylo zřízení operace **Mare Nostrum**,^{300,301} jejímiž hlavními deklarovanými cíly bylo předcházet dalším tragickým událostem ve Středozezemním moři, resp. „*zaručit záchranu života na moři a postavit před soud ty, kteří profitují z nelegálního obchodování s migranty*“³⁰². Jednalo se o velice rozsáhlou a nákladnou vojenskou a humanitární operaci (průměrné měsíční náklady dosahovaly 9,3 milionu eur), která posílila již existující, avšak ne zcela funkční kontrolu hranic ve Středozezemním moři. Mare Nostrum poskytovala záchranu migrantům přímo na moři (až 120 km od pobřeží) a výsledkem bylo prokazatelné snížení počtu úmrtí. Celkem bylo za 15 měsíců zachráněno 100 250 osob a zatčeno 728 pašeráků.³⁰³

V únoru roku **2014** skončila demisí premiéra Letty jeho vláda a k moci nastoupil Matteo Renzi, z levicové strany Partito democratico. Za Renziho vlády operace Mare Nostrum pokračovala, byť byla opozicí stále kritizována především finanční zátěží, kterou představovala pro italskou státní pokladnu, popřípadě její vliv na zvyšující se počet

298 Vyplývajícího ze zákona Bossi-Fini (viz poznámka níže), respektive z na něj navazujícího Bezpečnostního balíčku. K jeho zrušení však do dnešní doby nedošlo.

299 Zákon je navzdory rozsáhlé kritice a diskuzím platný dodnes. Mezi hlavní úpravy patří: povinnost žadatelů o povolení k pobytu poskytnout své otisky prstů, rozšíření seznamu důvodů vedoucích k vyhoštění ze země a zrychlení procesu asistovaného vyhoštění, zpřísnění kontroly hranic (především těch na moři), udělování dočasného povolení k pobytu osobám pocházejícím ze zemí mimo EU, pouze pokud disponují pracovní smlouvou s italským zaměstnavatelem. Bez pracovního kontraktu tak bylo nemožné dosáhnout zlegalizování pobytu a přistěhovalci často žili v ilegalitě bez možnosti přístupu ke zdravotnictví a jiným službám. Dále byla ustanovena možnost identifikovat migranty přímo na lodích ještě v neutrálních vodách a poskytnout jim na místě případnou zdravotní péči, nebo je vracet do zemí, odkud přišli. Zdroj: *LEGGE 30 luglio 2002, n. 189*. In: Normattiva. Il portale della legge vigente. 2002. Dostupné také z: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:2002-07-30;189!vig=>

300 Operace byla zahájena 18. října 2013 a ukončena 31. listopadu roku 2014. Zdroj: PAPAVERO, Giorgia. Sbarchi, richiedenti asilo e presenze irregolari. In: *Fondazione ISMU: Iniziative e studi sulla multietnicità* [online]. únor 2015 [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: <https://www.ismu.org/wp-content/uploads/2015/05/Sbarchi-richiedenti-asilo.pdf>

301 Mare Nostrum. In: *Ministero della difesa* [online] 2013. [cit. 2019-05-15] Dostupné z: <http://www.marina.difesa.it/cosa-facciamo/per-la-difesa-sicurezza/operazioni-concluse/Pagine/mare-nostrum.aspx>

302 Tamtéž

303 Dle Amnesty International před vznikem operace byla úmrtnost odhadována na 1 člověka na každých 17 vyloděných, zatímco po dobu trvání Mare Nostrum se poměr zvýšil na 1 mrtvého na každých 53 vyloděných *Vite alla deriva: Rifugiati e migranti a rischio nel Mediterraneo centrale*. Zpráva Amnesty International, 2014. Dostupné z: https://www.osservatoriodiritti.it/wp-content/uploads/2017/10/Morti-Mediterraneo_Vite-alla-deriva_Amenesty-International_2014.pdf

imigrantů.^{304,305} Tehdejší ministr vnitra Alberto Alfano i sám Renzi vyvíjeli (podobně jako v roce 2011 vláda Silvia Berlusconiho) silný tlak na EU. Alfano vyjádřil nezbytnost tento čistě italský projekt, díky němuž Itálie „opět prokázala, že je mistrem v přijímání migrantů“³⁰⁶, proměnit v operaci na níž by se podílela celá EU, neboť není „udržitelné ho organizovat a financovat na národní úrovni“³⁰⁷. Apel na EU přinesl výsledky a 1. listopadu 2014 byla zahájena nová operace **Triton**, která nahradila Mare Nostrum a na které se podílelo více evropských států.

4.2.2. Imigrační otázka v rétorice Lettovy a Renziho vlády v letech 2013 a 2014

Premiér Letta (především po tragické události z 3. 10. 2013) i jeho nástupce Matteo Renzi³⁰⁸ ve svých projevech, rozhovorech a vyjádřeních pro tisk projevovali solidaritu vůči migrantům a uprchlíkům, povinnost země nechat osoby bezpečně vstoupit na své území³⁰⁹ a ve jménu humanitárnosti je přijmout a pomoci jim vyřešit těžkou životní situaci prostřednictvím dobře nastaveného integračního procesu. Letta kritizoval fakt, že se imigrace stala politickým tématem a mnohdy i prostředkem politických stran pro získávání voličských hlasů – což sám považuje za příčinu vnímání příchodu imigrantů výhradně jako

304 CARRERA, S , DEN HARTOG, L (2015) In: CUSUMANO, Eugenio. Migrant rescue as organized hypocrisy: EU maritime missions offshore Libya between humanitarianism and border control. 2018. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0010836718780175>.

305 Paolo Cuttitta však namítá, že „nárůst počtu vyloďených pozorujeme již v létě 2013, přičemž k zahájení operace Mare Nostrum došlo až v říjnu téhož roku. Neexistuje tedy korelace mezi operací a začátkem vzestupné tendence, vliv můžeme naopak přisoudit politické situaci v afrických zemích.“ CUTTITA, Paolo. *Mare Nostrum e la retorica umanitaria*. In: *Rivista di Storia delle Idee* 4:1. 2015. DOI: 10.4474/DPS/04/01/MTR181/13. ISSN 2281-1532, s. 135.

306 Alfano: «L'operazione Mare Nostrum deve finire, subentri l'Europa». In: *Corriere della sera* [online]. 15. 4. 2014 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://www.corriere.it/politica/14_agosto_15/alfano-l-operazione-mare-nostrum-deve-finire-subentri-l-europa-5ea53f04-246d-11e4-a121-b5affdf40fda.shtml.

307 Tamtéž

308 Italský politik, premiér od 22. 2. 2014 do 12. 2. 2016, senátor za středolevicovou stranu Partito democratico

309 Renzi vyzvihoval nezbytnost operace: „Pokud někdo vyšle na moře loď s dětmi, je úkolem Itálie tyto děti zachránit. Není možné dopustit v roce 2014 za dostupnosti moderních technologií, aby se taková loď potopila.“ Renzi: Mare Nostrum continua, non mandiamo bambini alla deriva. In: *Il Messaggero* [online]. [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://www.ilmessaggero.it/video/primopiano/renzi_mare_nostrum_continua_non_mandiamo_bambini_alla_deriva-144790.html

krizové situace, kterou je nutné řešit.³¹⁰ Oba pak zdůrazňovali nezbytnost dvou opatření: zaprvé řízení migračních toků prostřednictvím nastavení správných pravidel, zákonů a především **společného přístupu ze strany členských zemí Evropské unie**, konkrétně v rámci správné alokace peněz, nástrojů kontroly hranic a sjednocené azylové politiky. Stejný důraz byl v prohlášeních kladen i na povinnost zachraňovat jednotlivé imigranty, kteří se vydali na cestu do Evropy po moři (nazýval ji „otázkou cti“)³¹¹ a kritiku apatie EU.

Celou operaci trvající až do listopadu 2014 dle Paola Cuttity provázela výrazně humanitární politická rétorika, kdy bylo Mare Nostrum prezentováno téměř výhradně jako záchranná operace,³¹² ačkoliv jedním z primárních cílů bylo i vyhledávání a zatýkání pašeráků. Vlastní zdůrazňovaná praktika záchrany migrantů na moři byla prezentována jako novinka, ačkoliv v předchozích letech proběhly i jiné operace byť kvalitativně, kvantitativně a finančně méně rozsáhlé. Cuttita vysvětluje výrazně humanitární rétoriku Renziho i Lettovy vlády jako snahu o odvedení pozornosti od jednoho z jejich cílů, kterým je pokus o zabránění migrantům odcestovat z vysílající země, nezávisle na jejich národnosti, motivaci k cestě či stupni ohrožení v rodné zemi.³¹³ Angelino Alfano například oficiálně odůvodnil vybudování nových center v Libyi jako cestu k „ukončení týraní migrantů na lodích ze strany převaděčů a ukončení tragických úmrtí na moři“.³¹⁴ Fassin humanitarismus nazývá vládní technikou jejímž cílem je prosazení vlastních cílů a Cuttita pak Mare Nostrum označuje za jeden z finálních kroků postupné humanitarizace italské vládní imigrační rétoriky, ačkoliv operace nebyla o nic humanitárnější než jiné, které jí předcházely. Doslova operaci nazývá „*řikovým listem skrývajícím násilí*“.³¹⁵

310 Enrico Letta sui migranti. Che tempo che fa (video) In: *Youtube* [online]. 28. 1. 2019 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=IMH2MYvSmcw>

311 Tamtéž

312 Přítomnost humanitární rétoriky v italském imigračním diskurzu týkajícím se kontroly hranic pozorujeme již od vzniku zákona Bossi-Fini (2002) a uzavření dohody s Libyí, kdy byly tyto výrazně anti-imigrační a v mnohém kontroverzní kroky prezentovány veřejnosti jako boj proti obchodu s lidmi a převaděčství, zdůrazňována je i bezpečnost migrantů při plavbě. Stejně tak v roce 2009 Berlusconi definoval EU kritizovaná navracení lodí do Libye jako humanitární akt, neboť pomáhá zabránit tragédiím na moři.

Zdroj: CUTTITA, Paolo. *Mare Nostrum e la retorica umanitaria*. In: *Rivista di Storia delle Idee 4:1*. 2015. DOI: 10.4474/DPS/04/01/MTR181/13. ISSN 2281-1532, s. 128–140.

313 CUTTITA, Paolo. *Mare Nostrum e la retorica umanitaria*. In: *Rivista di Storia delle Idee 4:1*. 2015. DOI: 10.4474/DPS/04/01/MTR181/13. ISSN 2281-1532, s. 138–140.

314 Tamtéž s. 137

315 Cuttitta kritizuje i reakci italské vlády 11. 10. 2013, kdy italské autority obdržely volání SOS od lodě s více než 260 migranty, která se nacházela v oblasti, náležící Maltě. Italské autority se rozhodly ponechat aktivitu

5. METODOLOGIE VÝZKUMU

5.1. Výběr metody výzkumu a postup

Cílem práce je popsat rámcování vylodění a příchodu migrantů a uprchlíků po moři italským tiskem ve vybraných měsících let 2011 a 2014, identifikovat jeho eventuální proměny a porovnat přístup vybraných deníků. Pro dosažení cíle práce považuji za vhodné využití Hertogem a McLeodem (2003) navrhované kombinace kvalitativní a kvantitativní obsahové analýzy, provedených za využití konceptu rámcování. Kombinací metod se pokusím využít výhod obou přístupů a zároveň zredukovat jejich nevýhody v souladu s Hendlovým názorem, podle nějž je „*rozumné sbírat a analyzovat data pomocí několika metod takovým způsobem, že vzniklá směs nebo kombinace dat a výsledků využívá síly a komplementarity jednotlivých přístupů*“.³¹⁶ Samotná analýza rámcování patří dle rozdělení D. Weavera (1988) mezi analýzu druhého stupně výzkumů nastolování agendy, konkrétně agendu atributů.

Cílem kvalitativní analýzy bude explorace a hlubší porozumění reprezentace fenoménu v médiích, interpretace významů, identifikace a definice specifických rámců³¹⁷ i generování dílčích výzkumných hypotéz, které budou následně potvrzeny či vyvráceny na základě výsledků kvantitativní analýzy. Rámce tedy nebudou odvozeny a přejaty z předchozích analýz rámcování, ale budou definovány na základě vlastního výzkumu. Rešerši proběhnuvších výzkumů rámcování mediální reprezentace imigrace uvedenou v druhé kapitole jsem provedla především za účelem zvýšení tzv. *teoretické citlivosti*³¹⁸.

na Maltských kolezích, ačkoliv jedna z italských lodí se nacházela v blízkosti afrického plavidla. Prodleva se ukázala jako fatální a většina migrantů mezitím utonula. Zdroj: Tamtéž, str. 139

316 HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2, s. 62.

317 Bude vytvořen seznam doporučený Tankardem (2001)

318 Corbinová a Strauss vycházejí ze schopnosti výzkumníka rozlišovat nuance ve významech. Tuto schopnost, teoretickou citlivost, lze rozvíjet i v průběhu výzkumu studiem relevantní literatury a analýz. „*Teoretickou citlivostí se rozumí schopnost vzhledu, schopnost dát údajům význam, porozumět a oddělit související od nesouvisejícího*“ Zároveň zvýšení teoretické citlivosti „*umožňuje vytvoření teorie, která bude zakotvená, pojmově hutná a dobře integrovaná. A také to umožňuje dělat rychleji*“. Zdroj: CORBINOVÁ, Juliet; STRAUSS, Anselm. *Základy kvalitativního výzkumu: Postupy a techniky metody zakotvené teorie*.

Metodik kvalitativního výzkumu existuje celá řada, pro tuto práci byla zvolena tzv. zakotvená teorie³¹⁹, při které jsou „*systematicky shromažďovány údaje o zkoumaném jevu*“³²⁰ a je provedena analýza těchto údajů. Na rozdíl od kvantitativní analýzy tato metoda umožňuje induktivní přístup k předmětu výzkumu i komplexní výsledky plně postihující zkoumaný jev.

Při navazující **kvantitativní analýze**, kterou Berelson charakterizoval jako „*výzkumnou techniku pro objektivní, systematický a kvantitativní popis zjevného obsahu komunikace*“³²¹, bude naopak uplatněn strukturovaný deduktivní přístup a výstupem budou kvantifikované údaje o výskytu jevů³²². Metoda bude využita pro její schopnost postihnout statistické a počítatelné jevy u rozsáhlejších vzorků analyzovaných jednotek a pro možnost určení obsahových rozdílů mezi médii³²³. Za pomoci stanovených rámců a dalších proměnných proto představuje ideální nástroj pro analýzu celé populace článků v obou obdobích. Zároveň výsledky kvantitativní analýzy přinesou odpověď na předem stanovené výzkumné otázky a potvrdí či vyvrátí dílčí hypotézy stanovené na základě kvalitativní analýzy.

V rámci kvantitativní analýzy budu nejprve s ohledem na koncept agenda settingu zkoumat míru pozornosti (*attention*), kterou jednotlivé deníky tématu věnovaly, tedy četnost publikovaných jednotek. V dalším stupni analyzuji, jakým způsobem bylo téma rámcováno, tedy jaké atributy a rámce dominovaly ve člancích o vylodění v daných obdobích. V souladu s McCombovou definicí (2009) budu analyzovat nejen o čem dle médií mají lidé přemýšlet (první stupeň, četnost, míra významnosti tématu), ale především jakým způsobem (druhý stupeň, významnost atributů).³²⁴

Boskovice: Albert, 1999. ISBN 80-85834-60-X , s. 27.

319 Z anglického *The grounded theory*. Zakotvaná teorie patří mezi klasické kvalitativní metody výzkumu. Nejprve je stanoven výzkumný problém, který je následně zúžen obecnou výzkumnou otázkou. Cílem teorie je prostřednictvím sběru a analyzování dat vytvořit teorii, zúžit výzkumnou otázku a zachytit zkoumaný jev v jeho dynamičnosti. Tamtéž, str 15-18

320 Tamtéž, str 14.

321 BERELSON, Bernard. *Content Analysis in Communication Research*. Michigan: Free Press, 1952. ISBN 00-284-1210-9 , s. 18.

322 HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2 , s. 61

323 ELICEIRI, Ellen; SLIVERBLATT. *Art. Dictionary of Media Literacy*. Westport-Connecticut, London: Greenwood Press, 1997. In: ŠKODOVÁ, Markéta et al. *Agenda-setting: teoretické přístupy*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2008. ISBN 978-80-7330-151-4 , s. 44.

324 ŠKODOVÁ, Markéta et al. *Agenda-setting: teoretické přístupy*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd

Výsledky kvantitativní analýzy budou následně interpretovány při závěrečné komparaci eventuálních rozdílů mezi jednotlivými obdobími i přístupem obou deníků. Změny budou identifikovány s ohledem na a) míru poskytnutého prostoru, b) výskyt identifikovaných rámců, a c) ostatní proměnné umožňující širší vhléd do mediální reprezentace jevu, konkrétně komu byl věnován prostor pro vyjádření, způsob užívání výrazů označujících protagonisty vylodění a kdo nebo co bylo zobrazováno na publikovaném doprovodném grafickém materiálu.

Kvantifikací všech proměnných a interpretací výsledků bude dosaženo cíle práce a výsledky analýzy konfrontují také s teoretickým kontextem a závěry některých analýz v minulosti.

5.2. Diskuze omezení vybrané metody a výzkumu

Vzhledem k výběru kvalitativní metody pro identifikaci specifických rámců považuji za potenciální omezení výzkumu subjektivitu, při kterém dle Hendla (2005) a Tankarda (2001) může dojít k ovlivnění výsledků na základě preferencí a záměrů výzkumníka. Domnívám se, že k subjektivizaci by mohlo dojít především ve fázi kódování a interpretace prostředků rámcování, ale i v kvantitativní části při určování dominantních a sekundárních rámců v jednotlivých člancích. Eventuální nežádoucí subjektivitě jsem se proto pokusila zamezit již zmíněným zvýšením teoretické citlivosti při řešerši materiálů, která by měla vést ke schopnosti badatele lépe vnímat informace, které data poskytují,³²⁵ a k eliminování vlivu předsudků výzkumníka, popř. příliš subjektivnímu vnímání zkoumaného jevu. Zároveň jsem vytvořila Tankardem (2001) doporučený seznam rámců a pro každý z rámců pak jeho systematický popis obsahující lingvistické či obrazové prostředky, kterými je rámeček budován, což Van Gorp (2010) považuje za další způsob, jak předejít nežádoucí subjektivitě výzkumu.

Za další eventuální úskalí analýzy považuji i fakt, že nejsem rodilá mluvčí, a některé

ČR, 2008. ISBN 978-80-7330-151-4 , s. 29.

325 STRAUSS, Anselm a Juliet CORBINOVÁ. *Základy kvalitativního výzkumu: Postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Boskovice: Albert, 1999, s. 27.

eventuální implicitní významy či kontextuální souvislosti by tak mohly být nesprávně interpretovány či přehlédnuty. Vhodné by tedy bylo opakování výzkumu rodilým mluvčím či vzájemná kooperace týmů.

5.3. Výběr analyzovaného období

V rámci analytické části práce podrobím výzkumu období od **14. února do 14. dubna roku 2011**, tedy měsíce, kdy došlo k výraznému nárůstu počtu vyloděných migrantů a sérii restriktivních politických opatření a k s nimi souvisejícím sekuritizačním snahám vlády o legitimizaci těchto opatření. Dle předběžné rešerše deníků lze po uplynutí těchto měsíců vzhledem k poklesu počtu vylodění, k němuž došlo v důsledku dohody s Tunisem, vysledovat i snížení zájmu médií o dané téma.

Druhým zkoumaným obdobím pak bude období od **1. června do 31. července 2014**, přičemž motivací k výběru tohoto roku i konkrétních měsíců je hned několik. Z důvodu jedné části cíle práce, a to komparace rámcování v jednotlivých obdobích, jsem hledala především časové úseky vzájemně srovnatelné co do délky i typu události (tou je markantní nárůst počtu vyloděných na italských březích). Jako ideální se po úvaze jevil být rok 2014, a to z několika důvodů: předcházela mu tragédie utonutí migrantů v říjnu roku 2013 a s ní i výzkumem Carta di Roma z roku 2014 prokázaná okamžitá změna v mediální reprezentaci vylodění a migrujících osob. Zajímalo mne tedy, zda se jednalo pouze o dočasnou změnu způsobenou tragédií, či o proměnu trvalejšího rázu. Další motivací k výběru roku 2014 byl i fakt, že ačkoliv počet vyloděných v daném roce dosáhl celkem 170 100 osob, tedy do té doby nejvyššího počtu a čtyřnásobku předchozího roku, není mi známa přítomnost žádného výzkumu, který by se podrobně zabýval soudobou mediální reprezentací imigrace, resp. vylodění. Zároveň v daném roce stále probíhala operace Mare Nostrum, provázená výraznou kritikou opozice i humanitární rétorikou soudobé vlády. Při výběru konkrétních dvou měsíců³²⁶ jsem byla omezena tím, že archiv deníku L'Unità³²⁷ je přístupný pouze do

326 Počet měsíců byl zvolen pro porovnatelnost s rokem 2011

327 Není mi známa přítomnost volně přístupného digitálního archivu jiného levicového deníku, proto byla vybrána L'Unità.

31. července roku 2014, nebylo tedy možné zahrnout následující měsíce. Při pohledu na statistiky vyložených pak vyplynul výběr června a července, neboť v daných měsících skokově narostl počet vyložených migrantů z afrických zemí.³²⁸ Zároveň jsem si daný výběr potvrdila i předběžnou rešerší článků v daných měsících, kdy analogicky ke zvýšení počtu vyložených došlo i ke zvýšení mediální pozornosti vůči fenoménu.

5.4. Charakteristika italské mediální krajiny a vybraných analyzovaných deníků

Italský mediální systém Hallin a Mancini definují jako „*model polarizovaně pluralitní*“,³²⁹ který je typický pro země Jižní Evropy. Charakteristické rysy modelu představuje zejména silná role státu a úzké sepětí médií s politikou, příčinu vidí Mancini už v příchodu Napoleona, v šíření myšlenek tzv. Risorgimenta³³⁰, a zejména pak ve vyhroceném období po první světové válce a nástupu fašismu, narozdíl od jiných zemí, v Itálii tato tradice přetrvávala dodnes.³³¹ Zároveň je italská mediální krajina charakteristická malou diferenciací mezi tiskem pro elitu a bulvárními deníky. Dle Manciniho se však rozdíly stírají i jinde ve světě a dochází k bulvarizaci mediálních obsahů³³².

Pro kvalitativní a následnou kvantitativní analýzu jsem si na základě několika kritérií zvolila dva deníky. Základním požadavkem bylo, aby deníky vycházely ve zkoumaných obdobích, fundamentální byla i dostupnost archivů online a příslušnost k opačným pólům politického spektra. Na základě těchto kritérií byly vybrány pravicový (respektive

328 Konkrétně 22641 a 24031 migrantů a uprchlíků. Stoupající trend lze pozorovat již od dubna, v letních měsících však tradičně dochází k velkému nárůstu danému příznivějším podnebím. 2014-2016 – Sea arrivals to Italy: Elaborazione ISMU su dati UNHCR. *Fondazione ISMU: Iniziative e studi sulla multiethnicità* [online]. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: <http://www.ismu.org/ricerca/dati-sulle-migrazioni/#1531235318737-5cdad53e-e852>

329 HALLIN, Daniel C.; MANCINI, Paolo. *Systémy médií v postmoderním světě*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-377-2, s. 39–42.

330 Hnutí v letech 1815–1870 jehož cílem bylo politicky sjednotit jednotlivé státní celky přítomné na Apeninském poloostrově v jeden stát.

331 MANCINI, Paolo. *Il sistema fragile. I mass media in Italia tra politica e mercato*. Roma: Carocci, 2001. ISBN 978-8843024476, s. 27.

332 Tamtéž

středopravicový) deník *Libero*³³³ s průměrným měsíčním nákladem 26 tisíc³³⁴ a levicový deník *L'Unità*³³⁵ s průměrným měsíčním nákladem 21 tisíc³³⁶. Deníky díky převedení do digitální podoby i s obrázky a fotografiemi představují ideální zdroje pro provedení analýzy.

5.5. Výzkumné otázky

Kvalitativní analýza bude provedena bez předcházejících hypotéz o přítomných rámcích, neboť jejich stanovení by mělo být jedním z jejích výstupů. Výzkumné otázky stanovené na základě rešerše materiálů zní:

V1: Jak velký prostor tématu vylodění deníky věnovaly, s jakou frekvencí a jak se lišila intenzita pokrytí mezi jednotlivými deníky a obdobími?

V2: Jak bylo téma vylodění a příchodu migrantů po moři v denících v jednotlivých letech rámcováno, tedy jaké aspekty byly zdůrazňovány a jaké byly dominantní rámce?

V3: Došlo ke změně v rámcování mezi jednotlivými obdobími? Liší se rámcování v jednotlivých denících?

Výše zmíněné obecné výzkumné otázky se týkají rámcování a mediálního pokrytí. Na základě rešerše výzkumů a odborné literatury jsem se rozhodla přidat i specifitější otázky, ze kterých pak budou vycházet i další samostatné proměnné.³³⁷ Obrazový materiál či terminologie sice tvoří prostředky budování rámců, domnívám se však, že jejich

333 Deník byl založen v roce 2000 Vittorioem Feltriem. Dostupný online po zaplacení předplatného. *Libero* [online]. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: <http://edicola.liberoquotidiano.it/vnlibero/newsstand>.

334 Údaj pro duben 2014. Diffusione stampa (Ads) aprile e marzo 2014. *Prima comunicazione online* [online]. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: <http://www.primaonline.it/2014/06/09/185912/>

335 Deník *L'Unità* vznikl v roce 1924 jako oficiální deník Italské komunistické strany (Partito comunista Italiano), posléze transformované na Demokratickou stranu levice (Partito democratico di Sinistra). Dostupný z: *L'Unità* [online]. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: <https://archivio.unita.news/>

336 Údaj pro duben 2014. Diffusione stampa (Ads) aprile e marzo 2014. *Prima comunicazione online* [online]. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: <http://www.primaonline.it/2014/06/09/185912/>

337 Tyto proměnné tvořily i součást analýz některých z výzkumů jmenovaných ve třetí kapitole

detailnější kvantifikace a interpretace výsledků poslouží k získání konkrétnější představy o prezentování jevu a jeho protagonistů v obou denících.

V4: Komu je poskytován prostor pro vyjádření k tématu?

V5: Kdo je zobrazován na fotografiích?

V6: Jakými termíny jsou označováni samotní aktéři vylodění, migranti?

5.6. Výběr analyzované populace

Výběr článků byl proveden v digitálních archivech obou deníků, jehož prvotní fází tvořilo full textové vyhledávání klíčového slova *sbarco*³³⁸, čímž byly pokryty i všechny eventuální deklinace, tvary a slovní druhy. Tímto postupem bylo identifikováno N =280 článků, které však byly redukovány vyřazením jednotek, jež sice klíčové slovo zahrnovaly, ale v jiném kontextu.³³⁹ Takto bylo identifikováno celkem 248 jednotek. Aby nedošlo k opominutí některého článku, který se sice tématu týká, ale klíčové slovo nezahrnuje³⁴⁰, uchýlila jsem se následně ještě k závěrečné kontrole prostřednictvím manuálního procházení deníků, čímž bylo odhaleno dalších 11 článků. Celkový počet analyzovaných jednotek tedy dosáhl N =259.

Do analýzy byly zahrnuty všechny zpravodajské i publicistické články publikované ve vybraných obdobích, které splňovaly výše zmíněná kritéria. Zkoumány tedy byly reportáže, komentáře, rozhovory, sloupky. Důvodem pro výběr obou stylů sdělení byla snaha o postihnoutí kompletní mediální reprezentace tématu.

338 Z italského *sbarco* = vylodění

339 Jednalo se zejména o články o vstupu firem na burzu (*sbarco in Borsa*) a připomenutí výročí vylodění v Normandii. Výraz *sbarco* byl používán i obecně pro příchod osob do země, například celebrit.

340 Například u článků, které se týkají politické debaty nad tématem migrační vlny ze Severní Afriky, avšak nezahrnují přímo výraz vylodění, ale jejich synonyma. Například v roce 2014 jsem pozorovala u deníku *l'Unità* inklinaci k nahrazení termínu *vylodění* za výraz *zachránění*, čímž by se jmenovaný článek nedostal mezi výsledky vyhledávání.

5.7. Postup kvalitativního výzkumu

Neprve bylo vzhledem k rozsahu výzkumné populace všech článků vycházejících v obou denících ve vybraných obdobích aplikováno **přehledové čtení**³⁴¹, pomocí něhož byly identifikovány vhodné jednotky pro navazující **podrobné čtení**, které je sice časově náročnější, avšak zabraňuje opominutí některých kategorií.³⁴² Při podrobném čtení bylo provedeno **otevřené kódování**³⁴³, které tvoří „část analýzy, která se zabývá označováním a kategorizací pojmů pomocí pečlivého studia údajů“³⁴⁴. Základním krokem otevřeného kódování je dekontextualizace menších úseků textu, spočívající v rozboru vět či odstavců. U každého jevu je dle autorů třeba si klást otázky, co reprezentují, a postupně jevy porovnávat. Tím následně podobným jevům mohou být přidělena stejná jména a zúží se tak jejich výčet a dojde k tvorbě širších kategorií, kterými jsou v případě této práce rámce. Podrobné čtení bylo aplikováno zejména u prvních zkoumaných jednotek, následně začalo docházet k postupnému odhalování opakování kategorií, nacházení obdobných jevů a saturaci, čímž se výzkum zrychlil a docházelo tak spíše k čtení přehledovému. Při následné rekontextualizaci a vytváření kompletního seznamu a popisu rámců jsem aplikovala postup opakovaného čtení doporučeného Corbinovou a Straussem (1999).

341 STRAUSS, Anselm. *Qualitative Analysis for Social Scientists*. Cambridge: Cambridge University Press, 1987. ISBN 052-13-2845-4 , s. 30.

342 Tamtéž s. 30.

343 Jeden ze tří typů analýzy v rámci zakotvené teorie. Další dva jsou axiální a selektivní.

344 STRAUSS, Anselm. *Qualitative Analysis for Social Scientists*. Cambridge: Cambridge University Press, 1987. ISBN 052-13-2845-4 , s. 30.

6. Analytická část

6.1. Kvalitativní analýza: identifikované rámce a jejich definice

Na základě výše popsaného postupu kvalitativní analýzy jsem identifikovala 7 rámců a u 3 z nich i rozvíjející subkategorie³⁴⁵. Abych předešla případné neúplnosti a redukcí seznamu rámců, rozhodla jsem se nevycházet z předpokladu disjunktnosti rámců, tzn. byla připuštěna možnost výskytu více rámců v jednom textu.

6.1.1. Rámec *Výjimečný stav*³⁴⁶

Rámec je budován především kladením důrazu na velké počty příplouvajících osob, počet vylození a jejich kontinuitu, které popisují i ostatní autoři výzkumů.³⁴⁷ I malé počty vylozených, které jsou v kontextu celkového počtu migrantů statisticky nevýznamné, jsou tak charakterizovány jako kontinuální jev a nepřetržité proudění migrantů ze zemí Severní Afriky. Součástí rámce tvoří mnohdy nepodložené odhady dalšího vývoje,³⁴⁸ předimenzované předpovědi dalších desítek, nebo dokonce stovek tisíc migrantů a uprchlíků, kteří by mohli do Evropy připlout. Akcentována je i bezmoc a neschopnost kontroly migrace. Sdělení jsou velmi emotivní, alarmizující a obsahují silné výpovědi.

Co se týče **obrazového materiálu**, pro rámec jsou charakteristické fotografie přeplněných loděk s migranty zejména mužského pohlaví, přeplněná mola, popřípadě fronty v přijímacích centrech. Základním znakem je tedy velké množství migrantů na malém

345 Corbinová a Strauss (1999: 49) je nazývají dimenze a dimenzionalizaci přímo doporučují.

346 Název vychází z médií hojně využívaného značení Emergenza, tedy Výjimečný stav vylození či krize, používaná nejčastěji se slovy: imigrace, Severní Afrika, vylození. Pro jednoduchost bude rámec nadále nazýván jako pouze jako *Výjimečný stav*

347 Tkaczyk (2015), Sedláková et al. (2015)

348 Tento způsob prezentace jevu jmenuje například i Greg Philo (2013) ve výzkumu jmenovaném v kapitole 3.

prostoru. Co se týče **grafických prostředků**, objevuje se výstražná červená barva (například orámování nadpisů či názvů rubriky), velká písmena (INVAZE) apod.

U **jazykových prostředků** pozorujeme výskyt metaforických označení sémanticky spojených s mořem (vlna migrantů, příliv migrantů, tsunami), výraz *emergenza* (výjimečný stav), popřípadě odkazy na biblický exodus či invazi. Samotný výraz *emergenza* lze často najít již v titulku, popřípadě je jeho význam implicitně navozen zdůrazněním počtu migrantů a uprchlíků. Dále byl využit i v názvech rubrik, kdy například v deníku *L'Unità* v roce 2011 vznikl oddíl *Emergenza sbarchi*, tedy Výjimečný stav vylovení a podobný oddíl nacházíme i v deníku *Libero*.

Úroveň personalizace je zcela minimální, migranti jsou prezentováni pouze jako anonymní masa osob, čemuž odpovídá i volba terminologie, převažují obecné výrazy, které nijak nespecifikují právní status, a tudíž není zohledněno, zda se jedná o ekonomické migranty či uprchlíky. Konkrétně se jedná o obecnější *migrante*, *immigrato*, *persone*, negativně konotované *clandestino* či označení národnosti (*eritreo*, *siriano* atd).

Příklady

Titulek: „*Poplach. Riskujeme překonání 80 tisíc příjezdů.*“³⁴⁹

„*Započal exodus z Tunisu a čluny přeplněné migranty plují v italských vodách. Vstříc Evropě a tomu kousku země, který je jim předložen pouhých pár hodin od Afriky, jako odpočívací stanice uprostřed moře. Exodus bez konce.*“³⁵⁰

„*Jeden z našich expertů v Tripoli hovoří o 800 tisících osob nacházejících se na libyjském území připravených vyplout do Evropy.*“³⁵¹

349 MONGIELLO, Marco. Maroni: dalla Ue niente aiuti La replica: li avete rifiutati. *L'Unità* [online]. 15. 2. 2011, s. 22 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/02/15/page_022.pdf

350 RICCIARELLI, Vincenzo. Tregua finita A Lampedusa sono tornati i barconi. *L'Unità* [online]. 3. 3. 2011, s. 12 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/03/03/page_012.pdf

351 Se l'Italia resta da sola a fronteggiare la marea. *L'Unità* [online]. 1. 7. 2014, s. 3 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2014/07/01/page_003.pdf

6.1.2. Bezpečnostní rámec

Bezpečnostní rámec se v různých modifikacích objevoval ve výsledcích většiny jmenovaných výzkumů.³⁵² Na základě výzkumu jsem se rozhodla k uvedení rámců jako dvou samostatných jednotek, neboť mezi nimi vnímám nuanve, jež od sebe oba rámce odlišují. Ačkoliv i samotná invaze může být logicky vnímána jako hrozba pro bezpečnost země, její občany či pro celou Evropskou unii, v případě prvního rámce dominovalo především zdůrazňování počtu příchozích a nikoliv explicitní uvedení negativních dopadů migrace. *Bezpečnostní rámec* je proto na rozdíl od rámce *Výjimečný stav* budován především přímým uvedením negativních dopadů a hrozeb, například infiltrace teroristů mezi uprchlíky, ekonomického dopadu migrace (velká finanční zátěž pro zemi), zvýšení kriminality, import exotických nemocí apod. Zdůrazňována je také ilegalita jednání migrantů (ilegální překročení hranic, problematické chování, například zapálení detenčního centra).³⁵³

Obrazový materiál je charakteristický především převládajícím výskytem mužů, kterým často není vidět do tváře, což může ve čtenářích vyvolávat strach z neznámého. Často jsou v blízkosti migrantů znázorněny bezpečnostní složky, policie či vojáci, čímž je kladen důraz na nutnost kontroly migrace. Rouška a jiné ochranné pomůcky, kterou záchranáři či policisté mívají na sobě, pak mohou evokovat strach z nemocí. Na fotografiích se vyskytuje i prvek hranice, bariéry, tedy například plot či zeď, za nimiž se migranti nachází, čímž je implicitně zdůrazněna ilegalita jednání migrantů, konkrétně nelegální překonání pomyslných i skutečných hranic země a Evropy. Objevily se i fotografie protestů migrantů a jejich střetů s policií³⁵⁴, kontextuálně spojených především s agresivitou migrantů a předpovídaným rizikem velkého množství migrantů, kteří by mohli následkem protestů připlout do Evropy.

352 Ať už jako rámec invaze, bezpečnostní, kriminalizační, či byl sloučen s předchozím rámcem *Výjimečný stav*

353 Tkaczyk (2015) definoval ilegalitu jako samostatný rámec.

354 Jedna z nich například 20. 2. 2011 byla v deníku *L'Unità* publikovaná fotografie střetu, která navíc doprovázela velmi alarmizující článek předpovídající, k čemu by došlo, kdyby padl Kaddaфіho režim a jaký dopad by situace měla na počty migrantů v Itálii. Vedle fotografie protestu byla navíc i mapa četných probíhajících protestů v Africe a v textu pak najdeme i ocitovanou výhrůžku Kaddaфіho, že pošle migranty do Evropy. *Se salta il tappo libico emergenza in Europa. L'Unità* [online]. 20. 2. 2011, 8 -9 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/02/20/page_008.pdf

Jazykové prostředky odkazují především na ilegalitu, migranti i uprchlíci jsou často hromadně označováni jako *clandestini*, *illegali*, tedy osoby porušující zákony (například překročením hranic). Dále můžeme vysledovat termíny jako *revolta*, *protest* apod. či výrazy s ryze negativní konotací, jako *lidská bomba* či *válka*.

Příklady

*„Toto by mohl být pouze začátek revolty mnohem tvrdší, než jakou jsme zažili v posledních dnech. Minimálně z důvodu toho, že ten, kdo doposud zůstal na ostrově, již nemá co ztratit“.*³⁵⁵

Titulek: *„Vysílený ostrov. Dva tisíce imigrantů bez jídla. Začínají krádeže.“* Text článku: *„Na Lampedusu dovážejí 4200 jídel pro 6200 osob. Ostatní se přizpůsobili: vykradené obchody a byty. Krize na Lampeduse dosáhla maximálního stupně.“*³⁵⁶

*„Po 8 nakažených vojácích. Poplach vyloštění: 5 policistů nakažených tuberkulózou. Stížnost pochází od Sapu (autonomní policejní unie), která se staví proti Ministerstvu vnitra a Odboru veřejné bezpečnosti za to, že po dvacet dní tajila informaci o přítomnosti osoby nakažené tuberkulózou mezi ilegálními přistěhovalci.“*³⁵⁷ A dále v článku: *“Poplach narůstá, počet nakažených se zvyšuje.“*³⁵⁸

Titulek na titulní straně Libera: *„Poplach na ministerstvu: na jedné z lodí se možná objevil virus, který je už roky považovaný za vymizelý. Podezření na pravé neštovice mezi imigranty.“*³⁵⁹

*„Itálie, dávej si pozor. Riskujeme teď invazi polygamičtích mužů.“*³⁶⁰

355 A Lampedusa tunisini in rivolta contro i rimpatri Fiamme nel centro. *L'Unità* [online]. 12. 4. 2011, s. 9 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/04/12/page_009.pdf

356 CATANIA, Roberta. Isola Stremata. Duemila immigrati senza cibo. E iniziano i furti. *Libero*. 30. 3. 2011, s. 5

357 GIANNINI, Chiara. Allarme sbarchi: anche 5 agenti positivi alla Tbc. *Libero*. 29. 6. 2014, s. 15

358 Tamtéž

359 BELPIETRO, Maurizio. Governo da sbarco. *Libero*. 1. 7. 2014, s. 1

360 Zmíněním polygamie autor článku odkazuje na odlišné, pro Evropany mnohdy nepřijatelné, zvyklosti a tradice migrantů z Afriky. Zdroj: MAGLIE, Maria Giovanna. ITALIA, OCCHIO. Adesso rischiamo l'invasione dei poligami. *Libero*. 24. 3. 2011, s. 11

6.1.3. Politický rámec³⁶¹

Hojně se vyskytujícím rámcem (přesná četnost jeho výskytu bude kvantifikována v navazující obsahové analýze) je i rámec politický. V průběhu analýzy byly identifikovány čtyři roviny, resp. subkategorie rámce.

1) **Kritika pravicové vlády a jejích opatření.** Zde vidíme u levicového deníku v roce 2011 především kritiku velké restriktivnosti opatření, popřípadě odsouzení nečinnosti v počátcích migrační vlny v únoru 2011.³⁶² Dalším kritizovaným jevem byly sekuritizační kroky vlády, popsané Kaletou (2014) či Paolem Cuttitou (2015), a přímé označování domnělých viníků, tedy například Silvia Berlusconiho či ministra Maroniho.

2) **Kritika levicové vlády a jejích opatření.** V případě pravicového Libera zaznamenáváme především kritiku nákladnosti operace Mare Nostrum a upozorňování na zvýšení počtu migrantů v průběhu jejího trvání, tedy explicitní i implicitní přisuzování odpovědnosti za humanitární krizi probíhající operaci a stávající levicové vládě.

3) **Kritika Evropské unie a její nečinnosti.** Často spojeno s apelem na unii, aby se zapojila do řešení situace například nastolením společné imigrační politiky, pomocí při kontrole hranic či poskytnutím finančních prostředků.

4) **Obecné informace** o stávajících opatřeních popřípadě návrh jejich úprav. Do kategorie lze zařadit neutrální sdělení obsahující informace o jednáních vlády, Evropské unie apod.

Fotografie znázorňují především samotné vládní představitele³⁶³ a lze vysledovat korelaci mezi celkovým vyzněním článku a samotným obsahem obrazového materiálu. V případě kritiky stávající vlády to byla například fotografie uveřejněná v březnu roku 2011 v deníku l'Unità znázorňující ministra s hlavou v dlaních, což představuje gesto charakteristické pro pocit neúspěchu, zoufalství či bezmoci.

361 Politický rámec, jakožto častý způsob prezentace imigračního fenoménu identifikovali například i Tkaczyk (2015), Pospěch a Jurčeková (2018)

362 Deník nejčastěji odsuzuje zpoždění ministra Maroniho při znovuootevření centra na Lampeduse.

363 Ti však mohou být přítomni i u článků s jinými dominantními rámci.

Příklady

Kritika pravicové vlády a jejích opatření: „Nejvíce zarážející paradox, kvůli kterému se teď Itálie potýká s krizí, je paradadigma absolutního egoismu, které bylo nastoleno již Bossim³⁶⁴ a bylo přejato celou pravicí. Tento egoismus unavil a následně zcela smetl pryč smysl pro národní i lidskou solidaritu, která umožnila Itálii čelit v nejtěžších momentech i zásadnějším krizím. Jde o paradigma Föra da i ball.³⁶⁵“³⁶⁶

„Poté, co obdaroval Lampedusany a Tunisany dvěma měsíci pekla, se ministr Maroni konečně rozhodl říci jedinou rozumnou věc, na kterou však do teď ani nepomyslel.“³⁶⁷

„Italská vláda a ministr vnitra nás znovu nutí k pocitu studu za to, jak řídí vylodění na Lampeduse; poslední, co zbývalo byla tato Berlusconiho show³⁶⁸. Vylodění byla absolutně předvídatelná a přesto o nich ministr Maroni nechtěl slyšet, protože byl příliš zaměstnán propagací své „Splněné mise“ ukončení vylodění a zavřením centra následkem italsko-libyjské dohody. Humanitární ochrana, pro kterou mnozí přijíždějí, či by mohli přijet, rozmístěná po celém teritoriu jistě nemůže být považována za neúnosnou.“³⁶⁹

„Kvůli propagandě ze strany vlády zneužívající své pozice a využívající pravicového řízení ministra vnitra a berlusconického despotismu došlo v zemi k pocitu bezpečnostního ohrožení. Donutili nás myslet si, že imigranti jsou rozšířeným nebezpečím pro bezpečnost země, uzurpátoři práce, zdrojem nepokojů a sociálních nejistoty, delikventi již z podstaty (z důvodu trestného činu ilegálního přistěhovalectví), destruktivní elementy pro skvělou zemi a její bílou italskou rasu“.³⁷⁰

364 Bossi-Fini zákon, viz *Soudobá politická opatření a politický diskurz*

365 Termín lze přeložit jako „vypadněte“, „zmizte odsud“. Jedná se o prohlášení Umberta Bossiho v lombardském dialektu, kterým vyjádřil svůj negativní postoj vůči migrantům ze Severní Afriky. Vyjádření bylo kritizováno jako xenofobní a podněcující nenávist a v březnu roku 2011 se na stránkách analyzovaných deníků objevovalo velmi často.

366 TOUADI, Jean-Leonard. Tra idiozia e cattiveria. *L'Unità* [online]. 30. 3. 2011, s. 2 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/03/30/page_002.pdf

367 GERINA, Maria Grazia. La rabbia di Lampedusa: «Da soli a gestire l'inferno». *L'Unità* [online]. 29. 3. 2011, s. 14 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/03/29/page_014.pdf

368 Odkaz na spektakulární projev na Lampeduse a zakoupení vily Silviem Berlusconim v březnu roku 2011, popsáný v kapitole *Soudobá politická opatření a politický diskurz*

369 SOLDINI, Pietro. IMMIGRAZIONE E BUFALE DI GOVERNO. *L'Unità* [online]. 31. 3. 2011, s. 22 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/03/31/page_022.pdf

370 DE MAGISTRIS, Luigi. IMMIGRAZIONE E GOVERNO. *L'Unità* [online]. 27. 2. 2011, s. 26 [cit. 2020-

Kritika levicové vlády a jejích opatření:

Titulky článků na titulní straně v deníku *Libero*: „*Silvio dnes na Lampeduse. Nepříjemnosti imigrantů. Může za to Prodi a Napolitano a dohody podepsané levicí. Na sicilském ostrově je chaos.*“³⁷¹ a článek pokračuje na straně 6 pod titulkem: „*Podfuk. Je to chyba Prodiho a Napolitana, že nám Sarko '372 posílá ilegály.*“³⁷³

„*Starosté*“³⁷⁴ *milují ilegální přistěhovalce*³⁷⁵ *pouze z dálky.*“³⁷⁶ a článek pokračuje na straně 3 s titulkem: „*Červený semafor. Anti-uprchlické barikády levicových starostů*“³⁷⁷

Kritika Evropské unie: „*(...) nezbyvá než opět obvinít Evropu z necitlivosti vůči dramatu, které se odehrává v sicilských vodách. Není možné se domnívat, že problému evropského charakteru lze čelit pouze prostřednictvím solidarity a snahy sicilských složek.*“³⁷⁸

Titulek: „*Evropa nám nepomůže. Vezměme lodě a pošleme je zpět do Tunisu*“.³⁷⁹

Text článku: „*Evropě je to ukradené.*“

„*Když ministr Maroni předpovídal exodus a žádal Evropu o součinnost, tito mistři slov ho pouze chlácholili a kritizovali ho za přehánění a populismus. Jenže to, co se teď děje ve Středozeří není nutné komentovat, protože se to odehrává před očima všech.*“³⁸⁰

01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/02/27/page_026.pdf

371 BECHIS, Franco. La grana degli immigrati colpa di Prodi e Napolitano. *Libero*. 30. 3. 2011, s. 1

372 Familiární označení francouzského prezidenta Sarkozioho

373 BECHIS, Franco. LA FREGATURA. È colpa di Prodi e Napolitano se Sarkò ci manda i clandestini. *Libero*. 30. 3. 2011, s. 6

374 Sindaci rossi – myšleno starosté příslušící k levici

375 Zde byl použit výraz *clandestini*

376 BECHIS, Franco. La grana degli immigrati colpa di Prodi e Napolitano. *Libero*. 30. 3. 2011, s. 1

377 BELPIETRO, Maurizio. SEMAFORO ROSSO. Le barricate anti-profughi dei sindaci di sinistra. *Libero*. 30. 3. 2011, s. 3

378 In sei mesi salvati oltre 50mila migranti. *L'Unità* [online]. 9. 6. 2014, , s. 11 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2014/06/09/page_011.pdf

379 DAMA, Salvatore. SEMAFORO ROSSO. LA BOMBA IMMIGRATI. Silvio a Lampedusa per metterci la faccia. *Libero*. 30. 3. 2011, s. 2

380 Tamtéž

6.1.4. Mesianistický³⁸¹ rámec: Itálie opuštěná Evropou

Rámec je budován zejména zřetelným zdůrazňováním zásluh Itálie, vlády, popřípadě samotných italských občanů, kteří pomáhali při záchranných operacích. Výrazným prvkem je opuštěnost ostrova Lampedusa italskou vládou, a především pak opuštěnost Itálie Evropskou unií. V tomto případě byla zaznamenána i komplementarita rámce s rámcem politickým, konkrétně subrámcem Kritika Evropské unie. Nepovažuji za vhodné rámce zcela sloučit, neboť ne vždy byly přítomné oba dva prvky, tedy zdůrazňování zásluh Itálie a zároveň kritika EU.

V roce 2014 pozorujeme u deníku l'Unità vychvalování výsledků operace Mare Nostrum, tedy konkrétně počtu zachráněných osob. Velmi výrazným jazykovým prostředkem této tendence je například přechod od termínů *sbarcati* (vylodění), či obecným *migranti*, *immigrati* apod. k výrazu *soccorsi* či *salvati*, (zachránění). Mimoto dominují výrazy jako osamocená, opuštěná Itálie a popisy úspěšných záchranných operací. V deníku Libero lze naopak v roce 2011 vysledovat velmi explicitní vyzdvihování pozitiv snahy pravicové vlády o potlačení migrace ze zemí Severní Afriky.

Grafický materiál doprovázející mesianistický rámec nelze vymezit tak úzce, jako tomu bylo u předcházejících rámců. Většinou znázorňuje zasahující záchranáře, k nalezení je i explicitnější vyjádření vděčnosti ze strany migrantů, například v článku z 16. 2. 2011, kdy na fotografii vidíme migranty, kteří stojí na molu u poničených lodí a drží nápis „*Děkujeme, Itálie*“³⁸².

Příklady:

„*Mechanismus přijetí migrantů je velmi sofistikovaný a je výsledkem profesionality i lásky.*“³⁸³

„*Vláda už tak dělá mnoho díky operaci Mare Nostrum (...)*“³⁸⁴

381 Název rámce byl převzat z analýzy politického diskurzu Ondřeje Kalety (2013)

382 MODICA, Manuela. Arriva l'aiuto europeo e Maroni prenota il «villaggio solidarietà». *L'Unità* [online]. 16. 2. 2011, s. 22 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/02/16/page_022.pdf

383 In sei mesi salvati oltre 50mila migranti. *L'Unità* [online]. 9. 6. 2014, s. 11 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2014/06/09/page_011.pdf

384 Almeno 10 morti nel canale di Sicilia. *L'Unità* [online]. 16. 6. 2014, s. 10 [cit. 2020-01-03].

„Navzdory enormní snaze italských autorit a konstantní pomoci soukromých lodí (...)“³⁸⁵

Titulek: „*Imigrantská bomba. Berlusconi jede na Lampedusu vyřešit imigrantskou krizi. Pryč s ilegálními přistěhovalci.*“³⁸⁶ (...) „*Silvio Berlusconi se vydává na Lampedusu. Rozhodl se osobně čelit krizové situaci. Přímo na místě. A je nutné dodat, že ministři a poradci ho odrazovali až do konce. Ale nebylo to nic platné, premiér má v plánu jen absolutní ponoření se do problému a nouzového stavu způsobeného ilegálními přistěhovalci*“ (...) „*Požádáme opět o pomoc Evropu, nemůže nás nechat samotné*“.³⁸⁷

Komplementarita s rámcem Kritika EU: „*Na jedné straně náklady, které jsou každým dnem více zneklidňující, na druhé straně Evropská unie, která se omezuje maximálně na slovní příslib pomoci. Na jednu stranu konkrétní, čestná snaha, která umožnila záchranu tisícovek životů za miliony euro, které budou chybět případě krize, na straně druhé nezáměr a apatie.*“³⁸⁸

6.1.5. Humanitární rámec

Migrační fenomén, respektive vylodění a připlouvání migrantů po moři je v případě tohoto rámce prezentováno jako ryze humanitární tragédie. Důraz je kladen na počet mrtvých,³⁸⁹ ženy a děti i na katastrofální podmínky při plavbě či v detenčních centrech. Identifikovat lze prvky solidarity a zdůrazňování potřeby migrantům pomoci. Jako příčina bývá označována především nečinnost či neschopnost vlády a Evropské unie, popřípadě rozvinutý převaděčský byznys, a migranti jsou jednoznačně charakterizováni jako nevinné oběti. Rámec lze považovat za komplementární k jiným rámcům: v případě Unity se jednalo zejména o Politický rámec, konkrétně Kritiku Evropské unie či Kritiku opatření pravicové

Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2014/06/15/page_010.pdf

385 Naufraga un gommone Lampedusa, 80 dispersi. *L'Unità* [online]. 3. 7. 2014, s. 6 [cit. 2020-01-03].

Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2014/07/03/page_006.pdf

386 *clandestini*

387 DAMA, Salvatore. SEMAFORO ROSSO. LA BOMBA IMMIGRATI. Silvio a Lampedusa per metterci la faccia. *Libero*. 30. 3. 2011, s. 2

388 Dalla Ue la promessa di più soldi e di un commissario ad hoc. *L'Unità* [online]. 1. 7. 2014, s. 3 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2014/07/01/page_003.pdf

389 Například v roce 2014 v deníku *L'Unità* se tato informace velmi často objevovala již v titulcích zpráv.

vlády, kdy na pozadí humanitární tragédie byla kritizována apatie evropského společenství a restriktivní vládní opatření.

Jazykové prostředky jsou charakteristické velkým stupněm dramatizace a metafory i jednotlivé výrazy často obsahují smrt či fyzickou újmu: hřbitov, masakr, moře plné krve, bolest, zoufalství (například přímo v označení migrantů: zoufalci, nešťastníci, oběti, bolest) či solidarity (bratři a sestry). V případě humanitárního rámce pozorujeme větší snahu o upřesnění právního statusu, tedy použití výrazů uprchlík, či žadatel o azyl. Neexistující je výraz *clandestino*.

Co se týče **obrazového materiálu**, znázorněny jsou především špatné životní podmínky migrantů, na fotce vidíme například migranty spící na molu či v improvizovaných stanech z igelitů. Emotivním prvkem byla i detailní fotografie dvou držících se rukou migrantů, která v kontextu článku popisujícího náročnou plavbu dokreslovala atmosféru strachu a zoufalství protagonistů vylodění. Příkladem může být i fotografie plačícího migranta na lodi držícího holčičku, u které není zřejmé, zda je živá či mrtvá. Fotografiím dominují zoufalé výrazy migrantů na rozdíl od rámce bezpečnostního a nouzového stavu, kde výrazy nebyly vidět vůbec, nebo bylo možné je charakterizovat jako rozzlobené, podezřívavé, agresivní. Na fotografiích vidíme i větší počet žen a dětí ve srovnání s jinými rámci.

Příklady

„Stalo se každodenní náplní Lampedusy sčítat a odečítat, ale za těmito čísly jsou jména, tváře, životy, zoufalství. A hrozný osud příliš mnoha uprostřed „bílých vod zbarvených do červena“, jak nazývají Tunisané Středozemní moře.“³⁹⁰

Titulek: *„Masakr ve jménu humanitarismu. Další jatka při vylodění: zastavte je!“* Text: *„Další tragédie v rámci tragédie, pravděpodobnost úmrtí při plavbě stoupá. Jeden z důvodů, proč by bylo dobré zastavit masový exodus ze Severní Afriky. Devatenáct bylo mrtvol vylovených v Sicilském průplavu. Migranti byli namačkaní jako balíčky kávy v zavazadlovém prostoru, kde zplodiny z motoru dokonaly dílo. Před pouhými pár dny zemřely další*

390MODICA, Manuela. Rimpatri, arrivi e dispersi in mare A Lampedusa nessun «miracolo». *L'Unità* [online]. 13. 4. 2011, , s. 21 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/04/13/page_021.pdf

desítky...“³⁹¹ V případě tohoto článku jasně dominoval humanitární rámec, ale zároveň byl identifikován i komplementární sekundární rámec *Kritika levicové vlády a jejích opatření*. „Tento skandál musí být za každou cenu zastaven. Analogicky by měla být učiněna přítrž i politickým a institucionálním banalitám.“ (...) “Salvini ze strany Lega Nord, před obědem vložil na svůj Facebook velmi kritickou avšak opodstatněnou větu: Další krev na ruku Renziho. Tou měl na mysli, že je premiér, vzhledem k absenci konkrétních opatření, hlavní osobou zodpovědnou za toto nekončící utrpení.“³⁹²

„Těla těchto nešťastníků jsou namačkány jedno na druhé v hromadném hrobu, který připomíná Auschwitz“.³⁹³

„Nemají jinou možnost, než riskovat život při plavbě, aby utekli před válkami a nebezpečím“³⁹⁴

6.1.6. Rámec Human interest

Rámec, který definovaly mezi 5 obecnými rámci i Semetková a Valkenburgová (2000) a následně jeho přítomnost, byť spíše marginální, potvrdili například Pospěch a Jurečková (2019), je charakteristický zaměřením na příběh jednotlivců, který má za cíl v příjemci sdělení vyvolat emoce. Důraz byl v článcích obsahujících lidské příběhy kladen především na nejmenší detaily, které však nebyly nikterak významné pro celkový kontext. Pokud byl rámec přítomen, jednalo se především o osud nezletilých uprchlíků či migrantů,³⁹⁵ konkrétně například detailně přiblížený příběh malého chlapce publikovaný v Unitě 28. března 2011, který se narodil přímo na jedné z lodí. Dále můžeme jmenovat hodně dramaticky a emotivně

391 PEPPE, Rinaldi. Stragi nel nome del buonismoUn'altra ecatombe da sbarco: fermateli! *Liberio*. 20. 7. 2014, s. 18

392 Tamtéž

393 Naufraga un gommone Lampedusa, 80 dispersi. *L'Unità* [online]. 3. 7. 2014, , s. 6 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2014/07/03/page_006.pdf

394 Tamtéž

395 14. 6. 2014 L'Unità publikovala velmi podrobný příběh nezletilého Mohameda, který do Itálie připlul roce 2008. Jedná se de facto o success story, tedy velmi pozitivní příběh úspěšné integrace. Sekundárním rámcem je rámec mesianistický, kdy jsou v textu vychvalovány kroky, které Itálie dělá pro záchranu a začlenění migrantů. Zdroj: Hamid, Mohamed e quei ragazzi adottati da Venezia. *L'Unità* [online]. 14. 6. 2014, s. 12 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2014/06/14/page_012.pdf

vyličený porod se šťastným koncem, sekundárním rámcem byla v tomto případě kritika vlády, neboť byl zdůrazněn fakt, že malý chlapec nezískal v zemi žádná práva. Popřípadě se jednalo o popis neutěšené situace konkrétních dětí v centru (jehož podtextem opět byla kritika vlády). V některých případech šlo vysledovat komplementaritu humanitárního rámce s rámcem politickým, konkrétně s kritikou stávající vlády, která byla přímo či nepřímo označována za viníka, popřípadě s rámcem mesianistickým.

Jazykové prostředky jsou velmi emotivní, články často obsahují přímo vyjádření samotných migrantů kladoucích důraz na zoufalou situaci. Charakteristický prvek představují i detaily - například to, co u vyjádření migrant dělal, co měl na sobě, jak se tvářil.

Obrazový materiál nebyl téměř přítomen s výjimkou narozeného dítě s jeho šťastně se tvářící matkou, čímž byla podtržena vysoká personalizace sdělení.

Příklady

„*Jistě, je to³⁹⁶ nebezpečné. Ale lepší zemřít, než tam zůstat.*“ *hovoří Mohammed s ohněm v očích. Tady se s Mohammedem setkáváme pohledem. Vypráví, že obyvatelé Sicílie se radují z jejich příjezdů.*“ (...) „*Vtipkují s námi, mají nás rádi, v centru se o nás starají hezky.*“³⁹⁷

„*Už to dál nezvládnou, mám se tu špatně, chci se vrátit do Tunisu.*“ *pláče Slih Eddin, 15 let, s rukama opřenými o síť plotu s ostatným drátem, kterým je obehnána bývalá kasárna, aby bylo zabráněno útěku jejích malých hostů.*“³⁹⁸

6.1.7. Kontextuální rámeček

Posledním identifikovaným rámcem je snaha deníků o uvedení kontextu. Rámeček odpovídá tematickému rámci definovanému Iyengarem (1991), rozhodla jsem se však rámeček zachovat jako specifický, tedy nezahrnovat analýzu výskytu tematického versus epizodického rámce.

396 Plavba, poznámka autorky

397 MODICA, Manuela. Lampedusa respinge lo sbarco di madame Le Pen e Borghesio. *L'Unità* [online]. 15. 3. 2011, s. 24 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/03/15/page_025.pdf

398 GERINA, Maria Grazie. La rabbia di Lampedusa: «Da soli a gestire l'inferno». *L'Unità* [online]. 29. 3. 2011, s. 14 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/03/29/page_014.pdf

Na základě kvalitativní analýzy jsem identifikovala několik způsobů, jakými se deníky snažily poskytnout větší vhled to tématu:

- 1) Příčiny migrace, konkrétně situace ve vysílajících zemích či převaděčský byznys, včetně informace, kolik migranti zaplatili.
- 2) Informace o tom, co se děje s migranty po vylodění, situace v centrech, relokace migrantů a uprchlíků po Itálii a EU.
- 3) Předchozí vývoj fenoménu: např. Itálie jako země emigrantů, údaje z předchozích let.
- 4) Kritika jednostranného alarmizujícího prezentování fenoménu v mediálním diskurzu. L'Unità publikovala řadu komentářů kritizujících nesprávné užívání výrazu *clandestino* v médiích a rozsáhlejších komentářů uvádějících počet vyloděných do hlubšího kontextu.
- 5) Přínosy migrace (ekonomické, demografické, kulturní)

Obrazový materiál nebyl většinou přítomen s výjimkou několika map či grafů. Ani jazykové prostředky nelze v případě toho rámce konkrétně vytyčit, vzhledem k širšímu rozsahu témat.

Příklady

„Ilegální invazoři. Když se slova stanou součástí rasismu. Výrazivo používané médii při popisování exodu migrantů překypuje stereotypy.“³⁹⁹

6.1.8. Stanovení hypotéz

Sekundárním cílem kvalitativní analýzy bylo i stanovení dílčích hypotéz. Ty byly definovány na základě výsledků kvalitativní analýzy, studia teoretických materiálů a analýz jiných autorů.

V1: Jak velký prostor tématu vylodění deníky věnovaly? Jak se lišila pozornost jednotlivých deníků a lze pozorovat rozdíly mezi analyzovanými obdobími?

399 SCEGO, Igiaba. Clandestini invasori» Quando le stesse parole diventano razzismo. *L'Unità* [online]. 10. 4. 2011, s. 9 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/04/10/page_009.pdf

H1.1: V roce 2011 bude v obou denících publikováno více článků než v roce 2014.

H1.2: Pravicový deník věnoval tématu větší pozornost, tj. bylo v něm v obou obdobích publikováno více článků než v levicovém deníku.

V2: Jak bylo téma vylodění a příchodu migrantů po moři v denících v jednotlivých letech rámcováno, tedy jaké aspekty byly zdůrazňovány a jaké byly dominantní rámce?

H2.1: Nejzastoupenějšími rámci budou: rámec Výjimečný stav a Politický rámec.

V3: Došlo ke změně v rámcování mezi jednotlivými obdobími? Liší se rámcování v jednotlivých denících?

H3.1: V roce 2014 dojde ke změně a Humanitární rámec se stane jedním z nejdominantnějších rámců.

H3.2: Bezpečnostní rámec bude častěji přítomen v deníku Libero.

V4: Komu je poskytován prostor pro vyjádření k tématu?

H4: V obou denících budou nejčastěji prezentována vyjádření politických představitelů.

V5: Jakými termíny jsou označováni samotní aktéři vylodění, migranti?

H5.1: V roce 2011 bude v pravicovém deníku nejvyužívanějším označením výraz *clandestino*.

H5.2: Obecně budou převládat generická označení, v roce 2014 se zvýší počet termínů označujících právní status migrantů, tedy *rifugiato* popř. *richiedente asilo*.

V6: Co je nejčastěji zobrazováno na fotografiích?

H6.1: Dominantním prvkem budou přeplněné lodě či mola.

H6.2: Na fotografiích budou převažovat muži nad ženami a dětmi.

6.2. Kvantitativní analýza

Analyzovaný vzorek byl stejný jako u metody kvalitativní s tím rozdílem, že všechny jednotky byly podrobeny systematickému výzkumu a detailnímu zkoumání přítomnosti jevů na základě předem stanovených proměnných.

6.2.1. Výčet zkoumaných proměnných

Pro dosažení cíle práce a potvrzení či vyvrácení hypotéz definovaných při kvalitativním výzkumu jsem stanovila následující proměnné:

Datace jednotky. Za jednotku byl zvolen článek týkající se vylodění, připlouvání migrantů či soudobých politických opatření, navazující na nárůst počtu migrantů a uprchlíků ze Severní Afriky.

Médium. Libero a L'Unità

Přítomnost rámců identifikovaných a definovaných při kvalitativní analýze. Na základě nedisjunktnosti rámců bylo stanoveno kódování jednoho dominantního a jednoho sekundárního rámce. Rozhodnutí o zkoumaném počtu sekundárních a primárních rámců bylo učiněno na základě poznatků z kvalitativní analýzy. Stejně tak nebyla do proměnných zahrnuta možnost neutrálního rámcování článků, neboť v průběhu kvalitativní analýzy nebyl zaznamenán výskyt žádné jednotky, která by neobsahovala ani jeden konkrétní rámec. Rámce byly identifikovány na základě podrobného popisu každého z nich, které byly jedním z výstupů kvalitativní analýzy. Pozornost jsem zaměřila především na jazykové prostředky, metafory, obrazový materiál, ale i další aspekty, popsané Tankardem (2001).

Konkrétními rámci podrobně popsány ve výsledcích kvalitativní analýzy jsou:

- 1) Bezpečnostní rámec
- 2) Rámec Výjimečný stav
- 3) Politický rámec

- a) *Kritika pravicové vlády a jejích opatření.*
 - b) *Kritika levicové vlády a jejích opatření.*
 - c) *Kritika Evropské unie a její nečinnosti.*
 - d) *Obecné (neutrální) informace o legislativním rámci či politických opatření*
- 4) Mesianistický rámec. Itálie (popřípadě Lampedusa) opuštěná Evropou čelící návalu migrantů
 - 5) Rámec Human interest
 - 6) Humanitární rámec
 - 7) Kontextuální rámec (odpovídající tematickému rámci)
 - 1) Příčiny migrace
 - 2) Co se děje s migranty po vylodění
 - 3) Předchozí vývoj fenoménu
 - 4) Kritika jednostranného alarmizujícího prezentování fenoménu v mediálním diskurzu
 - 5) Přínosy migrace

Z důvodů popsaných výše byly pro poskytnutí ucelenějšího vhledu do rámcování a mediální reprezentace tématu vyčleněny i další samostatné proměnné⁴⁰⁰:

Prostor pro vyjádření, tedy kdo se v článcích k tématu vyjadřoval, kvantifikována byla všechna vyjádření, ať už citovaná, nebo parafrázovaná, uvedená v analyzovaných jednotkách.

Kvantifikace pojmů označujících migranty a uprchlíky (*clandestino, rifugiato, richiedente asilo* apod.). Analyzované pojmy byly určeny na základě vlastního výzkumu anásledně byl seznam zkontrolován s výzkumem autorů Bruno, Lai, Binotto (2008). Důvodem pro zařazení proměnné byla nevhodná sémantická generalizace a synonymizace, na kterou upozorňují například autoři webové stránky a knihy *Parlare civile*, autoři výzkumu

400 Výpis všech kategorií těchto proměnných je k nalezení v tabulce v *Přílohách* na konci práce.

ze série analýz provedených Asociací Carta di Roma (2015), Cohen (2002) nebo Sedláková a kol. (2015).

Analýza **obrazového materiálu**, kterým byly články doprovázeny (pokud byl přítomen). Jednotlivé kategorie jsem určila na základě kvalitativního výzkumu. Při analýze mohlo být identifikováno více podkategorií v rámci jedné fotografie (například přeplněné molo s migranty může patřit do kategorie: muži, přeplněná mola, zdi, bezpečnostní složka, pokud jsou všechny prvky přítomny).

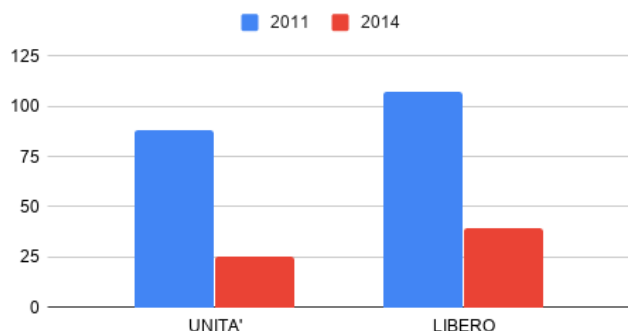
6.2.2. Výsledky kvantitativní analýzy

6.2.2.1. Kvantitativní profil

Cílem kvantifikace počtu článků bylo zodpovědět první výzkumnou otázku, tedy jaký prostor deníky tématu věnovaly a jak se mediální pokrytí lišilo mezi jednotlivými deníky i obdobími. Z výsledků analýzy, pro přehlednost zpracovaných do grafu (viz níže), vyplývá, že ačkoliv počet vyloděných migrantů a uprchlíků byl v roce 2011 přibližně třikrát nižší, než v roce 2014 (63 000 oproti 170 100 vyloděných), média v období Arabského jara tématu přisuzovala mnohem větší významnost (*saliance*), což je v souladu s první hypotézou (H1.1). Celkem bylo v obou denících i obdobích identifikováno **259 článků** týkajících se zkoumaného tématu, z toho 195 bylo publikováno v návaznosti na migrační vlnu způsobenou Arabským jarem v roce 2011 a pouze 64 v období výrazného nárůstu počtu vyloděných v červnu a červenci 2014.

Při porovnání obou deníků, pravicový *Libero* věnoval tématu větší pozornost v obou sledovaných obdobích, kdy v roce 2011 bylo publikováno celkem 107 článků oproti 88 článkům v *Unitě* a v roce 2014 pak 39 článků oproti 25 v levicovém deníku. Tím byla potvrzena i další stanovená hypotéza (H1.2) o větším počtu jednotek v pravicovém deníku.

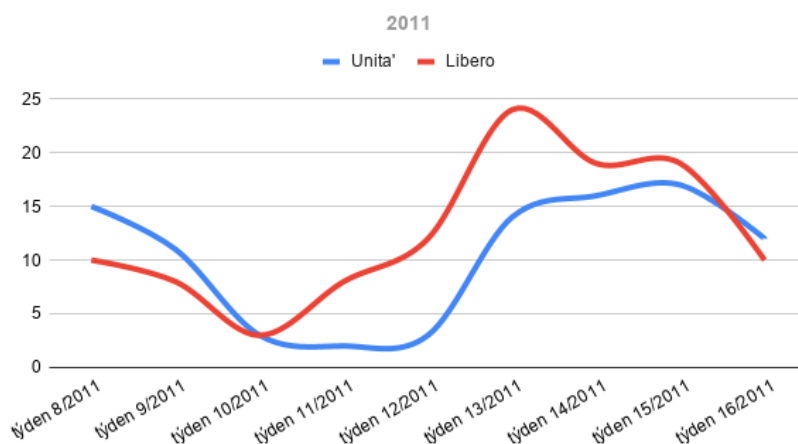
Graf 2: Celkový počet článků dle jednotlivých období a deníků



6.2.2.2. Intenzita mediálního pokrytí tématu

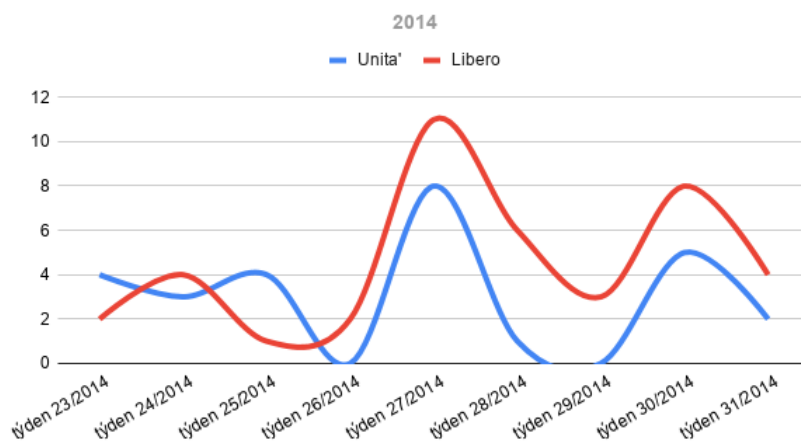
Co se týče intenzity pozornosti, kterou média tématu věnovala, tato se v průběhu zkoumaných období značně lišila. Největší zájem sledujeme s propuknutím vylodění v únoru **2011**, pak dochází k jeho snížení a následně k opětovnému navýšení kolem druhé poloviny března. Intenzita mediálního pokrytí pak byla vysoká až do poloviny dubna. Období zvýšeného mediálního zájmu koreluje s intenzivním nárůstem počtu vyloděných a navazujícími opatřeními, mezi něž patřilo vyhlášení výjimečného stavu, březnová návštěva premiéra Silvia Berlusconiho na Lampeduse, uzavření dohody s Tunisem a kontroverzní udělení dočasného povolení k pobytu tuniským migrantům. V druhé polovině dubna pak došlo k dalšímu propadu, zapříčiněnému podepsáním dohody s Tunisem, vedoucím ke snížení počtu vyloděných osob, ten však již není v grafu zachycen, avšak trend je pozorovatelný již v posledním analyzovaném týdnu.

Graf 3: Vývoj počtu článků v obou denících (14. 2. 2011- 17. 2. 2011)⁴⁰¹



Z důvodu relativně nízkých počtů článků v jednotlivých dnech byly výsledky agregovány do týdnů. Týden 8 /2011 začíná 14. únorem 2011, týden 9 /2011 22. únorem 2011 a tak dále. Největší pozornost, kterou pozorujeme kolem 13. týdnu odpovídá období po uzavření anti-imigrační dohody s Tunisem.

Graf 4: Vývoj počtu článků v obou denících (1. 6. 2014 – 3. 8. 2014)⁴⁰²



401 Za účelem zabránění zkreslení výsledků jsou do grafu zahrnuty i počty článků od 15. 2. -17. 2. 2011 (tedy čt-ne). Pokud by se tak nestalo, příliš strmý sklon křivky způsobený nízkým počtem článků, by byl zavádějící. Do celkového počtu článků a pozdější analýzy výskytu rámců už tyto dny zahrnuty nejsou, neboť analyzované období zahrnuje pouze dva měsíce.

402 Ze stejného důvodu byly i do druhého grafu zahrnuty tři dny navíc (1. 8. 2014 – 3. 8. 2014).

K obdobné agregaci došlo i v případě druhého grafu. V roce 2014 k publikování článků v deníku *L'Unità* vedla především úmrtí migrantů při plavbě či záchrana většího počtu osob, pozornost tedy byla spíše nárazovitá, avšak nejmarkantnější nárůst pozornosti lze, stejně jako u pravicového deníku *Libero*, vysledovat především v první polovině července, kdy premiér Renzi vyvíjel výrazný tlak na EU v souvislosti s operací *Mare Nostrum*. Mimoto zahynulo 60 migrantů na přeplněné lodi (2. července 2014) a zároveň došlo k celkovému zvýšení počtu vyloděných. V tomto období lze u pravicového deníku v publikovaných článcích vysledovat explicitní i implicitní kritiku vlády, podrobněji se však identifikovanými rámci a tedy i významností jednotlivých témat budu zabývat v samostatné kapitole.

6.2.2.3. *Výskyt primárních a sekundárních rámců*

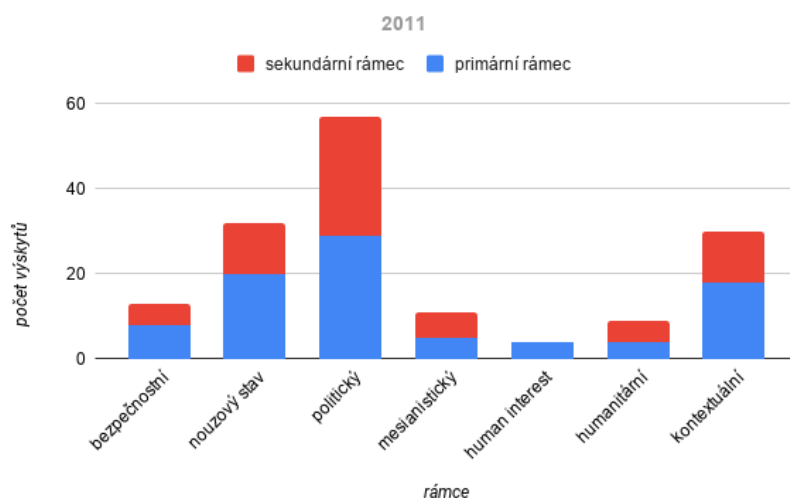
L'Unità

Na základě nedisjunktnosti rámců bylo u deníku *L'Unità* v roce 2011 identifikováno celkem 88 primárních a 68 sekundárních rámců,⁴⁰³ tedy ve všech článcích bylo možné identifikovat rámec primární a ve většině případů bylo možné vysledovat i rámec sekundární. Jednoznačně nejdominantnějším rámcem byl *Politický rámec* (29x jako primární a 28 jako sekundární), konkrétně jeho subkategorie *Kritika pravicové vlády*, která byla identifikována celkem 21krát jako primární a 18krát jako sekundární rámec. Kritizována byla především restriktivní opatření soudobé pravicové vlády. Druhým nejčastějším primárním i sekundárním rámcem byl rámec *Výjimečný stav*, který se vyskytl celkem 32krát, z toho 20krát jako primární. Rámec byl budován především zdůrazňováním počtu připlouvajících a vyloděných a byl často komplementárním sekundárním rámcem ke *Kritice pravicové vlády*. Třetím nejzastoupenějším byl *Kontextuální rámec* (celkem 30x), konkrétně jeho podkategorie *Kritika jednostranného alarmistického prezentování fenoménu*, který se vyskytl celkem 14krát (z toho 11krát jako primární). Tento jev shledávám jako paradoxní, vzhledem k tomu, že rámec *Výjimečný stav*, tedy zdůrazňování počtu příchozích

403 Tabulka s absolutními hodnotami výskytů rámců včetně jejich podkategorií je k nalezení v Přílohách na konci práce.

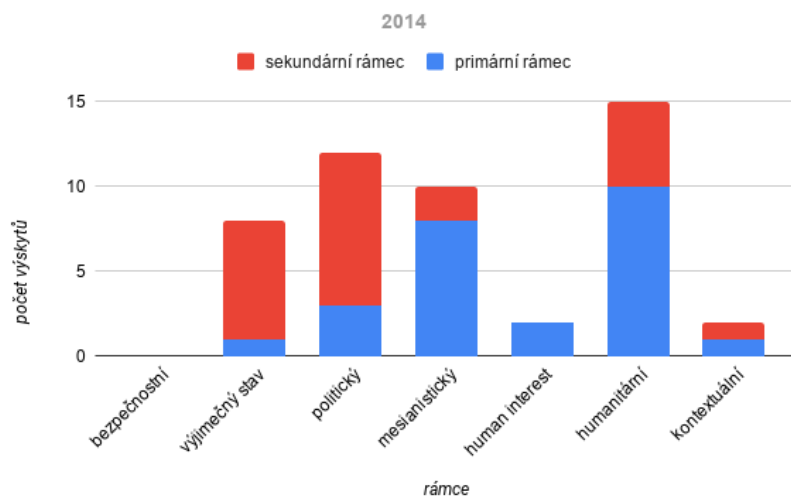
či neopodstatněné predikce počtu migrantů, kteří by mohli připlout, představuje druhý nejčastější rámec. Posledním více zastoupeným tématem byl rámec *Bezpečnostní* (celkem 13x, z toho 8x jako primární), při jehož budování byl kladen důraz na potenciální či skutečná rizika spojená s příchodem migrantů do země. Ostatní rámce byly přítomny jen v řádu nižších jednotek, zcela chyběla například subkategorie *Kontextuálního rámce - Přínosy migrace*.

Graf 5: Výskyt rámců v deníku l'Unità v roce 2011



V roce 2014 došlo k markantnímu snížení zájmu médií o téma vylodění, tudíž i počty identifikovaných rámců jsou výrazně nižší. Z výsledků analýzy však vyplývá, že došlo ke změně ve významnosti jednotlivých rámců. Dominantními primárními rámci v deníku l'Unità jsou *Mesianistický* (8x primární, 2x sekundární) a *Humanitární rámec* (7x primární, 3x sekundární), k nimž byly často přiřazeny sekundární rámce *Výjimečný stav* a *Politický rámec* (respektive jeho podkategorie *Kritika nečinnosti Evropské Unie* – 8x jako sekundární). Jinými slovy deník explicitně i implicitně zdůrazňoval zoufalost probíhající humanitární tragédie, důraz byl kladen především na počet mrtvých a zoufalé podmínky na lodích, či zásluhy Itálie a jejích občanů při záchraně migrantů a uprchlíků. Komplementárním rámcem byla v tomto případě nejčastěji právě *Kritika Evropské unie pro nečinnost*, důraz byl kladen na neochotu Unie podílet se na financování operace Mare Nostrum.

Graf 6: Výskyt rámců v deníku l'Unità v roce 2014



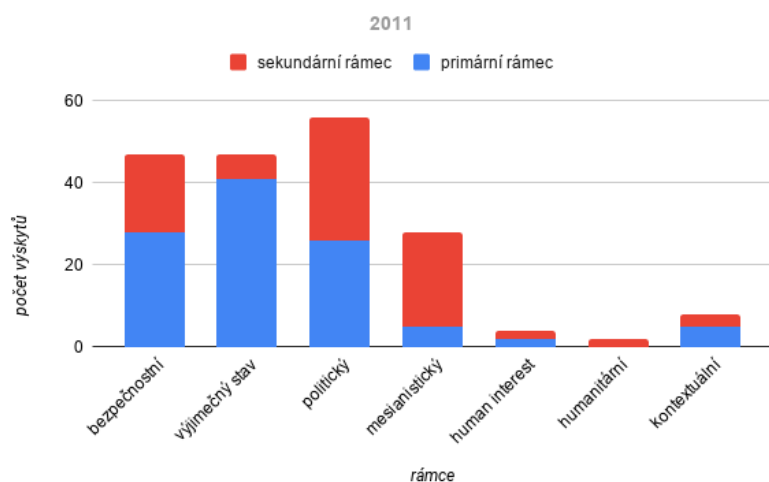
Libero

Celkem bylo v deníku identifikováno 107 primárních a 85 sekundárních rámců.⁴⁰⁴ V případě pravicového deníku v roce 2011 byl stejně jako u deníku l'Unità nejčastěji přítomen *Politický rámec* (celkem 56x, z toho 26x jako primární), avšak s tím rozdílem, že téměř chyběla jakákoliv kritika stávající vlády a naopak převládala subkategorie *Kritika Evropské unie* (17x primární, 20x sekundární), popřípadě obecné informace o plánovaných či uskutečněných opatřeních. Dále jednoznačně převládaly rámce *Výjimečný stav* (47x, z toho 41x jako primární) a rámec *Bezpečnostní* (47x z toho 28x primární). Častým jevem byla i přítomnost sekundárního *Mesianistického rámce* (28x, především jako sekundární), ve kterém byla zdůrazňována především oběť Italské republiky při řešení nastanuvší „krize“. Naproti tomu rámec *Kontextuální* nebyl přítomen takřka vůbec⁴⁰⁵, stejně jako rámec *Humanitární* či *Human interest*. V souhrnu lze tedy říci, že pravicový deník kladl extrémní důraz především na politické a negativní aspekty či dopady jevu, na počet vyložených a případná rizika či ilegalitu jednání samotných protagonistů vylození.

⁴⁰⁴ Tabulka s konkrétními hodnotami výskytu na konci práce

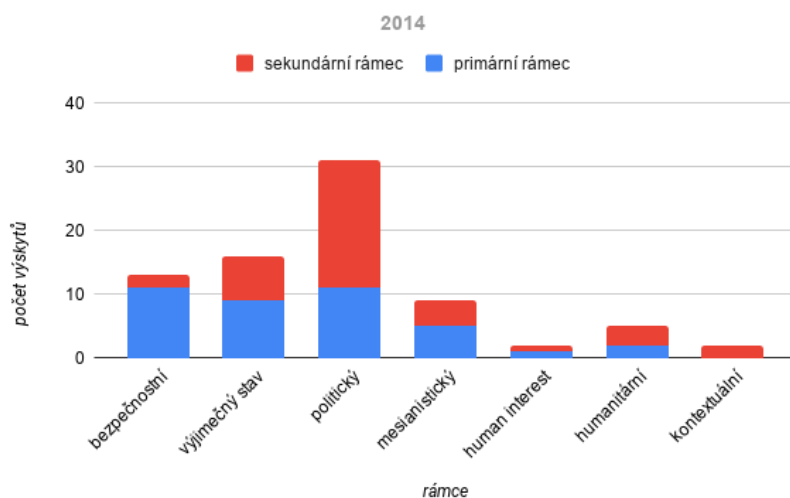
⁴⁰⁵ Nepřítomnost kontextuálního rámce či příčin jevu identifikovala i dvojice autorů Klvačová a Bitrich (2001 a 2003) či Tkaczyk a kol. (2015)

Graf 7: Výskyt rámců v deníku Libero v roce 2011



Ve druhém období bylo identifikováno 39 primárních a shodný počet sekundárních rámců. Opět dominoval především Politický rámec (31x) a Bezpečnostní rámec (13x) a Výjimečný stav (16x), ale novým prvkem ve srovnání s rokem 2011 bylo četné zastoupení rámce Kritika levicové vlády (19x), kdy deník mnohdy otevřeně kritizoval probíhající operaci Mare Nostrum, premiéra Renziho a ministra vnitra, a to především za nákladnost operace, popřípadě neschopnost příchodu migrantů zabránit. Ještě více než v předchozím analyzovaném období chyběla i snaha o jakýkoliv kontext.

Graf 8: Výskyt rámců v deníku Libero v roce 2014



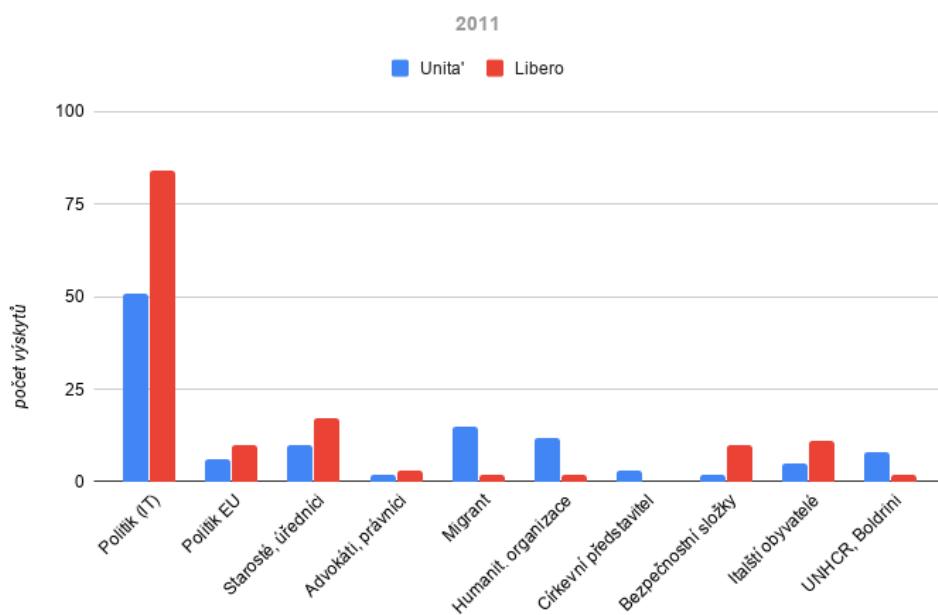
Hypotéza (H2.1) o dominanci Bezpečnostního rámce a rámci Výjimečného stavu v roce 2011 se tak nepotvrdila, nebo jen částečně, neboť v obou denících převládal Politický rámec. V případě druhého období stanovená hypotéza (H3.1) částečně odpovídá výsledkům analýzy, neboť v levicovém deníku skutečně převládá Humanitární rámec (společně s Mesianistickým). Hypotéza H3.2 o větším výskytu Bezpečnostního rámce v pravicovém deníku se také potvrdila.

6.2.2.4. *Prostor pro vyjádření*

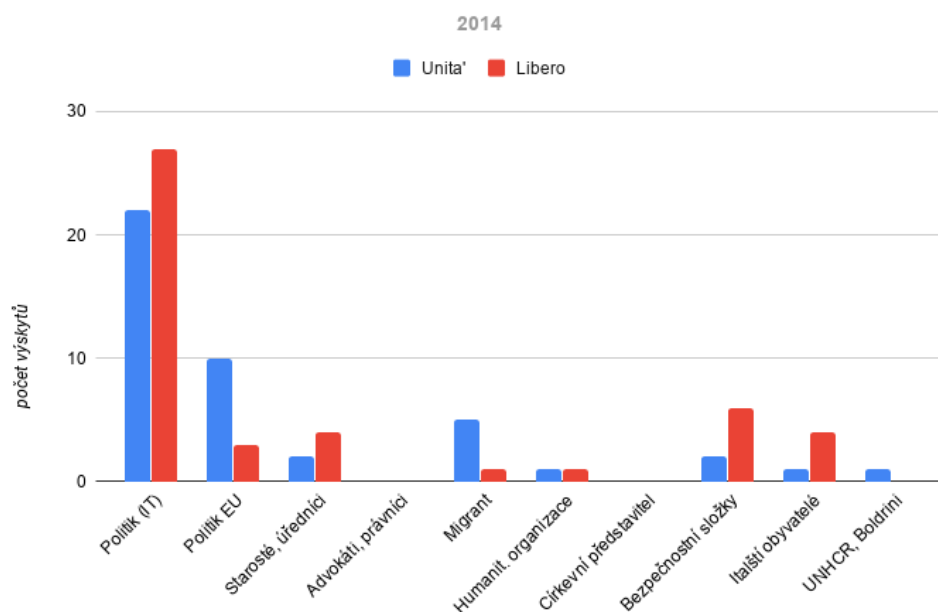
V případě obou deníků byl prostor pro vyjádření zcela jednoznačně věnován především italským politickým představitelům, a to v obou sledovaných obdobích. V deníku l'Unità byl prostor částečně poskytnut pracovníkům organizací pracujících s migranty, v deníku Libero však pohled expertů takřka úplně chyběl.

Naprostá převaha vyjádření italských politických představitelů byla společná pro oba deníky, odlišnost pak lze vysledovat u vyjádření migrantů a členů humanitárních organizací či jiných osob, které s migranty pracují, které můžeme najít především v deníku l'Unità. Větší důraz na promluvy bezpečnostních složek pozorujeme u deníku Libero. Hypotéza (H4) tak byla zcela jednoznačně potvrzena.

Graf 9: Počet výskytu vyjádření podle typu mluvčího (2011)



Graf 10: Počet výskytu vyjádření podle typu mluvčího (2014)



6.2.2.5. Termíny označující migranty

Další sledovanou proměnou, při jejímž stanovení jsem vycházela z předchozích výzkumů i principů protokolu Carta di Roma, představovalo použití termínů, jimiž média označovala samotné protagonisty vyloštění a migrace po moři. Mnozí autoři citovaní v teoretickém oddílu práce se shodují, že to, jakou terminologii média volí, může mít dopad na celkovou percepci samotných migrantů, například Hall (1997) považuje za tvůrčí složku významu i to, jak skutečnosti (v tomto případě protagonisty) označujeme. Zároveň je kritizováno používání nekorektních a právně nepřesných výrazů - zejména pak výraz *clandestino*.

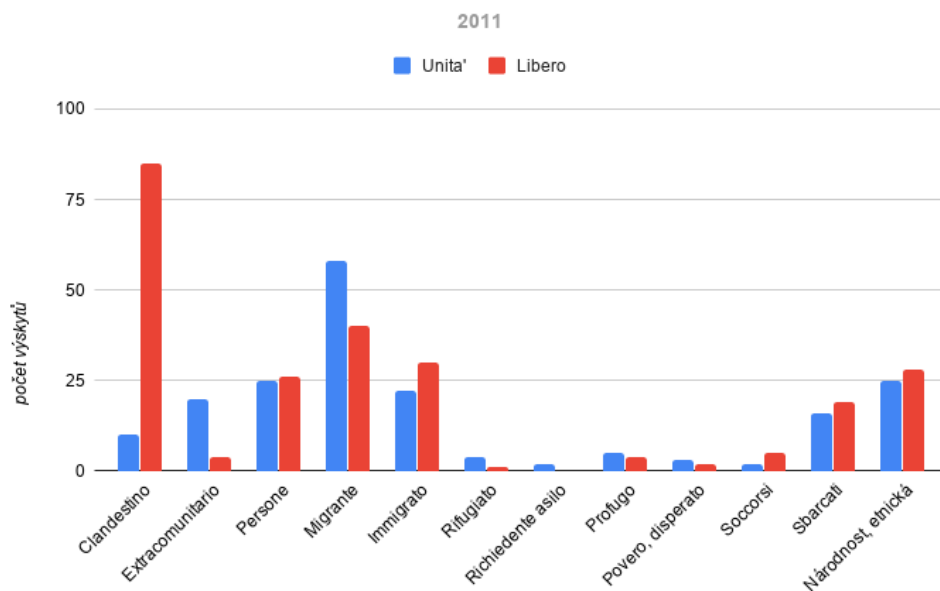
U této proměnné pozorujeme asi nejmarkantnější rozdíl mezi deníky, a to konkrétně u výrazu *clandestino*, jehož konotace je jednoznačně výrazně negativní. L'Unità v rámci kontextuálního rámce používání slova *clandestino* kritizuje, ačkoliv paradoxně byli migranti a uprchlíci tímto výrazem označeni celkem v deseti případech i samotným deníkem, resp. autory článků.⁴⁰⁶ V roce 2014 už k ničemu takovému nedošlo. V případě pravicového deníku

⁴⁰⁶ Ve skutečnosti byl výraz v deníku použit vícekrát, ale povětšinou právě v rámci kritizování jeho nesprávného využívání. Do analýzy byly zahrnuty výhradně případy, kdy byly protagonisté události přímo označeni výrazem *clandestino* či *clandestini* (množné číslo).

Libero se jednalo v obou sledovaných obdobích o jednoznačně nejfrekventovanější označení, které se objevovalo například i v titulcích článků či na titulní straně deníku, což jednoznačně koreluje s definovanou hypotézou (H5.1).

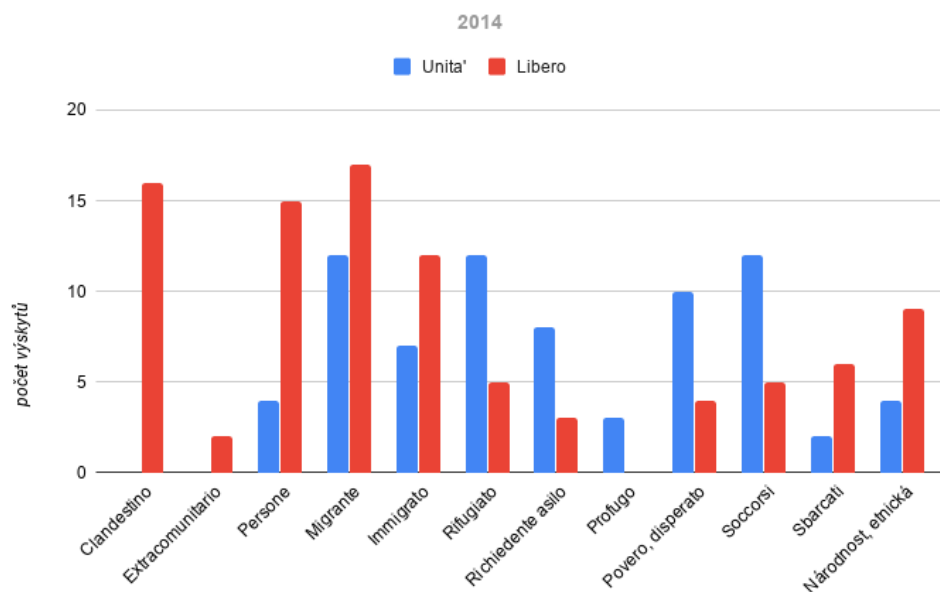
Co se týče ostatních výrazů, l'Unità se uchylovala především ke generickým označením *migrante*, *persone*, *immigrato*, stejný trend pozorujeme i u deníku Libero, čímž byla potvrzena první část stanovené hypotézy H5.2. Migranti a uprchlíci se tak stávají anonymní, homogenní masou bez bližší specifikace právního statusu a čtenáři nedostali informaci, zda se jedná o desetitisíce ekonomických migrantů, nebo zda jsou mezi vyloděnými i uprchlíci utíkající z rodných zemí před válkami či persekucemi. Korektnější označování migrantů a uprchlíků pozorujeme až v roce 2014 u deníku l'Unità, kdy se začaly častěji objevovat i výrazy *rifugiati* a *richiedenti asilo*, které lépe vystihují a konkretizují skutečný právní status některých příchozích osob. Tímto zjištěním tak byla částečně⁴⁰⁷ potvrzena hypotéza (H6.2), jež předpokládá zvýšení výskytu korektních výrazů definovala. Ke změně u levicového deníku došlo i v případě výrazů, které v sobě zahrnují zoufalství přicházejících (*disperato*, *povero*), nebo jejich záchranu ze strany Italů (*salvati*, *soccorsi*), které se v roce 2011 téměř nevyskytovaly. Výrazněji zastoupeny byly pak už pouze termíny označující národnost příchozích, ostatní výrazy dosáhly jen minimálních počtů.

Graf 11: Výskyt termínů označujících migranty (2011)



⁴⁰⁷ Jen částečně proto, že tendence byla zaznamenaná pouze u jednoho z deníků.

Graf 12: Výskyt termínů označujících migranty (2014)



6.2.2.6. Fotografie a obrazový materiál⁴⁰⁸

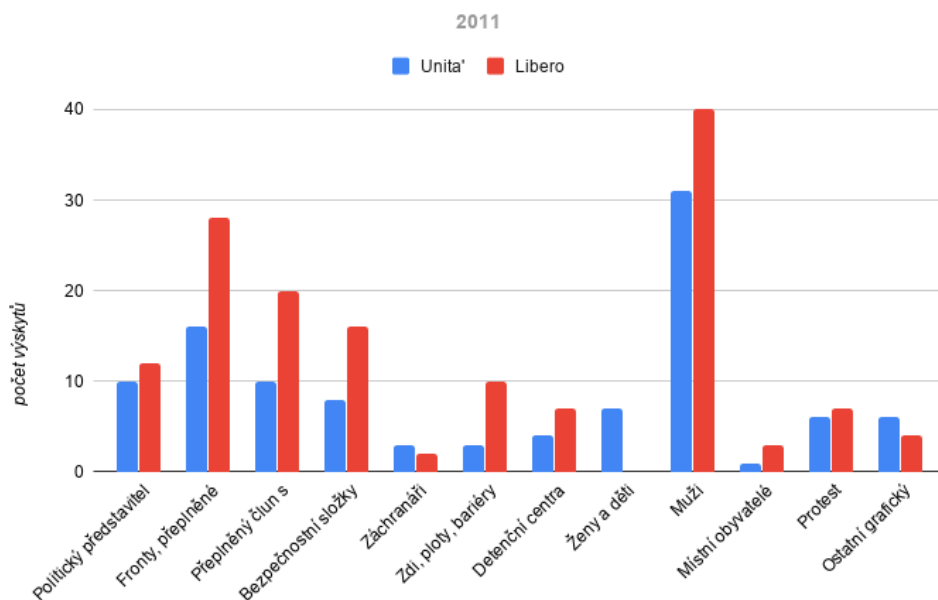
Poslední zkoumanou samostatnou proměnnou, vycházející ze stanovené výzkumné otázky (V6), byl obrazový materiál doprovázející analyzované články. V deníku L'Unità bylo v roce 2011 publikováno celkem 54 fotografií či jiných grafických materiálů (například grafy, statistiky apod.), doprovázejících články o vylodění, a v roce 2014 to bylo 18 fotografií či materiálů. V deníku Libero bylo v roce 2011 publikováno celkem 60 a v druhém období 19 fotografií či jiných grafických materiálů.

Z výsledků analýzy vyplývá, že v souladu s dominancí rámce *Výjimečný stav*, který je charakteristický zdůrazňováním počtu vyloděných a připlouvajících migrantů a uprchlíků, i u grafického doprovodu článků převládá především znázornění front, přeplněných lodí, mol, a to u obou deníků v obou obdobích. Zároveň vzhledem k výrazné politizaci tématu byly často publikovány fotografie politických představitelů. Zejména u pravicového Libera pak vidíme na fotografiích i zdi či jiné bariéry, popřípadě členy bezpečnostních složek. U obou deníků jednoznačně převládají fotografie mužů, přičemž ženy a děti jsou přítomny

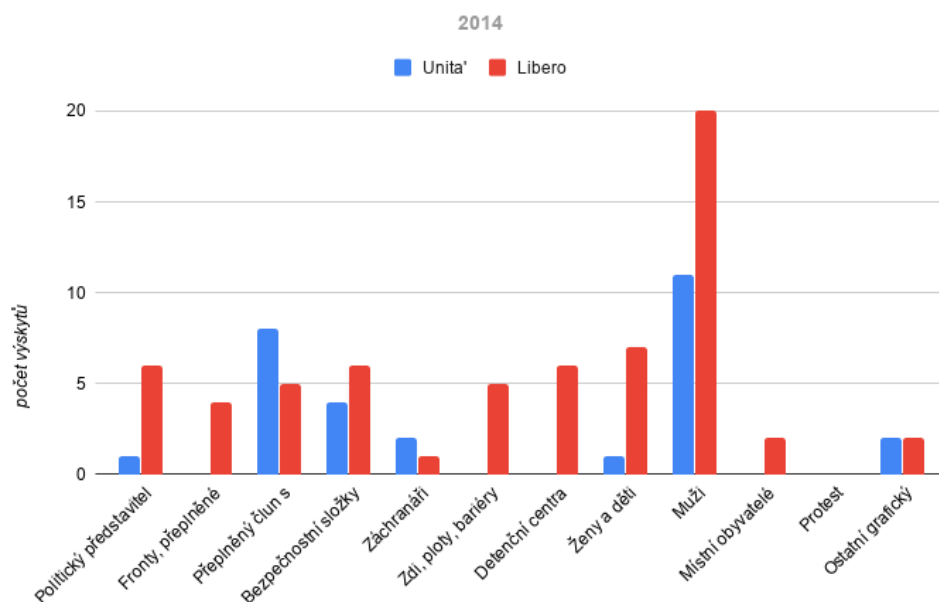
⁴⁰⁸ Konkrétní příklady některých kategorií fotografií jsou k nalezení na konci práce v *Přílohách*.

spíše výjimečně. Obě hypotézy (H6.1 a H6.2) vztahující se k šesté výzkumné otázce tedy byly potvrzeny.

Graf 13: Doprovodný grafický materiál a fotografie v obou denících (2011)



Graf 13: Doprovodný grafický materiál a fotografie v obou denících (2014)



6.3. Shrnutí a komparace analyzovaných deníků a období

Na základě provedené kvalitativní a kvantitativní analýzy lze dle teorie agenda settingu říci, že co se týče kvantity publikovaných článků o vylodění, oba deníky přisuzovaly v období Arabského jara v porovnání s rokem 2014 tématu mnohem větší významnost (*salience*) a věnovaly mu větší pozornost, a to navzdory tomu, že celkový počet vyloděných v roce 2011 byl přibližně třikrát nižší než v roce 2014. Celkem bylo v roce 2011 publikováno 195 článků (107 článků *Libero*, 88 článků *l'Unità*) a v roce 2014 to bylo 64 článků.

Stěžejní část práce tvořil výzkum rámcování, tedy analýza zdůrazňovaných a naopak upozadovaných aspektů jevu a témat. Zde na základě výsledků analýzy můžeme pozorovat podobnosti, ale i výrazné rozdíly mezi jednotlivými deníky i obdobími. Společným jmenovatelem v období **Arabského jara** byla u obou deníků výrazná **politizace tématu**, ačkoliv zde vidíme první markantní rozdíl mezi přístupem deníků. Zatímco pravicový deník *Libero* vinil ze vzniku situace Evropskou unii, kritizoval ji z apatie či nesolidarity a důrazně apeloval na její zapojení (což koreluje i s tendencemi zaznamenanými v politickém diskurzu popsány Ondřejem Kaletou, 2014), levicový deník explicitně kritizoval pravicovou vládu, Silvia Berlusconiho či ministra vnitra Alfana. Zároveň navzdory relativně malým⁴⁰⁹ počtům vyloděných oba deníky kladly velký důraz na krizovost situace a velké, mnohdy jen predikované, množství migrantů. Rámec *Výjimečný stav* jednoznačně dominoval v obou denících a deník *Libero* navíc akcentoval i bezpečnostní rizika a ilegálnost jednání migrantů prostřednictvím budování *Bezpečnostního rámce*. Velkou odlišnost pozorujeme především ve snaze levicového deníku o uvedení událostí do kontextu, ačkoliv na pozadí je opět spíše kritika soudobé pravicové vlády za příliš alarmizující a výhradně na bezpečnost orientovanou rétoriku. V souhrnu tedy můžeme říci, že na pozadí zdůrazňování výjimečnosti, krizovosti či nebezpečnosti situace probíhala především **významná politizace tématu**, politické debaty a obviňování stávající vlády či Evropské unie. Politizace imigrační tematiky v médiích je popsána i ve většině rešeršovaných výzkumů: Philo (2013), Tkaczyk (2015), Prospěch a Jurečková (2019).

409 Malých s ohledem na historický vývoj vylodění na italských březích i na celkový počet uprchlíků a migrantů z Afriky, kteří následkem událostí opustili své země.

V roce 2014 došlo u deníku *L'Unità* k markantnímu obratu v budování rámců, upřednostňován byl rámec *Humanitární* a *Mesianistický* a deník zdůrazňoval především počet mrtvých, ale i počet zachráněných Italskou republikou. Akcentovány tak byly především zásluhy Itálie a operace Mare Nostrum a kritika byla narozdíl od předchozího období obrácena především vůči Evropské unii. Rozdílem oproti roku 2011 bylo i vymizení *Kontextuálního rámce*, články se skutečně omezovaly především na kritiku EU a vyzdvihování zásluh Itálie. Naproti tomu pravicový deník *Libero* setrval u *Bezpečnostního rámce* a *Výjimečného stavu*, tedy rámců, které převládaly i v předchozím období. Novinku však představovala výrazná, explicitní kritika stávající vlády, kterou u Unity nepozorujeme de facto vůbec. Lze tedy říci, že přetrval *Humanitární rámec*, který se dle autorů výzkumu Notizie alla deriva (2014) v médiích objevil po tragédii utonutí migrantů v roce 2013, avšak pouze v případě levicového deníku.

Ostatní proměnné odhalily další společné, ale i diametrálně odlišné znaky přístupů obou deníků k tématu vylodění a jeho protagonistů. V rámci **prostoru pro vyjádření** nacházíme mezi deníky velkou shodu, oba věnovaly velký prostor italským politickým představitelům, a výsledek je tedy v souladu s ostatními výzkumy, např. Philo (2013), Sedláková a kol (2015); Bruno, Lai, Binotto (2008). Za hlavní rozdíl mezi deníky lze označit větší zastoupení vyjádření bezpečnostních složek v pravicovém deníku a naopak větší prostor, který získali samotní migranti v deníku levicovém. Mezi sledovanými obdobími nedošlo k větším změnám ani u jednoho z deníků.

Co se týče **termínů**, kterými deníky protagonisty označovaly, společným jmenovatelem bylo převažující generické, anonymizující označování neutrálními výrazy, které nespécifikovaly právní status přicházejících migrantů a uprchlíků. Naopak největším rozdílem, možná tím nejmarkantnějším v rámci celé analýzy, byl nesoulad v užívání výrazu *clandestino*⁴¹⁰, který byl v levicovém deníku identifikován pouze několikrát v roce 2011 a v roce 2014 už vůbec, zatímco v případě pravicového Libera se jednalo o nejpoužívanější termín. V roce 2014 se pak ještě v souladu s dominancí *Humanitárního* a *Mesianistického*

410 Jedná se tedy o posun oproti závěrům výzkumu z roku 2008 Marca Binotta et al., dle kterých byl výraz používán i v levicovém tisku. BINOTTO, Marco, Marco BRUNO a Valeria LAI. Ricerca nazionale su immigrazione e asilo nei media italiani. *Prima comunicazione online* [online]. Roma, 2009 [cit. 2019-06-12]. Dostupné z: https://www.unhcr.it/wp-content/uploads/2016/01/7sintesi_ricerca_immigrazione_e_asilo_sui_media_sapienza_v3.0.pdf, s. 28

ramce l'Unità odlišovala upřednostňováním termínů označujících zoufalství i bezmoc přicházejících osob a jejich záchranu ze stran Itálie. Oproti předcházejícímu roku deník navíc inklinoval k právně korektnějšímu označování některých migrujících jako *rifugiati* (uprchlíci), což u pravicového Libera nepozorujeme.

Poslední proměnná, **fotografie**, neodhalila zásadní rozdíly mezi deníky, zmínit můžeme pouze větší výskyt zdí, plotů či jiných bariér v pravicovém deníku - tento prvek může implicitně navozovat pocit ilegality překonávání pomyslných i skutečných hranic přicházejících migrantů a uprchlíků a tvoří součást budování *Bezpečnostního rámce*. Naproti tomu oba deníky shodně publikovaly větší množství fotografií politických představitelů, což napomáhá politizaci tématu, a přeplněných mol a lodí, implikujících krizovost situace a dojem invaze. Jednoznačně v obou denících i obdobích na fotografiích převládali muži, zatímco ženy a děti byly přítomny spíše marginálně, a to dokonce i v případě deníku l'Unità v roce 2014, kdy byl v článcích v rámci humanitární rétoriky velmi často uveden počet zachráněných či utonulých žen a dětí. Tento jev však logicky vychází i z toho, že většina migrantů jsou mladí muži. Ani jeden z deníků v žádném z období nepublikoval větší množství doprovodného grafického materiálu, který by mohl uvést události do kontextu, například statistiky, mapy apod.

ZÁVĚR

Cílem diplomové práce bylo přiblížit rámcování vyloďování migrantů a uprchlíků v letech 2011 a 2014 a komparovat obě období i přístupy jednotlivých italských deníků. Pomocí kombinace kvalitativní a kvantitativní metody výzkumu byly identifikovány a popsány hlavní interpretační rámce i další aspekty, prostřednictvím kterých bylo téma médií interpretováno.

Z výsledků výzkumu vyplývá, že ačkoliv imigrace i samotná vyloďování představují v Itálii strukturální a dlouhotrvající jev, v roce 2011, ve kterém se v porovnání s rokem 2014 vyloďovalo 3x méně migrantů a uprchlíků a ani celkově se dle řady odborníků⁴¹¹ nejednalo

411 Sociolog Ambrosini, Evropská komisařka pro vnitřní záležitosti Cecilia Malmströmová, Mezinárodní organizace pro migrace. Viz kapitola *Kritika vyhlášení výjimečného stavu a sekuritizačních kroků vlády*

o nikterak alarmující počty, byla tématu přisuzována větší významnost než v druhém sledovaném období.

Co se týče převládajících primárních a sekundárních rámců, **oba deníky se v obou obdobích** uchylovaly k prezentování vylodění jako krize a nouzového či výjimečného stavu, což je obecná tendence italského tisku popisovaná například Rizzuto (2009). Rámec *Výjimečný stav* tedy patřil mezi nejvýznamnější, a to i v deníku *l'Unità*, který současně kritizoval příliš alarmistickou rétoriku vlády akcentující právě vysoké počty migrantů a uprchlíků. Oba deníky tak zdůrazňováním kontinuity příplouvání migrantů a uprchlíků, volbou některých metaforických označení (například invaze či lidská tsunami) a informováním i o kvantitativně nevýznamných vyloděních mohly podporovat vnímání fenoménu jako mimořádného, výrazně negativního jevu⁴¹². Akcentování abnormality jevu a konstruování výjimečného stavu popisují a kritizují někteří autoři⁴¹³, kteří ho považují za jeden z prvků tvorby morální paniky. Cohen (2002) mezi aspekty mediální reprezentace vedoucí k možnému vzniku morální paniky řadí kladení důrazu na počet vyloděných (zejména pokud je vytržené z kontextu či pouze predikované), nepodložené definování situace jako problém nebo například používání emotivních, mnohdy metaforických označení. Tyto tendence pozorujeme u obou deníků v obou sledovaných obdobích.

Dalším společným prvkem obou deníků byla signifikantní **politizace tématu**, které se tak v daných obdobích stalo především platformou pro politickou diskuzi či kritiku politických opatření vlád ze strany deníků. V obou analyzovaných médiích výrazně převládal *Politický rámec*, dominantním identifikovaným prvkem pak byla především kritika jednání vlády z opačného politického spektra, kdy levicový deník *l'Unità* se v období Arabského jara vyhrazoval proti restriktivním opatřením pravicové vlády a naopak pravicový deník *Libero* v roce 2014 kritizoval soudobou levicovou vládu pro její nečinnost, a zejména pak pro podporování nákladné humanitární operace *Mare Nostrum*. Identifikace výrazné politizace je společným prvkem většiny výzkumů mediální reprezentace imigrace popsanych v teoretickém oddílu práce.

412 Zde je však brát v potaz nemožnost dedukce dopadu rámcování na myšlení publika. Škodová et al. (2008)

413 Agamben (2003), Dal Lago (1999), autoři výzkumu *Notizie di Confine* (2015), Binotto (2008), Cuttita (2015)

V roce 2011 pravicový deník *Libero* kladl velký důraz na (převážně potenciální) bezpečnostní rizika, která příchod nových migrantů mohl přinášet, a *Bezpečnostní rámec* patřil mezi nejzastoupenější rámce v obou obdobích. Mezi rizika patřila například možná importace pro Evropu nezvyklých nemocí, infiltrace teroristů či záměr Kaddáfího poškodit Evropu úmyslným vysíláním migrantů. Velký důraz byl kladen na ilegalitu jednání samotných migrantů, ať už informováním o kriminálních činech (krádeže a potyčky), či označováním migrantů a uprchlíků termínem *clandestini*, jenž je sám o sobě s ilegalitou konotován. V levicovém deníku takto explicitní informování o rizicích nepozorujeme, hrozba je prezentována spíše implicitně zdůrazňováním kontinuity vylodování a kvantity migrantů a uprchlíků.

Společným jmenovatelem bylo i zdůrazňování osamocení, obětavosti a zásluh Itálie při řešení imigrační otázky, který byl mnohdy provázen apelem na Evropskou unii pro její zapojení popřípadě její přímou kritikou. Tento jev, v práci označený jako *Mesianistický rámec*, pozorujeme v roce 2011 (v deníku *Libero*) i v roce 2014 (v deníku *l'Unità*). V roce 2014 se pak v levicovém deníku hojně vyskytuje i rámec *Humanitární*, kdy jsou zdůrazňovány především počty mrtvých migrantů, zoufalé podmínky na lodích i v centrech apod. Stejně jako *Mesianistický*, i *Humanitární* rámec byl často doplněn rámcem kritiky Evropské unie pro nečinnost, na kterou byl tímto vyvíjen tlak pro zapojení do řešení situace.

Rámec *Human interest* naopak není takřka přítomen v žádném z období. Nedochází tak k personalizaci jevu a migranti jsou prezentováni především jako anonymní masa bez autonomních charakteristik jednotlivců a můžeme zde použít výraz *Dal Laga non persone (ne-osoby, 1999)*. To úzce souvisí i s **termíny**, jimiž byli migranti a uprchlíci označováni. V obou denících byli označováni především generickými výrazy, ať už neutrálními (byť přesto částečně zavádějícími) *migranti* či *immigrati*, popřípadě v pravicovém deníku dokonce jako *clandestini* (ilegální přistěhovalci), a to ačkoliv ze statistik vyplývá, že v obou obdobích mezi vyloděnými bylo velké množství uprchlíků, kteří tedy vstupem do země žádný zločin nespáchali.⁴¹⁴ V roce 2014 pak došlo k posunu a použitou terminologií bylo často zdůrazněno zoufalství připlouvajících, tito byli označeni jako skupinu obětí či

414 CORTE, Maurizio. *Stranieri e mass media. Stampa, immigrazione e pedagogia interculturale*. Padova: Cedam, 2002, s. 125-130

nebožáků bez práv a samostatného rozhodování; tento jev popisují i Sayad, Mezzandra a Bruno. K částečnému obratu a snaze o definování právního statusu došlo pouze u levicového deníku l'Unità v roce 2014. Výrazně je tak opomíjen jeden z principů deontologického protokolu Carta di Roma, jenž korektní používání termínů doporučuje.

V souladu s ostatními studii⁴¹⁵ pozorujeme u obou deníku spíše malou, nebo dokonce žádnou snahu o uvedení do hlubšího kontextu a vývoje jevu. Přítomnost *kontextuálního rámce* byla identifikována pouze u levicového deníku v roce 2011, avšak kontext byl především prostředkem pro kritiku sekuritizačních tendencí a rétoriky pravicové vlády. V pravicovém deníku pak kontext téměř úplně chybí, stejně tomu tak je i u Unity ve druhém období. Jinými slovy jsou přehnaně prezentovány negativní aspekty jevu a naopak upozadován širší kontext, který by umožnil náhled na situaci z jiné strany. Absentujícími tématy jsou například příčiny migrace či život migrantů po vstupu do Evropy, který nebyl prezentován takřka vůbec. Tím je ignorován i další z principů kodexu Carta di Roma, jehož naplnění by dle autorů mělo vést ke kvalitnějšímu způsobu informování o fenoménu.

Prostor pro vyjádření byl poskytnut především italským politickým představitelům, což odpovídá výsledkům rešeršovaných výzkumů (Philo, 2013; Sedláková a kol, 2015; Bruno, Lai, Binotto, 2008). Upřednostnění politických mluvčích bylo jedním z prostředků velké politizace tématu; expertům, kteří by mohli přispět k získání většího vhledu do tématu, byl poskytnut pouze minimální prostor. Optikou Stuarta Halla (1997) a McQuaila (1999), tedy byl čtenářům předkládán především význam, který události přikládali političtí představitelé a Van Dijk (1989) pak vidí v poskytování velkého prostoru elitám úskalí mediální reprezentace imigrace, neboť tímto může být ovlivňováno veřejné mínění a konstruován negativní obraz migrantů a uprchlíků. Právě prezentování názorů odborníků považují autoři kodexu Carta di Roma za jediný korektní přístup k informování o imigraci, avšak z výsledků analýzy vyplývá, že ani tuto snahu nelze zaznamenat u žádného z deníků, ačkoliv o něco vyšší počet odborných vyjádření můžeme nalézt v levicové Unitě.

Analýza **fotografií** a jiných doprovodných grafických materiálů v podstatě potvrdila a zároveň konkretizovala výše jmenované tendence reprezentace jevu. V obou denících převládaly fotografie politických představitelů, což dokazuje výraznou politizaci tématu,

415 Například Binotto (2012), Klvačová a Bitrich (2001 a 2003)

a vyobrazení přeplněných lodí či mol, jež potvrzovaly důraz na kvantitu připlouvajících migrantů a uprchlíků. V případě pravicového deníku pak byla vyšší koncentrace bezpečnostních prvků, které jsou v souladu s dominancí Bezpečnostního rámce – tedy příslušníků policie, vojáků, roušky na ústech záchranářů či zdi a ploty, jež mohly navozovat pocit bariéry mezi migranty a místními či zdůrazňovat akt překročení hranice „jinými“. Na fotografiích jasně převládali mladí muži nad ženami a dětmi (což však odpovídá celkovým statistikám migrantů volících Středomořskou trasu) a naopak jen zřídka byly publikovány jiné doprovodné materiály, jako například statistiky, grafy, mapy apod., které by mohly vést ke zprostředkování hlubšího vhledu pochopení tématu.

Především v roce 2011 docházelo dle Ondřeje Kalety (2014) v politickém diskurzu k výrazné sekuritizaci jevu, doprovázené například i vyhlášením výjimečného stavu, který byl vzápětí kritizován pro svou neopodstatněnost. Cílem vlády byla legitimizace některých restriktivních opatření, například opětovného uzavření anti-imigračních dohod o repatriacích s africkými zeměmi. Média, jakožto mnohdy jediný zprostředkovatel informací o (nejen politickém) aktuálním dění, mohla v tomto období hrát roli funkcionálního aktéra sekuritizačního procesu, neboť z výsledků výzkumu jmenovaných výše můžeme zejména u pravicového deníku pozorovat rétoriku shodnou s projevy sekuritizačních aktérů a agendu atributů problematizovaného jevu předkládanou vládou, které popisuje Buzan (2005). Důraz byl kladen především na výjimečnost situace a hrozbu a rizika, která by mohla migrační vlna způsobit. U levicového deníku l'Unità sice explicitní důraz na rizika nepozorujeme, avšak i tady výjimečnost a nouzovost situace představují nejzastoupenější rámec.

Ke změně pak dochází v roce 2014, kdy l'Unità v souladu s rétorikou soudobé levicové vlády popsanou Paolem Cuttitou (2015) inklinuje ke zdůrazňování humanitární dimenze jevu, tedy počtu mrtvých či zachráněných apod. - pozorujeme tedy u levicového deníku i v druhém období korelaci se soudobým politickým diskurzem. Cílem práce však nebylo detailní srovnání jednotlivých agend (politická, mediální a veřejná), neboť „*při aplikaci obsahové analýzy vždy platí, že ze získaných zjištění nelze vysuzovat motivy produkce těchto obsahů ani predikovat potenciální účinky na příjemce*“⁴¹⁶ a z pouhé přítomnosti

416 ŠKODOVÁ, Markéta et al. *Agenda-setting: teoretické přístupy*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2008. ISBN 978-80-7330-151-4, s. 41.

či dominance některých rámců nelze vyvozovat jejich přímý dopad na publikum (Entman, 1993), ani vydedukovat možné motivace jejich budování. De Vreese však nastiňuje vliv externích faktorů, a korelace mezi soudobou politickou rétorikou a mediálním diskurzem by se proto mohla stát předmětem dalšího výzkum (například za využití kaskádového modelu aktivace R. Entmana).

Analýza se zabývala pouze roky 2011 a 2014, avšak nelze opominout následující vývoj fenoménu, neboť v roce 2015 došlo k odstartování tzv. imigrační krize, při které počet vyloděných migrantů a uprchlíků lehce klesl na 154842, celkový počet migrantů dorazivších do Evropy je však odhadován na více než milion osob.⁴¹⁷ Mimoto byl rok 2015 vedle velkého počtu příchozích imigrantů i rokem teroristických útoků⁴¹⁸, které opět zažehly strach z infiltrace teroristů do evropských zemí a nevoli vůči islámu obecně. Rok 2015 se tak stal rokem imigrace, již média i politici pojali jako hlavní téma. Dle výzkumu Carta di Roma byli stejně jako v předcházejících letech migranti popisováni především dvěma způsoby – buď jako možní teroristi, kteří ohroží Itálii, nebo jako nebožáci utíkající před válkou. Novinkou oproti rokům 2011 a 2014 bylo zobrazování imigrantů jakožto skutečných osob s životními příběhy – tedy způsob mediální reprezentace, které jsme v analyzovaných letech nezaznamenali. Dle Giovanni Maria Bellu, prezidenta Asociace Carta di Roma, však média i nadále zdůrazňovala především rizika přinášena imigrací, a dokonce se opět vrátila k používání nevhodných termínů, například *clandestino*.⁴¹⁹

417 2014-2016 – Sea arrivals to Italy: Elaborazione ISMU su dati UNHCR. Fondazione ISMU: Iniziative e studi sulla multietnicità [online]. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: <http://www.ismu.org/ricerca/dati-sulle-migrazioni/#1531235318737-5cdad53e-e852>

418 V listopadu zahynulo při teroristickém útoku v Paříži na redakci satirického časopisu Charlie Hebdo 12 lidí. Autory útoku byli islamisté mstící se za karikaturu mohameda, kterou časopis publikoval.

419 Associazione Carta di Roma. *Notizie di Confine: Terzo rapporto annuale*. Roma: Edizioni Ponte Sisto Soc. Coop, 2015, s. 12-18.

SUMMARY

The diploma thesis principally aims to describe the media framing of the migrants' landing process in 2011 and 2014, while comparing both periods as depicted in two selected Italian dailies. Utilizing the qualitative research method, the crucial frameworks of interpretation were defined and described, with their occurrence subsequently captured by quantitative content analysis. Other aspects in which the topic was presented in the media are also covered.

Research proves that the media paid more attention to the topic during the so-called Arab Spring of 2011, although the number of landings was three times lower than during the other analyzed period. Concerning the occurrence of the identified frameworks, the political framework, built primarily through criticism of the current government and its policy, clearly dominated both dailies throughout both periods. Thus, the right-wing daily criticized the left-wing government in 2014, while the left-wing daily stood against the restrictive measures and securitization steps of the right-wing government in 2011.

Both dailies also unanimously accentuated the exceptional nature of the situation and, in the case of the right-wing newspaper, the negative aspects of the phenomenon and potential security risks that migration from North Africa could bring to Italy and its population was emphasized. In 2014, in accordance with the then left-wing government rhetoric, the left-wing diary highlighted the humanitarian dimension of the phenomenon and presented the landing and arrival of migrants by sea as a humanitarian crisis.

Another common feature was also the presence of the **Messianic framework**, through which both newspapers stressed Italy's dedication and solitariness in dealing with the current "crisis". On the contrary, the Contextual framework, which can be witnessed solely in the left-wing daily in 2011, was almost entirely missing, yet it was rather a means of criticizing the alarmist rhetoric of the right-wing government.

The phenomenon became massively politicized as in the vast majority of cases, room for expression was given exclusively to political leaders, while other participating spokespersons (such as humanitarian workers) were rarely cited.

Quantification of the **terms referring to migrants** revealed the greatest difference

between the newspapers, as the right-wing *Libero* predominantly labeled migrants with the politically incorrect and misleading expression 'clandestino'. In other cases, both dailies tended to utilize more generic designations; with the 2014's exception of *Unita*' referring to the migrants in a way partially respecting their legal status.

The **photographs** most frequently depicted crowded ships or piers as well as political leaders, which again contributed to the politicization of the phenomenon that is typical of the Italian media.

POUŽITÁ LITERATURA

AGAMBEN, Giorgio. *Stato di eccezione*. Torino: Bollati Boringhieri, 2003. ISBN 88-339-1459-3, s. 113

Associazione Carta di Roma. *Notizie alla deriva: Secondo rapporto annuale*. Roma: Edizioni Ponte Sisto Soc. Coop, 2014, 99 s.

Associazione Carta di Roma. *Notizie di Confine: Terzo rapporto annuale*. Roma: Edizioni Ponte Sisto Soc. Coop, 2015, s. 9 -36.

Associazione Carta di Roma. *Notizie fuori dal ghetto: Primo rapporto annuale*. Roma: Edizioni Ponte Sisto Soc. Coop, 2012, s. 89

BERELSON, Bernard. *Content Analysis in Communication Research*. Michigan: Free Press, 1952. ISBN 00-284-1210-9 , s. 18.

BIGO, Didier. *Security and Immigration: Toward a Critique of the Governmentality of Unease*. *SAGE Journals*, vol.: 27. 2002, s. 63–92.

BINOTTO, Marco; BRUNO, Marco; LAI, Valeria. *Gigantografie in nero. Ricerca su sicurezza, immigrazione e asilo nei media italiani*. Raleigh: Lulu Press, leden 2012. ISBN 14-716-9697-9 , s. 25–169.

BURTON, Graeme; JIRÁK, Jan. *Úvod do studia médií*. Brno: Barrister, 2001. ISBN 80-859-4767-6 , s. 23–24.

BUZAN, Barry; WAEVER, Ole; WILDE, Jaap de. *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*. 1. vyd. Brno: Centrum strategických studií, 2005. ISBN 80-903333-6 -2 , s. 20-145

CAVIDIES, Alexander. *An Emerging 'European' News Portrayal of Immigration*. In: *Journal of Ethnic and Migration Studies*. London: Routledge, 2015, Vol. 41 DOI 10.1080/1369183X.2014.1002199, s. 897-917

COLOMBO, Asher; SCIORTINO, Giuseppe. *The Flows and the Flood: The Public Discourse on Immigration in Italy 1969–2001*. In: *Journal of Modern Italian Studies*. 2004, č. 9 (1). DOI:10.1080/1354571042000179209, s. 94–113.

COLOMBO, Asher; SCIORTINO, Giuseppe. *Gli Immigrati in Italia*. Bologna: Il Mulino, 2004. ISBN 978-88-15-09792-7 , s. 24–28.

COLUCCI, Michele. *Storia dell'immigrazione straniera in Italia. Dal 1945 ai giorni nostri*. Roma: Carocci, 2018. ISBN 978-8843093014. s. 35–40.

CORBINOVÁ, Juliet; STRAUSS, Anselm. *Základy kvalitativního výzkumu: Postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Boskovice: Albert, 1999. ISBN 80-85834-60-X , s. 27.

- CORTE, Maurizio. *Stranieri e mass media. Stampa, immigrazione e pedagogia interculturale*. Padova: Cedam, 2002, s. 125-130.
- CUTTITA, Paolo. *Mare Nostrum e la retorica umanitaria*. In: *Rivista di Storia delle Idee 4:1*. 2015. DOI: 10.4474/DPS/04/01/MTR181/13. ISSN 2281-1532, s. 128–140.
- DAL LAGO, Alessandro. *Non-persone: l'esclusione dei migranti in una società globale*. Milano: Feltrinelli Editore, 1999. ISBN 9788807817861, 279 s.
- DE VREESE, Claes H. *News framing: theory and typology*. In: *Information Journal + Document Design*. 2005, č. 13 (1), s. 51–63.
- DE VREESE, Claes H. *Framing Europe: Television news and European integration*. Amsterdam: Het Spinhuis, 2005. ISBN 90-5589-234-3 , s. 33.
- ELICEIRI, Ellen; SLIVERBLATT. *Art. Dictionary of Media Literacy*. Westport-Connecticut, London: Greenwood Press, 1997. In: ŠKODOVÁ, Markéta et al. *Agenda-setting: teoretické přístupy*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2008. ISBN: 978-80-7330-151-4 , s. 44.
- ENTMAN, Robert. *Framing: toward clarification of fractured paradigm*. In: *Journal of Communication*. 1993, č. 43 (3), s. 52-53 a 82.
- GAMSON, William. A.; LASH, Kathryn E. *The Political Culture of Social Welfare Policy*. In: SPIRO, Shimon E., YUCHTMAN-YAAR, Ephraim (ed.): *Evaluating the Welfare State: Social and Political Perspectives*. New York: Academic Press, 1983. ISBN 012-65-7980-6 , s. 397–415.
- GATTA, Gianluca. *Luoghi Migranti. Tra clandestinità e spazi pubblici*. Cosenza: Luigi Pellegrini Editore, 2014. ISBN 978-8868221348, s. 83.
- HALL, Stuart. *Kódování/dekódování*. In: *Teorie vědy*. 2005, č. 27 (2). ISSN 1210–0250. s. 44–45.
- HALL, Stuart. *Representation: Cultural Representations and Signifying practices*. London: Sage. 1997. ISBN 076-19-5432-5 , s. 11 a 228.
- HALLIN, Daniel C.; MANCINI, Paolo. *Systémy médií v postmoderním světě*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-377-2 , s. 39–42.
- HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2 , s. 52–62.
- HERTOG, James K.; MCLEOD, Douglas M. *A multiperspectival approach to framing analysis: A field guide*. In: REESE Stephen D.; GANDY Oscar H.; August E (ed.). *Framing public life*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum, 2003. ISBN 141-06-0568-X , s. 139–162.

- HORSTI, Karina. *Asylum Seekers in the News: Frames of Illegality and Control*. In: *Observatorio Journal*. 2007, č. 1 (1), s. 157–158.
- HUYSMANS, Jef. *The Politics of Insecurity: Fear, Migration and Asylum in the EU*. London: Routledge, 2006. ISBN: 0 -415-36125-7
- Il Valore dell'immigrazione: Sintesi della ricerca*. Venezia: Fondazione Leone Moressa, 2014, s. 13.
- IYENGAR, Shanto. *Is anyone responsible?: How television frames political issues*. Chicago: The University of Chicago Press, 1991. ISBN 022-63-8855-7 , s. 11.
- JIRÁK, Jan; KÖPPLOVÁ; Barbara. *Masová média*. 1. vyd. Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-466-3 , s. 225 a 290–291.
- KALETA, Ondřej. *V první linii migrační vlny. Rozbor sekuritizačního diskursu vlády Silvia Berlusconiho v Itálii po vypuknutí arabského jara v roce 2011*. Praha, 2014. Rigorózní práce (PhDr.) na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy na Katedře mezinárodních vztahů. Vedoucí rigorózní práce PhDr. Vít Střítecký, M.Phil., Ph.D., 110 s.
- KUNCZIK, Michael. *Základy masové komunikace*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1995. ISBN 807184134X, s. 125.
- LIPPMANN, Walter. *Public Opinion*. New York: The Macmillan Company, 1997. ISBN 978-0684833279, s. 22.
- MANCINI, Paolo. *Il sistema fragile. I mass media in Italia tra politica e mercato*. Roma: Carocci, 2001. ISBN 978-8843024476, s. 27.
- MARCHESE, Mirella; MILAZZO, Giuseppe. *La metafora naturale e l'irresistibile potenza del flusso*. In: *Le crisi umanitarie dimenticate dai media 2011. Zpráva Lékařů bez hranic*. Marsilio editori, 2012, s. 25-26
- MCCOMBS, Maxwell E. *Agenda setting: nastolování agendy – masová média a veřejné mínění*. Praha: Portál, 2009, ISBN 978-80-7367-591-2, s. 136.
- MCQUAIL, Denis. *McQuail's mass communication theory*. London: Sage, 2005. ISBN 817-82-9535-0 , s. 461.
- MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 1999. ISBN 978-80-7367-574-5 , s. 243–363.
- MENDEL, Miloš. *Arabské jaro. Historické a kulturní pozadí událostí na Blízkém východě*. Praha: Academia, 2015. ISBN 9788020024749, s. 211.
- MORCELLINI, Mario et al. *Comunicazione puntodoc*. Bologna: Logo Fausto Lupetti Editore, 2009. ISBN 9788895962320, s. 23–96.

- PHILO, Greg; BRIANT, Emma; DONALD, Pauline. *Bad news for refugees*. London: Pluto Press, 2013. ISBN 074-53-3432-6, 224 s.
- QUIRICO, Domenico. *Primavera Araba: Le rivoluzioni dall'altra parte del mare*. Torino: Bollati Boringhieri, 2011, roč. XX. ISBN 978-8020024749, s. 35-39 a 228.
- REIFOVÁ, Irena. *Slovník mediální komunikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-926-7, s. 212–295.
- SCHEUFELE, Dietram A. *Framing as a theory of media effects*. In: *Journal of Communication*. 1999, č. 49 (1), s. 117.
- SEMETKO, Holli A.; VALKENBURG, Patti M. *Framing European politics: A content analysis of press and television news*. In: *Journal of Communication*. 2000, č. 50 (2), s. 93–109.
- STELLA, Gian Antonio. *L'Orda – quando gli albanesi eravamo noi*. Milano: Rizzoli, 2003. ISBN 881-71-0807-3, s. 7–15.
- STRAUSS, Anselm. *Qualitative Analysis for Social Scientists*. Cambridge: Cambridge University Press, 1987. ISBN 052-13-2845-4, s. 30.
- ŠAŠEK, Petr; TEJKALOVÁ, Alice. *Rámcování tématu státního zadlužování v agendě MF DNES a Práva před volbami do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR 2010*. In: *Acta Politologica*. 2013, č. 5 (2). ISSN 1803–8220, s. 187–204.
- ŠKODOVÁ, Markéta et al. *Agenda-setting: teoretické přístupy*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2008. ISBN 978-80-7330-151-4, 87 s.
- TANKARD, James W. *The empirical approach to the study of media framing*. In: REESE, Stephen D.; GANDY, Oscar H.; GRANT, August E. (ed.). *Framing public life*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum, 2001. ISBN 141-06-0568-X, s. 101.
- TKACZYK, Michal. *Between politicization and securitization: Coverage of the migration crisis in Czech online news media*. In: *Communication Today*. 2017, č. 8 (2), s. 90–110.
- TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006. ISBN 9788073670962, s. 112–122.
- VAN DIJK, Teun A. *New(s) Racism: a Discourse Analytical Approach*. In: COTTLE, Simon. *Ethnic Minorities and the Media*. Buckingham, Philadelphia: Open University Press, 2000. ISBN 033-52-0270-5, s. 33–49.
- VAN GORP, Baldwin. *Strategies to take subjectivity out of framing analysis*. In: D'ANGELO, Paul; KUYPERS, Jim A. *Doing news framing analysis: empirical and theoretical perspectives*. New York: Routledge, 2010. ISBN 113-51-9447-5, s. 84–109.

VAN GORP, Baldwin. *Where is the Frame? Victims and Intruders in the Belgian Press Coverage of the Asylum Issue*. In: *European Journal of Communication*. 2005, č. 4 (20), 2005, s. 484–507.

VOLEK, J. *Konstrukce morální paniky a sociální exkluze*. In: Sborník prací Fakulty sociální studií Brněnské univerzity, Sociální studia 5, 2000, ISBN 80-210-2426-7, s. 100–111.

Elektronické zdroje

2014-2016 – Sea arrivals to Italy: Elaborazione ISMU su dati UNHCR. *Fondazione ISMU: Iniziative e studi sulla multiethnicità* [online]. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: <http://www.ismu.org/ricerca/dati-sulle-migrazioni/#1531235318737-5cdad53e-e852>

Alfano: «L'operazione Mare Nostrum deve finire, subentri l'Europa». In: *Corriere della sera* [online]. 15. 4. 2014 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://www.corriere.it/politica/14_agosto_15/alfano-l-operazione-mare-nostrum-deve-finire-subentri-l-europa-5ea53f04-246d-11e4-a121-b5affdf40fda.shtml

Anni 1991-2013 – Presenze irregolari. In: *Fondazione ISMU: Iniziative e studi sulla multiethnicità* [online]. [cit. 2019-09-03]. Dostupné z: https://www.ismu.org/wp-content/uploads/2015/05/Stime-irregolari-ISMU_1991-2013_.xls

BAGNOLI, Lorenzo. Migranti, “gli sbarchi a Lampedusa c'erano anche con Berlusconi. Parliamo di emergenza perché siamo impreparati”. *Il fatto quotidiano* [online]. 29. 8. 2015 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://www.ilfattoquotidiano.it/2015/08/29/migranti-gli-sbarchi-a-lampedusa-cerano-anche-con-berlusconi-parliamo-di-emergenza-perche-siamo-impreparati/1993190/>

BELLU, Giovanni Maria. Ecco come il linguaggio dei media sull'immigrazione svela i limiti del giornalismo italiano. In: *Tiscali*. [online]. 29. 4. 2014 [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: <http://notizie.tiscali.it/articoli/cronaca/14/04/29/media-immigrazione.html>

SEDLÁKOVÁ, Renáta, Marek LAPČÍK a Zdenka BUREŠOVÁ. *Analýza mediální reprezentace tématu emigrační vlny z islámských zemí do Evropy a reakcí české politiky a společnosti na tuto emigrační vlnu* [online]. 2015 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://media.rozhlas.cz/_binary/03588580.pdf

CARRERA, S , DEN HARTOG, L (2015) In: CUSUMANO, Eugenio. *Migrant rescue as organized hypocrisy: EU maritime missions offshore Libya between humanitarianism and border control*. 2018. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0010836718780175>

Carta di Roma [online]. [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://www.cartadiroma.org/>

- Carta di Roma: Protocollo deontologico concernente richiedenti asilo, rifugiati, vittime della tratta e migranti. In: *FNSI: Il sindaco dei giornalisti italiani* [online]. [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://www.fnsi.it/upload/9b/9bf31c7ff062936a96d3c8bd1f8f2ff3/98794363d44ef430f8e940ba93b27ee7.pdf>
- Clandestino: Definizione. In: *Parlare civile* [online]. [cit. 2019-08-08]. Dostupné z: <http://www.parlarecivile.it/argomenti/immigrazione/clandestino.aspx>
- COHEN, Stanley. *Folk Devils and Moral Panics: The Creation of the Mods and rockers*. London: Paladin. 2002 In: KROTKÝ, Jan a Jaromír VOLEK. Morální paniky a neregulární migrace. In: *Encyklopedie migrace* [online]. [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/moralni-paniky/>
- CUTTITA, Paolo. Lampedusa tra produzione e rappresentazione del confine. In: *REMHU, Revista Interdisciplinar da Mobilidade Humana*. [online]. [cit. 2019-05-02]. Dostupné z: <http://www.scielo.br/pdf/remhu/v23n44/1980-8585-REMHU-23-44-031.pdf>, s. 36.
- CUTTITA, Paolo. The Case of the Italian Southern Sea Borders: Cooperation across the Mediterranean? In: *Documents CIDOB, Migrations*. [online]. [cit. 2019-05-02], 2009. Dostupné z: https://www.mei.edu/publications/migration-agreements-between-italy-and-north-africa-domestic-imperatives-versus#_ftn16
- Decreto Presidente del Consiglio dei Ministri del 5 aprile 2011 n. 20 (GU n. 81 del 8 -4 - 2011). Immigrazione: Portál pro imigranty v Itálii [online]. 5. 4. 2011 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <http://www.immigrazione.biz/legge.php?id=338>
- Desperate and Dangerous: Report on the human rights situation of migrants and refugees in Libya. In: *Office of the High Commissioner for Human Rights* [online]. 20. 12. 2018 [cit. 2019-08-12]. Dostupné z: <https://www.ohchr.org/Documents/Countries/LY/LibyaMigrationReport.pdf>
- Diffusione stampa (Ads) aprile e marzo 2014. *Prima comunicazione online* [online]. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: <http://www.primaonline.it/2014/06/09/185912/>
- DÜVELL, F., JORDAN, B. Irregular Migration – the Dilemmas of Trans-national Mobility. Cheltenham: Edward Edgar Publishing, 2002. In: *Sociální práce s imigranty. Sociální práce: Časopis pro teorii, praxi a vzdělávání v sociální práci* [online]. únor 2007, (2), s. 92 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: http://www.socialniprace.cz/soubory/2-2007_socialnipracesimigranty-120116135018.pdf
- EDELMAN, Murray. Constructing the Political Spectacle. In: CUTTITA, Paolo. Lampedusa tra produzione e rappresentazione del confine. In: *REMHU, Revista Interdisciplinar da Mobilidade Humana*. [online]. [cit. 2019-05-02] s. 25, 2015. Dostupné

z: <http://www.scielo.br/pdf/remhu/v23n44/1980-8585-REMHU-23-44-031.pdf>

Emergenza immigrazione, Immigrazione, siglato l'accordo tra Italia e Tunisia. In: *Ministero dell'Interno* [online]. 6. 4. 2011 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://www1.interno.gov.it/mininterno/export/sites/default/it/sezioni/sala_stamp_a/notizie/immigrazione/000073_2011_04_06_accordo_Italia-Tunisia.html

Enrico Letta sui migranti. Che tempo che fa (video) In: *Youtube* [online]. 28. 1. 2019 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=IMH2MYvSmcw>

European Council conclusions. In: *European Council Council of the European Union* [online]. 23/24 června 2011, s. 8 [cit. 2020-01-04]. Dostupné z: https://web.archive.org/web/20110703120518/http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/123075.pdf

Fenomeno migratorio. Ministero dell'interno [online]. srpen, 2014 [cit. 2019-01-02]. Dostupné z: https://www.interno.gov.it/sites/default/files/dati_fenomeno_migratorio.pdf

FNSI: Il sindaco dei giornalisti italiani [online]. [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://www.fnsi.it/upload/9b/9bf31c7ff062936a96d3c8bd1f8f2ff3/98794363d44ef430f8e940ba93b27ee7.pdf>

Germany warns against undermining cherished Schengen freedom. *DW: Made for minds* [online]. 28. 4. 2011 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://www.dw.com/en/germany-warns-against-undermining-cherished-schengen-freedom/a-15034192>

Giornalisti contro il rasmus [online]. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: http://web.giornalismi.info/mediarom/indici/ind_379.html

GIOVANETTI, Monia. Riconosciuti e “diniegati”: dietro i numeri le persone: L’orizzonte dell’asilo e della protezione dello straniero. In: *Magistratura democratica* [online]. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: http://questionegiustizia.it/rivista/2018/2/riconosciuti-e-diniegati-dietro-i-numeri-le-persone_533.php#_ftnref10

Glossario Carta di Roma. In: *ODG (Ordine dei giornalisti)* [online]. [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://www.odg.it/allegato-3-glossario-carta-di-roma/24291>

Humanitarian response to the Libyan crisis. In: *Webové stránky Mezinárodní organizace pro migraci* [online]. 2011 [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: https://publications.iom.int/system/files/pdf/final_mena_10_months_compressed.pdf

I media italiani e l’immigrazione. *Libro ministero* [online]. 2011, s. 2 -73. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: <http://briguglio.asgi.it/immigrazione-e-asilo/2012/febbraio/comunic-immigr-2.pdf>

Il trattato Italia-Libia di amicizia, partenariato e cooperazione: Contributi di Istituti di

- ricerca specializzati. In: *Istituto Affari Internazionali* [online]. Leden 2009 [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: http://www.iai.it/sites/default/files/pi_a_c_108.pdf
- Immigrato: Definizione. In: *Parlare civile* [online]. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: http://www.parlarecivile.it/argomenti/immigrazione/immigrato.aspx#_ftnref1.
- Immigrazione e Asilo: Ordinanza del Presidente del Consiglio dei Ministri 6 settembre 2002. In: *Ministero dell'Interno* [online]. 6. 9. 2002 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://www1.interno.gov.it/mininterno/site/it/sezioni/servizi/old_servizi/legislazione/immigrazione/legislazione_450.html?pageIndex=10
- L'Unità* [online]. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: <https://archivio.unita.news/>
- Lampedusa-Island [online]. [cit. 2019-10-03]. In: *Encyclopaedia Britannica* [online]. [cit. 2019-09-03]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Lampedusa-Island>
- Lampedusa, migranti danno fuoco al Cie. Procura indaga su “incendio doloso”. In: *Il fatto quotidiano* [online]. 20. 9. 2011 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://www.ilfattoquotidiano.it/2011/09/20/brucia-il-cpa-di-lampedusa-il-sindaco-il-centro-non-puo-ospitare-piu-nessuno/158767>
- Le promesse di Berlusconi a Lampedusa "Immigrati via in 60 ore e Nobel per la pace." In: *La Repubblica* [online]. 30. 3. 2011 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://www.repubblica.it/politica/2011/03/30/news/berlusconi_show_a_lampedusa-14274993
- Libero* [online]. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: <http://edicola.liberoquotidiano.it/vnlibero/newsstand>
- Mare Nostrum. In: *Ministero della difesa* [online] 2013. [cit. 2019-05-15] Dostupné z: <http://www.marina.difesa.it/cosa-facciamo/per-la-difesa-sicurezza/operazioni-concluse/Pagine/mare-nostrum.aspx>
- MEHILLAJ, Orkida. Accordi bilaterali Italia - Albania nella lotta contro l'immigrazione clandestina. In: *ADIR* [online]. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: <http://www.adir.unifi.it/rivista/2010/mehillaj/cap3.htm>
- MOUNTZ, Alison. Seeking Asylum. Human Smuggling and Bureaucracy at the Border, p. xvii. In: CUTTITA, Paolo. Lampedusa tra produzione e rappresentazione del confine. In: *REMHU, Revista Interdisciplinar da Mobilidade Humana*. [online]. [cit. 2019-05-02] s. 43, 2015. Dostupné z: <http://www.scielo.br/pdf/remhu/v23n44/1980-8585-REMHU-23-44-031.pdf>
- PROSPĚCH, Pavel a Adéla JUREČKOVÁ. Migrace bez migrantů: Mediální obraz migrace a jejích aktérů v České republice. Výzkumná zpráva. In: *Člověk v tísní Česká republika* [online]. [cit. 2020-01-03]. Dostupné z:

https://www.clovekvtisni.cz/media/publications/1319/file/2019_11_01_vyzkumna_zprava_media_a_migrace_cz.pdf

KLVAČOVÁ, Petra a Tomáš BITRICH. *Jak se (ne)píše o cizincích: Výzkumná zpráva*. 2003. Dostupné z:

https://aa.ecn.cz/img_upload/bacca6403f52f8f0f60667687afefbf5/Jak_se__ne_pise_o_cizincich_2003.pdf

KROTKÝ, Jan a Jaromír VOLEK. Morální paniky a neregulární migrace. In: *Encyklopedie migrace* [online]. [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/moralni-paniky/>

La popolazione straniera residente in Italia. In: *Istituto nazionale di statistica* [online]. [cit. 2019-01-05]. Dostupné z: <https://www.istat.it/it/archivio/39726>

LEGGE 30 luglio 2002, n. 189. In: *Normattiva. Il portale della legge vigente*. 2002. Dostupné také z: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:2002-07-30;189!vig=>

MANCONI, Luigi a Stefano ANASTASIA. Lampedusa non è un'isola: Profughi e migranti alle porte dell'Italia. In: *Protezione civile* [online], červen 2012 [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: http://www.protezionecivile.gov.it/resources/cms/documents/Lampedusa_non_e_isola.pdf

MANGINI, Enzo. Il naufragio di Lampedusa ha cambiato il modo di raccontare queste tragedie. *Il Fatto quotidiano* [online] 4. 11. 2013 [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: <https://www.ilfattoquotidiano.it/2013/10/04/naufragio-di-lampedusa-ha-cambiato-modo-di-raccontare-queste-tragedie/733151/>

MARCHETTI, Chiara. Rifugiati e migranti forzati in Italia. Il pendolo tra "emergenza e sistema". *REMHU: Revista Interdisciplinar da Mobilidade Humana* [online]. Brazílie, 2014, XXII (43), s. 53-70 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <http://www.scielo.br/pdf/remhu/v23n44/1980-8585-REMHU-23-44-031.pdf>

MAZZOCCO, Davide. Clandestini sbarcati e morti sulle coste italiane: le statistiche 2002-2012. In: *Polis* [online]. 10. 8. 2013 [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: <https://www.polisblog.it/post/144681/clandestini-sbarcati-e-morti-sulle-coste-italiane-le-statistiche-2002-2012>

Migrante. In: *Treccani* [online]. [cit. 2019-06-19]. Dostupné z: treccani.it/vocabolario/migrante/

Dpcm del 12 febbraio 2011: dichiarato lo stato di emergenza umanitaria per l'eccezionale afflusso di cittadini nordafricani. In: *Protezione civile* [online]. 12. 2. 2011 [cit. 2020-01-

03]. Dostupné z: http://www.protezionecivile.gov.it/amministrazione-trasparente/provvedimenti/dettaglio/-/asset_publisher/default/content/dpcm-del-12-febbraio-2011-dichiarato-lo-stato-di-emergenza-umanitaria-per-l-eccezionale-afflusso-di-cittadini-nordafricani

MONZINI, Paola, PASTORE, Ferruccio, SCIORTINO, Giuseppe. L'Italia promessa: Geopolitica e dinamiche organizzative del traffico di migranti verso l'Italia. In: *CeSPI: Centro Studi di Politica Internazionale* [online]. 2004, s. 50. [cit. 2019-08-08]. Dostupné z: https://www.cespi.it/sites/default/files/documenti/monzini_2004.pdf

Navi della Marina militare verso la Libia. Costituito comitato permanente di crisi. In: *Italia estera: il giornale degli italiani all'estero* [online]. 23. 2. 2011 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <http://www.italiaestera.net/modules.php?name=News&file=article&sid=9180>

Nazionalità nei titoli (albanese, romeno, ecc..). In: *Parlare civile* [online]. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: http://www.parlarecivile.it/argomenti/immigrazione/nazionalit%C3%A0.aspx#_ftn2

Fortress Europe. [online]. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: <http://fortresseurope.blogspot.com/>

Opcm n. 3933 del 13 aprile 2011: ulteriori disposizioni per fronteggiare l'emergenza umanitaria legata all'afflusso di cittadini dal Nord Africa. In: *Protezione civile* [online]. 13. 4. 2011 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: http://www.protezionecivile.gov.it/amministrazione-trasparente/provvedimenti/dettaglio/-/asset_publisher/default/content/opcm-n-3933-del-13-aprile-2011-ulteriori-disposizioni-per-fronteggiare-l-emergenza-umanitaria-legata-all-afflusso-di-cittadini-dal-nord-africa

PAOLETTI, Emanuela. The Arab Spring and the Italian Response to Migration in 2011 Beyond the Emergency. In: *IMISCOE: International migration, integration and social cohesion* [online]. Amsterdam University Press, 2014, 2 (2), 127-150 [cit. 2020-01-03]. DOI: 10.5117/CMS2014.2.PAOL. Dostupné z: <https://www.imiscoe.org/journal-cms-2/comparative-migration-studies-2014-2/65-2-paoletti-e-2014-the-arab-spring-and-the-italian-response-to-migration-in-2011/file>

PAPAVERO, Giorgia. Sbarchi, richiedenti asilo e presenze irregolari. In: *Fondazione ISMU: Iniziative e studi sulla multietnicità* [online]. únor 2015 [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: <https://www.ismu.org/wp-content/uploads/2015/05/Sbarchi-richiedenti-asilo.pdf>

Parlare civile: Comunicare senza discriminare [online]. [cit. 2019-08-08]. Dostupné z: <http://www.parlarecivile.it/home.aspx>

- Profugo: Definizione. In: *Parlare civile* [online]. [cit. 2019-11-12]. Dostupné z: <http://www.parlarecivile.it/argomenti/immigrazione/profugo.aspx>
- Regulation (EU) No 604/2013 of the European Parliament and of the Council. In: EUR-lex. 2013. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:180:0031:0059:EN:PDF>
- Renzi: Mare Nostrum continua, non mandiamo bambini alla deriva. In: *Il Messaggero* [online]. [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://www.ilmessaggero.it/video/primopiano/renzi_mare_nostrum_continua_non_mandiamo_bambini_alla_deriva-144790.html
- “Rifugiati” e “Migranti”: (FAQs). In: *UNHCR. The UN Refugee Agency* [online]. [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: <https://www.unhcr.it/wp-content/uploads/2015/12/FAQ-Rifugiati-e-Migranti-1.pdf>
- Sbarchi in aumento La situazione reale in Italia: Fondazione Leone Moressa. In: *Immigrazione: Rivista professionale di scienze giuridiche e sociali sulla condizione giuridica dello straniero, l'immigrazione, la cittadinanza e l'asilo* [online]. [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: <https://immigrazione.it/docs/2014/moressa-cs-sbarchi-in-Italia.pdf>
- Scacciati e schiacciati. *Human rights watch*. [online], 2009. ISBN 1-56432-538-5, s. 21 a 22. [cit. 2020-01-03] Dostupné z: <https://www.hrw.org/sites/default/files/reports/italy0909itwebwcover.pdf>
- Sentenza della Corte Europea dei Diritti dell'Uomo del 23 febbraio 2012 - Hirsi Jamaa e altri c. Italia*. In: *Giustizia* [online] 2012. [cit. 2020-01-03] Dostupné z: https://www.giustizia.it/giustizia/it/mg_1_20_1.wp?facetNode_1=0_8_1_60&previsiousPage=mg_1_20&contentId=SDU743291
- Silvio Berlusconi A Lampedusa: (video). In: *Youtube* [online]. 30. 3. 2011 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=KIJRDdFOfP0>
- Slovníček pojmů. In: *Ministerstvo vnitra České republiky: Odbor azylové a migrační politiky* [online]. [cit. 2019-06-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>
- Středomoří - migrační brána do Evropy. In: *Člověk v tísni Česká republika* [online]. 3. 10. 2016 [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: <https://www.clouekvtisni.cz/stredomori-migracni-brana-do-evropy-3517gp>
- TABERY, Paulína. Nastolování agendy a proces rámování. *Socioweb* [online]. 3 /2009 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <http://www.socioweb.cz/index.php@disp=teorie&shw=385&lst=108.html>
- TAZZIOLI, Martina. Cronologia degli accordi Italia-Tunisia. In: *Storie migranti*, [online],

- 30 dicembre 2011. [cit. 2020-01-02] Dostupné z: <http://www.storiemigranti.org/spip.php?article1004>
- The migrant files* [online]. [cit. 2019-11-22]. Dostupné z: <https://www.themigrantsfiles.com/>
- Tsunami-umano: Definizione. In: *Parlare civile* [online]. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: <http://www.parlarecivile.it/argomenti/immigrazione/tsunami-umano.aspx>
- Úmluva o právním postavení uprchlíků. In: *Informační centrum OSN* [online]. [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: <https://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/uprchlici.pdf>
- Video della conferenza stampa. In: *MisterMedia* [online]. [cit. 2016-11-03]. Dostupné z: <http://www.mistermedia.org/audiovideo/25-3-11/minorities-stereotypes-media>
- Vite alla deriva: Rifugiati e migranti a rischio nel Mediterraneo centrale. In: *Amnesty International*, 2014. Dostupné z: https://www.osservatoriodiritti.it/wp-content/uploads/2017/10/Morti-Mediterraneo_Vite-alla-deriva_Amenesty-International_2014.pdf
- VIVIANO, Francesco. Lampedusa, rivolta nel centro di accoglienza violenti scontri tra i migranti e la polizia. In: *La Repubblica* [online]. [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: <https://www.repubblica.it/2009/02/sezioni/cronaca/immigrati-4/lampedusa-18feb/lampedusa-18feb.html>
- ZIRULIA, Stefano. I respingimenti nel Mediterraneo tra diritto del mare e diritti fondamentali. In: *Progetto Melting pot Europa* [online]. [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: <https://www.meltingpot.org/I-respingimenti-nel-Mediterraneo-tra-diritto-del-mare-e.html#.XomyiZMzaT8>
- ZUPI, Marco. L'impatto delle primavere arabe sui flussi migratori regionali e verso l'Italia. In: *Parlamento* [online]. červenec 2012 [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: <http://www.parlamento.it/application/xmanager/projects/parlamento/file/repository/affariinternazionali/osservatorio/approfondimenti/PI0059App.pdf>

Analyzované novinové články – citované úryvky a ukázky fotografií

A Lampedusa tunisini in rivolta contro i rimpatri Fiamme nel centro. *L'Unità* [online]. 12. 4. 2011, s. 9 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/04/12/page_009.pdf

Almeno 10 morti nel canale di Sicilia. *L'Unità* [online]. 16. 6. 2014, , s. 10 [cit. 2020-01-

- 03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2014/06/15/page_010.pdf
- ANRIOLLO, Ninni. «Tutto sotto controllo» La favola di Berlusconi sull'isola del famoso *L'Unità* [online]. 10. 4. 2011, s. 4 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/04/10/page_009.pdf
- BECHIS, Franco. La grana degli immigrati colpa di Prodi e Napolitano. *Liberò*. 30. 3. 2011, s. 1
- BECHIS, Franco. LA FREGATURA. È colpa di Prodi e Napolitano se Sarkò ci manda i clandestini. *Liberò*. 30. 3. 2011, s. 6
- BECHIS, Franco. La grana degli immigrati colpa di Prodi e Napolitano. *Liberò*. 30. 3. 2011, s. 1
- BELPIETRO, Maurizio. Governo da sbarco. *Liberò*. 1. 7. 2014, s. 1
- BELPIETRO, Maurizio. SEMAFORO ROSSO. Le barricate anti-profughi dei sindaci di sinistra. *Liberò*. 30. 3. 2011, s. 3
- CATANIA, Roberta. Isola Stremata. Duemila immigrati senza cibo. E iniziano i furti. *Liberò*. 30. 3. 2011, s. 5
- Dalla Ue la promessa di più soldi e di un commissario ad hoc. *L'Unità* [online]. 1. 7. 2014, s. 3 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2014/07/01/page_003.pdf
- DAMA, Salvatore. SEMAFORO ROSSO. LA BOMBA IMMIGRATI. Silvio a Lampedusa per metterci la faccia. *Liberò*. 30. 3. 2011, s. 2
- DE MAGISTRIS, Luigi. IMMIGRAZIONE E GOVERNO. *L'Unità* [online]. 27. 2. 2011, s. 26 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/02/27/page_026.pdf
- «Dov'è la Francia?» Duecento tunisini in fuga da Manduria. *L'Unità* [online]. 28. 3. 2011, s. 16 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/03/28/page_006.pdf
- GERINA, Maria Grazia. La rabbia di Lampedusa: «Da soli a gestire l'inferno». *L'Unità* [online]. 29. 3. 2011, s. 14 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/03/29/page_014.pdf
- GIANNINI, Chiara. Allarme sbarchi: anche 5 agenti positivi alla Tbc. *Liberò*. 29. 6. 2014, s. 15
- Hamid, Mohamed e quei ragazzi adottati da Venezia. *L'Unità* [online]. 14. 6. 2014, s. 12 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z:

https://archivio.unita.news/assets/main/2014/06/14/page_012.pdf

I bambini ci guardano. *L'Unità* [online]. 25. 3. 2011, s. 1 [cit. 2020-01-03].
Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/03/25/page_001.pdf

«Il mare è pericoloso ma non c'è scelta: in Libia sparano... ». *L'Unità*
[online]. 16. 3. 2011, s. 16 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z:
https://archivio.unita.news/assets/main/2011/03/16/page_016.pdf

In sei mesi salvati oltre 50mila migranti. *L'Unità* [online]. 9. 6. 2014, s. 11 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2014/06/09/page_011.pdf

MAGLIE, Maria Giovanna. ITALIA, OCCHIO. Adesso rischiamo l'invasione dei poligami. *Libero*. 24. 3. 2011, s. 11

MANIACI, Caterina. Lega divisa. Maroni pensa all'emergenza Bossi al voto: «Foera di ball». *Libero*. 30. 3. 2011, s. 4

MODICA, Manuela. Arriva l'aiuto europeo e Maroni prenota il «villaggio solidarietà». *L'Unità* [online]. 16. 2. 2011, s. 22 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/02/16/page_022.pdf

MODICA, Manuela. Lampedusa respinge lo sbarco di madame Le Pen e Borghezio. *L'Unità* [online]. 15. 3. 2011, s. 24 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/03/15/page_025.pdf

MODICA, Manuela. Rimpatri, arrivi e dispersi in mare A Lampedusa nessun «miracolo». *L'Unità* [online]. 13. 4. 2011, s. 21 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/04/13/page_021.pdf

MONGIELLO, Marco. Maroni: dalla Ue niente aiuti La replica: li avete rifiutati. *L'Unità* [online]. 15. 2. 2011, s. 22 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/02/15/page_022.pdf

Naufraga un gommone Lampedusa, 80 dispersi. *L'Unità*
[online]. 3. 7. 2014, s. 6 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z:
https://archivio.unita.news/assets/main/2014/07/03/page_006.pdf

Pesce balla. *L'Unità* [online]. 10. 4. 2011, s. 1 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/04/10/page_009.pdf

RICCIARELLI, Vincenzo. Tregua finita A Lampedusa sono tornati i barconi. *L'Unità* [online]. 3. 3. 2011, s. 12 [cit. 2020-01-03]. Dostupné:
https://archivio.unita.news/assets/main/2011/03/03/page_012.pdf

RINALDI, Peppe. Stragi nel nome del buonismo Un'altra ecatombe da sbarco: fermateli!
Libero. 20. 7. 2014, s. 18

- SCEGO, Igiaba. «Clandestini invasori» Quando le stesse parole diventano razzismo. *L'Unità* [online]. 10. 4. 2011, s. 9 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/04/10/page_009.pdf
- Se l'Italia resta da sola a fronteggiare la marea. *L'Unità* [online]. 1. 7. 2014, s. 3 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2014/07/01/page_003.pdf
- Sempre più bambini nei barconi della speranza. *L'Unità* [online]. 20. 6. 2014, s. 11 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2014/06/20/page_011.pdf
- Se salta il tappo libico emergenza in Europa. *L'Unità* [online]. 20. 2. 2011, s. 8-9 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/02/20/page_008.pdf
- SOLDINI, Pietro. Immigrazione e bufale di governo. *L'Unità* [online]. 31. 3. 2011, s. 22 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/03/31/page_022.pdf
- TOUADI, Jean-Leonard. Tra idiozia e cattiveria. *L'Unità* [online]. 30. 3. 2011, s. 2 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/03/30/page_002.pdf
- Yeabsra, il bambino che ha voluto nascere lo stesso. *L'Unità* [online]. 28. 3. 2011, s. 4 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/03/28/page_004.pdf

Teze Diplomové práce

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce	
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:	
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:	Razítko podatelny:
Šauerová Jana	
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta:	
2009 (Bc.), 2013 (Mgr.)	
E-mail diplomantky/diplomanta:	
sauerova.jana@gmail.com	
Studijní obor/forma studia:	
Žurnalistika/magisterské prezenční studium	
Předpokládaný název práce v češtině:	
<i>Reprezentace imigrantů na stránkách italského tisku a její vývoj</i>	
Předpokládaný název práce v angličtině:	
<i>Immigrants media representation in the Italian press and its development</i>	
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013) (diplomovou práci je možné odevzdat <u>nejdříve</u> po dvou semestrech od schválení tezí)	
LS 2015/2016	
Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků):	
<p><i>Dnešní společnost, až do nedávné minulosti národnostně, etnicky i jazykově relativně homogenní, se v poslední době potýká s novým fenoménem – migrací obyvatel. Její ilegální i legální forma představují v současném globalizovaném světě důležitou otázku, která nezahrnuje jen pouhý pohyb obyvatelstva, ale komplexní jev mající dopad na politiku a často i strukturu moderních států.</i></p> <p><i>Vzhledem k nerovným životním podmínkám, konfliktům a ekonomické situaci v jednotlivých státech světa čelí některé země nadměrnému přílivu přistěhovalců. Tento fenomén však vyvolává reakce, mnohdy bouřlivé i protichůdné, a to ze strany médií, politiků i místních obyvatel.</i></p> <p><i>Jak se o o imigranty daná země postará, záleží na její imigrační politice, následná integrace pak i na přístupu jejích obyvatel. Jaké informace se však k obyvatelům dostávají? Média v tomto případě mohou hrát velkou roli, jakožto mnohdy jediný zdroj informací. Nevhodným výběrem či zpracováním zpráv mohou podporovat xenofobní atmosféru či dokonce vznik paniky.</i></p> <p><i>Autorka se v diplomové práci pokusí postihnout mediální obraz, který média o imigranství a imigrantech vytvářejí, a to na příkladu italské republiky, kde se jedná o problematiku více než aktuální - některá média již dokonce začala hovořit o „multikulturní válce“. Téma bude zúženo na přístup italských médií, konkrétně dvou deníků, a to v několika předem určených obdobích.</i></p> <p style="text-align: center;">****</p> <p><i>Takto konkrétně vymezené téma nebylo doposud zpracováno, dle mých informací se nejbližší tematiky dotýká jen rigorozní práce Mgr. Ondřeje Kalety "V první linii migrační vlny. Rozbor</i></p>	

sekuritizačního diskursu vlády Silvia Berlusconiho v Itálii po vypuknutí arabského jara v roce 2011".
Její autor se však soustředil především na politický diskurz s ohledem na sekuritizaci.

Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků):

Cílem diplomové práce je přiblížit, jaký mediální obraz byl vytvářen o imigranství a imigrantech a jak se jejich mediální reprezentace vyvíjela v čase v závislosti na jednotlivých důležitých událostech. Pomocí kombinace kvantitativní a semiotické analýzy bude zkoumána četnost publikovaných mediálních obsahů a zároveň bude popsán i význam znaků v závislosti na kontextu. Autorka se pokusí zodpovědět, zda by publikované obsahy mohly přispívat k negativnímu postoji vůči imigrantům ze strany obyvatel přijímající země. Téma i výsledky analýzy budou zasazeny do kontextu událostí a zároveň i do teoretického rámce uvedeného na začátku DP.

Mezi hlavní hypotézy diplomové práce patří: 1) Téma bude pro italská média důležité a bude mu tudíž věnován velký prostor, 2) Po událostech v roce 2013 bude možné zaznamenat nárůst publikovaných mediálních obsahů věnovaných tematice imigranství, 3) Mediální obraz bude výrazně negativní (kontext publikovaných obsahů, použité jazykové prostředky), 4) Po vydání Etického protokolu Carta di Roma dojde ke změně v publikovaných obsazích, především na úrovni volby jazykových prostředků dle pravidel protokolu, 5) Po masivním vylodování uprchlíků budou média zdůrazňovat krizovost situace. Co se týče komparace zkoumaných deníků, 6) mezi analyzovanými médii nebude signifikantní rozdíl.

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

ÚVOD (důležitost tématu, cíl práce, reflexe tezí)

TEORETICKÁ ČÁST DP PRÁCE

1) Teoretická východiska

Mediální konstrukce reality, agenda setting, zpravodajské hodnoty, reprezentace hrozeb v tištěných médiích, stereotypizace

2) Imigrace - obecná charakteristika

3) Vývoj imigrace v Itálii a reakce na ni (imigrační politika)

4) Důležité události v rámci přistěhovalectví v Itálii

- *Arabské jaro (2010 - 2011)*
- *Kauza Lampedusa (2013)*

5) Reakce na nárůst počtu přistěhovalců

6) Charakteristika italské mediální krajiny

7) Žurnalistická deontologie v rámci informování o imigraci

- *Carta di Roma (2008)*

PRAKTICKÁ ČÁST DP

8) Charakteristika výzkumné metody

9) Charakteristika vybraných deníků

10) Výzkumné otázky, hypotézy

11) Analýza článků ve vybraných denících (sémiotická a kvantitativní analýza)

12) Závěr

13) Literatura

14) Přílohy

Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období):

Materiál podrobený analýze budou představovat dva deníky, patřící dlouhodobě mezi nejčtenější na italském trhu. Prvním z vybraných deníků bude La Repubblica, středo-levicový deník, který je považován za nejkvalitnější italský deník vůbec. Jako protipól bude vybrán deník z opačného politického spektra, pro zachycení případných souvislostí politického zaměření se zobrazováním imigrantské problematiky (Il Giornale apod.).

Zkoumaná období kopírují období důležitých událostí týkajících se imigranství, které v posledních letech proběhly v Itálii. Jedná se o články před vznikem Carta di Roma a po něm (Etický protokol z roku 2008 týkající se žadatelů o azyl, uprchlíků a oběti obchodování s lidmi a přistěhovalců přijatý Syndikátem novinářů). Dále bude autorka zkoumat články reagující na první vlnu imigrantů při událostech Arabského jara a na kauzu Lampedusa v roce 2013.

Metody (techniky) zpracování materiálu:

Nejlépeší metodou výzkumu, která povede k zodpovězení výzkumných otázek a potvrzení či vyvrácení hypotéz, bude kombinace kvantitativní a sémiotické analýzy. Tím bude autorka schopná popsat četnost zpráv o imigrantech stejně tak jako rozkrýt a objektivně popsat význam znaků v závislosti na kontextu.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

HALLIN, D. C., MANCINI, P. Systémy médií v postmoderním světě. Praha: Portál, 2008. 367 s. ISBN 978-80-7367-377-2.

Knihy představuje základní přehled národních mediálních systémů euro-amerického prostoru. Autoři rozlišují tři základní typy mediálních systémů a dávají nahlédnout do příčin zásadních rozdílů v přístupu médií k politice a komercionalizaci médií, k profesionalitě mediálních pracovníků a k jejich roli vzhledem k veřejnému mínění a veřejné sféře.

REIFOVÁ, Irena a kolektiv. Analýza obsahu mediálních sdělení. Praha: Karolinum, 2004. 150 s. ISBN 80-246-0827-8.

Tato kniha se zabývá problematikou politické komunikace a obsahové analýzy masově mediovaných

textů. Přiblíží čtenáři vztah médií a veřejné sféry, ukazuje způsoby kvantitativního rozboru masové mediiových sdělení a vyhodnocování zpravodajství.

TRAMPOTA, T., VOJTĚCHOVSKÁ, M. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. 296 s. ISBN 978-80-7367-683-4.

Kniha představuje přehled základních metod uplatňovaných akademickým a komerčním výzkumem pro zkoumání médií, a to jak pro výzkum mediálních organizací, mediálních sdělení, i mediálních příjemců a účinků na ně.

MORRONE, A. *Lampedusa, porta d'Europa: un sogno per non morire*. Rome, Italy: INMP, Istituto nazionale per la promozione della salute delle popolazioni migranti e il contrasto delle malattie della povertà, c2009, 162 p. ISBN 978-88-7487-023-3.

Autor se v knize zabývá aktuálním fenoménem italské emigrace a imigrace, snažice se vyhnout tradiční senzacechtivosti a panice s tematikou spojené. Kniha je reflexí zaměřenou na překonání stereotypů, které italská společnost vykazuje směrem k imigrantům a "cizincům".

CORTE, M. *Giornalismo interculturale e comunicazione nell'era digitale*. Padova, CEDAM, 2014.

Kniha autora specializujícího se na imigrační problematiku mediálních obsahů odpovídá na řadu otázek na téma "Média a přistěhovalectví" a zároveň poskytuje teoretické základy a základy etické žurnalistiky interkulturní žurnalistiky.

CALVANESE, E., *Media e immigrazione tra stereotipi e pregiudizi – la rappresentazione*

dello straniero nel racconto giornalistico. Milano, Franco Angeli, 2011. 208 s. ISBN 978-88-5684-013-1.

Autor poukazuje na to, že o imigrantech a cizincích se v italských médiích hovoří pouze v souvislosti s konflikty, kriminalitou a jinými problémy, a to i v článcích, které nejsou primárně zaměřeny na jejich kriminality.

ARCURI, L. *Due pesi, due misure. Come gli immigranti e gli italiani sono descritti dai media*. Giunti, 2015.

Autor se zamýšlí nad problematikou vnímání hrozby v návaznosti na migrační toky a zdůrazňuje klíčovou roli médií v ovlivňování názorů a předsudků občanů. Důraz klade na povinnost žurnalistů převzít plnou zodpovědnost a nutnost stanovit jasná pravidla přípravy zpráv či nebo komentářů o událostech týkajících se přistěhovalců.

MORCELLINI, M, BINOTTO M. a MARTINO V. *Fuoriluogo: l'immigrazione e i media italiani: rapporto di ricerca dell'Osservatorio Terza.com su informazione, pratiche giornalistiche e opinione pubblica*. Roma: Rai-ERI, c2004.

Kniha obsahující výsledky výzkumu prováděného v rámci komunitního projektu Etnequal Social Communication.

GIULIANO, F., LOYD, J. *Eserciti stampa. Come si fa informazione in Italia.* Feltrinelli, 2013. 283 s. ISBN 978-88-0717-250-2.

Autoři se soustředí především na propojení současného italského tisku s politikou. Kniha vznikla na základě výzkumů a rozhovorů s významnými novináři.

Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

Vzdáleně:

KALETA, Ondřej. *V první linii migrační vlny. Rozbor sekuritizačního diskursu vlády Silvia Berlusconiho v Itálii po vypuknutí arabského jara v roce 2011.* Praha, 2014. 110 s. Rigorózní práce (PhDr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií. Katedra mezinárodních vztahů. Vedoucí rigorózní práce PhDr. Vít Stránecký, M.Phil., Ph.D.

Datum / Podpis studenta/ky

25.5.2015

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

Jan Cebe

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

5.6.2015 Jhc

Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTISKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE VEDOUCÍ PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Seznam doplňujících proměnných a jejich kategorií

Tabulky počtu výskytu kategorií analyzovaných proměnných

Příloha 2: Počet článků v jednotlivých denících a obdobích (tabulka)

Příloha 3: Počet článků v jednotlivých dnech (tabulka)

Příloha 4: Výskyt rámců v deníku l'Unità (tabulka)

Příloha 5: Výskyt rámců v deníku Libero (tabulka)

Příloha 6: Počet vyjádření dle typu mluvčího (tabulka)

Příloha 7: Termíny označující migranty a uprchlíky (tabulka)

Příloha 8: Fotografie a grafický materiál (tabulka)

Příklady fotografií

Příloha 9: Kategorie politický představitel (karikatura)

Příloha 10: Kategorie politický představitel (fotografie)

Příloha 11: Kategorie fronty, přeplněné molo (fotografie)

Příloha 12: Kategorie přeplněný člun s migranty (fotografie)

Příloha 13: Kategorie bezpečnostní složky (fotografie)

Příloha 14: Kategorie záchranáři (fotografie)

Příloha 15: Kategorie zdi, ploty, bariéry (fotografie)

Příloha 16: Kategorie ženy a děti - příklad I (fotografie)

Příloha 17: Kategorie ženy a děti - příklad II (fotografie)

Příloha 18: Kategorie ostatní grafický materiál – mapy, grafy, statistiky (mapa)

PŘÍLOHY

Příloha 1: Seznam kategorií doplňujících proměnných

Doplňující proměnná	Kategorie
Prostor pro vyjádření	Politický představitel (Itálie) Politický představitel EU Starosté, představitelé krajů Advokáti, právníci Migrant Humanitární organizace, resp. jejich pracovníci, kteří jsou v kontaktu s migranty, lékaři, mediátoři Církevní představitel Bezpečnostní složky (policie, vojáci) Italští obyvatelé, Lampedusané
Termíny označující migranty	Clandestino („ilegál“) Extracomunitario (osoba pocházející ze země mimo EU) Persona (Osoba) Migrante (migrant) Immigrato (imigrant) Rifugiato (uprchlík) Richiedente asilo (žadatel o azyl) Profugo (běženec) Povero, disperato (zoufalec) Soccorsi (zachránění) Sbarcati (vylodění) Národnost, etnická příslušnost (africano, tunisino, libico...)

Fotografie

- Politický představitel
- Fronty, přeplněné molo
- Přeplněný člun s migranty
- Bezpečnostní složky (policie, vojáci)
- Záchranáři
- Zdi, ploty, bariéry
- Detenční centra
- Ženy a děti
- Muži
- Místní obyvatelé
- Protest
- Ostatní grafický materiál - grafy, statistiky, mapy

Příloha 2: Počet článků v jednotlivých denících a obdobích (tabulka)

L'Unità			Libero	
2011	2014		2011	2014
88	25		107	39

Příloha 3: Počet článků v jednotlivých dnech (tabulka)

	2011			2014		
	L'Unità	Libero		L'Unità	Libero	
2011-02-14	1	0		2014-06-01	2	1
2011-02-15	3	3		2014-06-02	1	0
2011-02-16	3	4		2014-06-03	1	0
2011-02-17	3	1		2014-06-04	0	0
2011-02-18	2	1		2014-06-05	0	0
2011-02-19	2	0		2014-06-06	0	0
2011-02-20	1	1		2014-06-07	0	1

2011-02-21	2	0		2014-06-08	0	0
2011-02-22	1	1		2014-06-09	2	0
2011-02-23	1	1		2014-06-10	0	1
2011-02-24	2	1		2014-06-11	0	1
2011-02-25	2	3		2014-06-12	0	1
2011-02-26	1	1		2014-06-13	0	1
2011-02-27	2	1		2014-06-14	1	0
2011-02-28	0	0		2014-06-15	1	0
2011-03-01	1	1		2014-06-16	2	0
2011-03-02	0	0		2014-06-17	0	0
2011-03-03	2	0		2014-06-18	0	0
2011-03-04	0	1		2014-06-19	0	1
2011-03-05	0	1		2014-06-20	1	0
2011-03-06	0	0		2014-06-21	0	0
2011-03-07	0	0		2014-06-22	0	0
2011-03-08	1	1		2014-06-23	0	0
2011-03-09	1	3		2014-06-24	0	0
2011-03-10	0	2		2014-06-25	0	1
2011-03-11	0	0		2014-06-26	0	0
2011-03-12	0	1		2014-06-27	0	0
2011-03-13	0	1		2014-06-28	0	1
2011-03-14	0	0		2014-06-29	0	1
2011-03-15	1	3		2014-06-30	0	0
2011-03-16	1	4		2014-07-01	4	3
2011-03-17	0	0		2014-07-02	1	1
2011-03-18	0	3		2014-07-03	2	4
2011-03-19	1	1		2014-07-04	1	1
2011-03-20	0	1		2014-07-05	0	1
2011-03-21	1	4		2014-07-06	0	1
2011-03-22	3	1		2014-07-07	1	0
2011-03-23	3	3		2014-07-08	0	3
2011-03-24	0	4		2014-07-09	0	1
2011-03-25	3	3		2014-07-10	0	1

2011-03-26	2	5		2014-07-11	0	0
2011-03-27	2	4		2014-07-12	0	0
2011-03-28	5	0		2014-07-13	0	1
2011-03-29	2	4		2014-07-14	0	0
2011-03-30	5	5		2014-07-15	0	0
2011-03-31	1	2		2014-07-16	0	0
2011-04-01	0	2		2014-07-17	0	1
2011-04-02	1	2		2014-07-18	0	1
2011-04-03	2	4		2014-07-19	0	0
2011-04-04	5	0		2014-07-20	2	1
2011-04-05	2	3		2014-07-21	0	0
2011-04-06	4	2		2014-07-22	1	2
2011-04-07	2	4		2014-07-23	1	2
2011-04-08	1	5		2014-07-24	1	0
2011-04-09	1	2		2014-07-25	0	3
2011-04-10	2	3		2014-07-26	0	0
2011-04-11	2	0		2014-07-27	0	0
2011-04-12	2	0		2014-07-28	0	0
2011-04-13	1	2		2014-07-29	0	0
2011-04-14	2	2		2014-07-30	0	1

Příloha 4: Výskyt rámců v deníku l'Unità (tabulka)

Rámec	Podrámec	2011		2014	
		Primární	Sekundární	Primární	Sekundární
Bezpečnostní		8	2	0	0
Výjimečný stav		20	12	1	7
Politický	kritika pravicové vlády a jejích opatření	21	18	0	0
	kritika levicové vlády a jejích opatření	0	0		
	kritika nečinnosti EU	3	5	1	8

	obecné informace	5	5		1	0
Mesianistický		5	6		8	2
Human Interest		4	0		0	0
Humanitární		4	5		9	3
Kontextuální	kritika jednostranného alarmizujícího prezentování fenoménu v politickém i mediálním diskurzu	11	3		0	0
	Co se děje s migranty po vylovení, situace v centrech	3	5		0	1
	Příčiny migrace, situace ve vysílajících zemích, převaděčství	1	3		0	0
	Předchozí vývoj fenoménu	3	0		0	0
	Přínosy migrace	0	1		1	0

Příloha 5: Výskyt rámců v deníku Libero (tabulka)

Rámec	Podrámec	2011		2014	
		Primární	Sekundární	Primární	Sekundární
Bezpečnostní		26	15	11	2
Výjimečný stav		41	6	9	7
Politický	kritika pravicové vlády a jejích opatření	1	0	0	0
	kritika levicové vlády a jejích opatření	0	0	8	11

	kritika nečinnosti EU	17	20		2	5
	obecné informace	8	10		1	4
Mesianistický		5	12		5	4
Human Interest		2	2		1	1
Humanitární		0	0		2	3
Kontextuální	kritika jednostranného alarmizujícího prezentování fenoménu v politickém i mediálním diskurzu	0	0		0	0
	Co se děje s migranty po vylodění, situace v centrech	3	2		0	1
	Příčiny migrace, situace ve vysílajících zemích, převaděčství	1	1		0	1
	Předchozí vývoj fenoménu	1	0		0	0
	Přínosy migrace	0	0		0	0

Příloha 6: Počet vyjádření dle typu mluvčího (tabulka)

	L'Unità		Libero
--	----------------	--	---------------

	2011	2014		2011	2014
Politik (IT)	51	22		84	27
Politik EU	6	10		10	3
Starosté, úředníci	10	2		17	4
Advokáti, právníci	2	0		3	0
Migrant	15	5		2	1
Humanit. organizace	12	1		2	1
Církevní představitel	3	0		0	0
Bezpečnostní složky	2	2		10	6
Italští obyvatelé	5	1		11	4
UNHCR, Boldrini	8	1		2	0

Příloha 7: Termíny označující migranty a uprchlíky (tabulka)

	2011			2014	
	L'Unità	Libero		L'Unità	Libero
Clandestino	10	85	Clandestino	0	16
Extracomunitario	20	4	Extracomunitario	0	2
Persone	25	26	Persone	4	15
Migrante	58	40	Migrante	12	17
Immigrato	22	30	Immigrato	7	12
Rifugiato	4	1	Rifugiato	12	5
Richiedente asilo	2	0	Richiedente asilo	8	3
Profugo	5	4	Profugo	3	0
Povero, disperato	3	2	Povero, disperato	10	4
Soccorsi	2	5	Soccorsi	12	5
Sbarcati	16	19	Sbarcati	2	6
Národnost, etnická příslušnost	25	28	Národnost, etnická příslušnost	4	9

(africano, tunisino, libico...)				(africano, tunisino, libico...)		
------------------------------------	--	--	--	------------------------------------	--	--

Příloha 8: Fotografie a grafický materiál (tabulka)

	2011			2014	
	L'Unità	Libero		L'Unità	Libero
Politický představitel	10	12	Politický představitel	1	6
Fronty, přeplněné molo	16	28	Fronty, přeplněné molo	0	4
Přeplněný člun s migranty	10	20	Přeplněný člun s migranty	8	5
Bezpečnostní složky (policie, vojáci)	8	16	Bezpečnostní složky (policie, vojáci)	4	6
Záchranáři	3	2	Záchranáři	2	1
Zdi, ploty, bariéry	3	10	Zdi, ploty, bariéry	0	5
Detenční centra	4	7	Detenční centra	0	6
Ženy a děti	7	0	Ženy a děti	1	7
Muži	31	40	Muži	11	20
Místní obyvatelé	1	3	Místní obyvatelé	0	2
Protest	6	7	Protest	0	0
Ostatní grafický materiál - grafy, statistiky, mapy	6	4	Ostatní grafický materiál - grafy, statistiky, mapy	2	2

Příklady fotografií

Příloha 9: Kategorie politický představitel (karikatura)

Karikatura členů levicové vlády doprovázející výrazně kritický článek s nápisem, jenž evokuje dojem, že vláda zapříčinila zvyšující se počet vyloděných migrantů a uprchlíků. Nápis na lodi *Vu' governa'* je modifikací hanlivého, xenofobního označení polutných černošských prodavačů (*vu cumpra'*).⁴²⁰



420 BELPIETRO, Maurizio. Governo da sbarco. *Libero*. 1. 7. 2014, s. 1

Příloha 10: Kategorie politický představitel (fotografie)

Titulek článku publikovaného v deníku L'Unità odkazuje na druh ryby, čtverzubce rudoploutvého (v italštině *pesce palla*), jejíž maso je jedovaté. Nahrazením slova *palla* za *balla* dochází k posunu významu odkazujícím na lež, v tomto případě konotovanou s jedem, nebezpečím. Autor článkem otevřeně kritizuje návštěvu Silvia Berlusconiho na Lampeduse, při níž premiér místním obyvatelům nasliboval okamžité vyřešení situace, přemístění migrantů a uprchlíků apod. Text pod titulkem zní. „*Premiér na Lampeduse: vše je vyřešeno. Ale pokračují mnohačetná vylodění. Pak prohlásí: koupil jsem si tady vilu*“⁴²¹



421 Pesce balla. *L'Unità* [online]. 10. 4. 2011, s. 1 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/04/10/page_009.pdf

Příloha 11: Kategorie fronty, přeplněné molo (fotografie)

Popis fotografie zní: „Někteří z migrantů odchycených v sicilském průplavu lodí Spica. Fotografováno na Lampeduse. Fotografie prostřednictvím prvku plotu podtrženého cedulí s nápisem „Zóna omezeného přístupu“ zřetelně znázorňuje hranici mezi „námi“ (Evropané, Italové) a „jimi“ (migranty). Na fotografii navíc není ani jedna žena.⁴²²



Alcuni dei migranti soccorsi nel canale di Sicilia, dalla nave della Marina Militare "Spica", fotografati a Lampedusa.

Příloha 12: Kategorie přeplněný člun s migranty (fotografie)

Jeden z nejčastěji zastoupených objektů - přeplněná loď s migranty mužského pohlaví. Konkrétně tato fotografie doprovázela článek, kdy na pozadí rámce *Výjimečný stav* (jehož součástí tvoří zdůrazňování počtu připlouvajících migrantů mimo jiné i prostřednictvím fotografie) autor kritizuje premiéra Berlusconiho a jeho sliby při oficiální návštěvě Lampedusy. Popisek: „On je nevidí. Migranti vylodění na Lampeduse chvílku předtím, než Silvio Berlusconi oznámil vyřešení všech problémů spojených s imigrační krizí“⁴²³

422 «Il mare è pericoloso ma non c'è scelta: in Libia sparano... ». *L'Unità* [online]. 16. 3. 2011, , s. 16 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/03/16/page_016.pdf

423 ANRIOLLO, Ninni. «Tutto sotto controllo» La favola di Berlusconi sull'isola del famoso *L'Unità* [online]. 10. 4. 2011, , s. 4 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/04/10/page_009.pdf



Lui non li vede i migranti sbarcati a Lampedusa, poco prima che il premier Silvio Berlusconi annunciasse di aver risolto tutti i problemi legati all'emergenza sbarchi

Příloha 13: Kategorie bezpečnostní složky (fotografie)

Fotografie u článku s dominujícím bezpečnostním rámcem informujícím o krádežích páchaných migranty na ostrově Lampedusa. Voják provádějící bezpečnostní prohlídku má na sobě navíc roušku, která ho chrání před nákazou případnými nemocemi.⁴²⁴



CONTROLLI

Nella foto, un militare che sull'isola di Lampedusa effettua un'ispezione su di un immigrato. Ansa

424 MANIACI, Caterina. Lega divisa. Maroni pensa all'emergenza Bossi al voto: «Foeura di ball». *Libero*. 30. 3. 2011, s. 4

Příloha 14: Kategorie záchranáři (fotografie)

Fotografie doprovázela článek s identifikovaným primárním *Mesianistickým rámcem*, důraz kladen především na obětavost italských záchranářů.⁴²⁵



Alcuni bambini tratti in salvo in Calabria FOTO L'ESPRESSO

Příloha 15: Kategorie zdi, ploty, bariéry (fotografie)

Explicitní vyjádření ilegálního jednání migrantů – překonávání plotu jednoho z detenčních center. Nápis nad obrázkem lze přeložit jako: „Výjimečný stav imigrace“, popřípadě „Imigrační krize“, identifikovaný rámeček článku byl Bezpečnostní.⁴²⁶

6

L'Unità
LUNEDÌ
28 MARZO
2011

Primo Piano
Emergenza immigrati



I profughi tunisini mentre cercano di scappare, scavalcando la rete, dal campo di Manduria in provincia di Taranto

425 Sempre più bambini nei barconi della speranza. *L'Unità* [online]. 20. 6. 2014, s. 11 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2014/06/20/page_011.pdf

426 «Dov'è la Francia?» Duecento tunisini in fuga da Manduria. *L'Unità* [online]. 28. 3. 2011, s. 16 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/03/28/page_006.pdf

Příloha 16: Kategorie ženy a děti - příklad I (fotografie)

Titulek: „Yeabsera, dítě, které se navzdory všemu chtělo narodit“.⁴²⁷ Článek na pozadí rámce Human interest, především kritizuje soudobou vládu pro její restriktivní opatření.



Secondo la Carta di Treviso il volto o l'identità di un minore possono essere mostrati solo allorché la pubblicazione sia tesa a dare positivo risalto a qualità del minore e/o al contesto familiare e sociale in cui si sta formando

Il racconto

MARIAGRAZIA GERINA
INVIATA A LAMPEDUSA

Se non c'è uno ius soli, che riconosca la cittadinanza ai bambini nati in terra italiana, in questo paese bagnato dalle acque di guerra, dovrebbe esserci almeno uno ius maris. O l'Italia dovrebbe

Yeabsera, il bambino che ha voluto nascere lo stesso

427 Yeabsera, il bambino che ha voluto nascere lo stesso. *L'Unità* [online]. 28. 3. 2011, s. 4 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/03/28/page_004.pdf

Příloha 17: Kategorie ženy a děti - příklad II (fotografie)

Titulek: „*Krise nezletilých na Lampeduse. Děti nás sledují*“. Velmi kritický článek vůči opatřením pravicové vlády v roce 2011.⁴²⁸



428 I bambini ci guardano. *L'Unità* [online]. 25. 3. 2011, s. 1 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/03/25/page_001.pdf

Příloha 18: Kategorie ostatní grafický materiál – mapy, grafy, statistiky (mapa)

Mapa protestů probíhajících v Severní Africe. Ačkoliv by fotografie mohla přispívat k rozšíření ve spojitosti s titulkem (Pokud se otevře libyjský kohoutek, (začne) krize v Evropě) a článkem, který dramaticky líčí eventuální „masivní exodus“ migrantů“, který by mohl způsobit pád libyjského režimu. Jedná se tedy především o alarmující predikci eventuálního vývoje situace.⁴²⁹



In una mappa messa in rete da Google i luoghi della rivolta in Libia.

UMBERTO DE GIOVANNANGELI
ROMA

Intervista a Massimo Livi Bacci

Se crollasse il feudo del Colonnello Gheddafi - e nell'ipotesi che tale crollo sia rapido e non si traduca in una lunga e sanguinosa rivolta - è pensabile che un nuovo regime voglia ripentare gli accordi presi con l'Italia, e il "tappo" mediterraneo tornerebbe al suo posto. In caso contrario una ripresa massiccia dei flussi irregolari sarebbe inevitabile e bisognerebbe attrezzarsi per "emergenze" assai più gravi e prolungate di quel-

«Se salta il tappo libico emergenza in Europa»

Per il demografo un crollo del regime di Gheddafi nel caos causerebbe un esodo molto più massiccio rispetto alla fuga in corso dalla Tunisia

429 Se salta il tappo libico emergenza in Europa. *L'Unità* [online]. 20. 2. 2011, s. 8 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: https://archivio.unita.news/assets/main/2011/02/20/page_008.pdf